

72664

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KAPSAMINDA
KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİM PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TURHAN YILMAZ

Tez Yöneticisi
Doç. Dr. Adil TÜRKÖĞLU

ADANA
1988

Ö N S Ö Z

Türkiye'de yükseköğretim kapsamında kütüphanecilik eğitimi veren, kütüphanecilik bölümlerindeki gelişme ve değişimin, toplumsal gereksinimlere yanıt verip veremediği, bu bölümlerin amaçlarının yeterince gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, kütüphanecilik eğitim bölümlerinin programlarının incelenmesi önemli görülmektedir.

Bu çalışmada kütüphanecilik bölümleri programlarının bir değerlendirilmesi yapılmakta ve gelecekteki bu tür araştırmalara kaynak olması beklenmektedir.

Bu araştırmanın ilk üç bölümünde "Problem", "Yöntem", "Bulgular ve Yorum" dördüncü bölümünde ise "Sonuçlar ve Öneriler" yer almaktadır.

Araştırmanın her aşamasında katkı ve yardımda bulunan danışman hocam Doç.Dr. Adil Türkoğlu'na, Dr. Ali Temel'e, bilgi işleme çalışmalarında yardımcı olan "ÇÜRBİM" ilgililerine en içten teşekkürlerimi sunarım.

Adana, Temmuz 1988

Turhan YILMAZ

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
TABLolar LİSTESİ	VII

BÖLÜM I

PROBLEM	1
Giriş	1
Yükseköğretim	2
Kütüphanecilik Eğitimi	4
A. Kütüphanecilik Mesleğinin Tarihçesi	5
B. Kütüphanecilik Eğitiminin Gelişimi	5
Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi ve Tarihçesi	7
Bilgininin Denetimi Sorun	13
Değişen Toplum, Değişen Kütüphanecilik ve Kütüphanecilik Eğitimi Programları	15
Kütüphanecilik Bölümü Ders Programları	19
A.Ü.D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları	19
İ.Ü.E.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları	23
H.Ü.E.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları	23
Üç Kütüphanecilik Bölümü Programlarının Karşılaştırması	28
Kütüphanecilik Bölümleri Arası Kurul Tarafından Hazırlanan Ortak Lisans Programları-1985	33
Kütüphanecilik Okullarında "Değişme"ye karşı Tepkiler	36
Araştırmanın Amacı	40
Araştırmanın Önemi	41
Sayıtlılar	42
Sınırlılıklar	43
Tanımlar	43
Kısaltmalar	44

BÖLÜM II

YÖNTEM	45
Evren ve Örneklem	45
Verilerin Toplanması	46
Toplanan Verilerin Analizi	48
Süre ve Olanaklar	48

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM	50
Kişisel Bulgular	50
A. Öğrencilerin Kişisel Durumlarına İlişkin Bulgular	50
Cinsiyet Durumu	50
Öğrencilerin Bitirdikleri Liseye Göre Dağılımı	50
Öğrenim için Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedeni	52
Ailesinde Kütüphaneci Bulunan Öğrencilerin Dağılımı	53
Öğrencilerin Yarıyıl Kaybına İlişkin Dağılım	54
B. Öğretim Elemanlarının Kişisel Durumları Hakkında Bulgular	54
Öğretim Üyelerinin Cinsiyet Durumu	54
Öğretim Üyelerinin Yaş Dağılımı	55
Öğretim Elemanlarının Kuruluşlara Göre Dağılımı	55
Öğretim Elemanlarının Ünvanlarına Göre Dağılımı	56
Öğretim Elemanlarının Kıdem Durumları	56
Öğretim Elemanlarının Lisans Bitirme Yeri	57
C. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Eğitim Programlarına İlişkin Görüşleri	57
Programla İlgili Görüşlerin Dağılımı	57
Eğitim Programında Bulunan Öğelerin Dağılımı	58
Programın Bulunması Gereği	58
Eğitim Programının Hazırlanmasında İzlenmesi Gereken Yöntem	59

I. E.P. Amaçlarına İlişkin Bulgular	59
Amaçların Bilinmesinin Yararları	60
Bölümün Kazandırdığı Davranışlar	61
Bölümün Temel Amacı	62
II. İçeriğe İlişkin Bulgular	63
Derslerin İçeriği Hakkında Görüşler	63
İçeriğin Yeterlilik Durumu	64
İçeriğin Yetersizliğine İlişkin Nedenler	65
İçeriğin Çağdaş Gelişmeye Uygunluk Durumu	66
İçeriğin Bilimsel Gelişmeyi Yansıtma Durumu	66
Derslerin Yetersizliğine İlişkin Nedenler	67
Derslerin Birbiri ile Uyumuna İlişkin Dağılım	68
Seçimlik Dersler Hakkında Görüşler	69
Anabilim Dallarının Ayrılmasına İlişkin Görüşler	70
Anabilim Dallarının Sağlıyacağı Yararlar	71
İçeriğin Önceden Belirlenmesinin Yararları	71
Alan Derslerinin Yetersizliği	72
Genel Kültür ve Alan Bilgisi Derslerinin Durumu	73
Yabancı Dil Eğitiminin Yetersizliği	73
III. Öğretim Yöntemlerine İlişkin Bulgular	74
Öğretim Yöntemlerine İlişkin Dağılım	74
Geleneksel Yöntemlerin Fazla Kullanılma Nedenleri	75
Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesi	76
Derslerin İşlenişine Öğrenci Katılımı	77
Öğrenci Katılımlarının Yetersizlik Nedeni	78
Derslerde Kullanılan Kaynakların Dağılımı	79
Derslerde Kullanılan Araç-Gereç Durumu	80
Araç-Gereç Kullanılmama Nedeni	81
Sınıf Mevcutları	82
Sınıf Mevcudunun Etkin Bir Öğretim için Yeterlik Durumu	83
Sınıf Mevcudunun Saptanması	83
Uygulamanın Yapılış Şekli	84
Öğrencilerin Derslere Etkinlikle Katılmama Nedeni	85
Etkinliklerin Sınıfta Tartışılma Durumu	86

IV. Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	86
Sınavların Yapılış Amaçları	87
Sınavlarda Yapılan Teknikler	87
Öğrencilerin Başarı Durumları	88

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ ve ÖNERİLER	89
A. Özet	89
B. Sonuçlar	91
1. Deneklerin Durumu ile İlgili Sonuçlar	91
a. Öğrencilerin Durumu ile İlgili Sonuçlar	91
b. Öğretim Elemanlarının Durumları ile İlgili Sonuçlar	92
2. Eğitim Programlarına İlişkin Sonuçlar	92
a. Eğitim Programlarının Amaçlarına İlişkin Sonuçlar	93
b. Eğitim Programlarının İçeriğine İlişkin Sonuç.	93
c. Öğretim Süreçlerine İlişkin Sonuçlar	94
d. Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar	95
C. Öneriler	95
Kaynakça	98

E K L E R

1 - Düzeylerine Göre Türk Eğitim Sistemi	104
2 - İzin Yazıları	105
3 - Anket Formu A (Öğretim Elemanları için)	107
4 - Anket Formu B (Öğrenciler için)	117

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO NO	<u>Sayfa</u>
1. A.Ü.D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları (1.yıl, 2.yıl)	21
2. A.Ü.D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları 3.yıl, 4.yıl	22
3. İ.Ü.E.F. Küt.Bölümü Lisans Programları 1.yıl,2.yıl	24
4. İ.Ü.E.F.Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları 3.yıl, 4.yıl	25
5. H.Ü.E.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları. 1.yıl, 2.yıl	26
6. H.Ü.E.F. Kütüphanecilik Bölümü Lisans Programları. 3.yıl, 4.yıl	27
7. Kütüphanecilik Bölümleri 1986-1987 Öğretim Yılı Ders Programları 1.yıl, 2.yıl	29
8. Kütüphanecilik Bölümleri 1986-1987 Öğretim Yılı Ders Programları 3.yıl, 4.yıl	30
9. Kütüphanecilik Bölümleri 1987-199, 1.yıl, 2.yıl	31
10. Kütüphanecilik Bölümleri 1987-1988, 3.yıl, 4.yıl	32
11 Bölümlerarası Kurulda Hazırlanan Program 1.yıl.2.yıl	34
12.Bölümlerarası Kurulda Hazırlanan Program 3.yıl,4.yıl	35
13. Deneklerin Bölümlere Dağılımı	45
14. Verilen-Alınan Anket Dağılımı	47
15. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	50
16. Öğrencilerin Bitirdikleri Liseye Göre Dağılımı	51
17. Öğrencilerin Bölümü Seçme Nedenlerine İlişkin Dağ.	52
18. Öğrencilerin Bölümü Tercih Sıralamasının Dağılımı	53
19. Ailesinde Kütüphaneci Bulunan Öğrencilerin Dağ.	53
20. Öğrencilerin Yarıyıl Kaybına İlişkin Dağılım	54
21. Öğretim Elemanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	54
22. Öğretim Elemanlarının Yaş Dağılımı	55
23. Öğretim Elemanlarının Kuruluşlara Göre Dağılımı	55
24. Öğretim Elemanlarının Ünvanlarına Göre Dağılımı	56
25. Öğretim Elemanlarının Kıdemlerine Göre Dağılımı	56
26. Öğretim Elemanlarının Lisans Bitirme Yerine Göre Dağılımı	57

27. Eğitim Programının Bulunup-Bulunmadığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı	57
28. Eğitim Programında Bulunan Öğelerin Dağılımı	58
29. Eğitim Programının Bulunmaması Geriğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	58
30. E.P.'nin Hazırlanmasında İzlenmesi Gereken Yönteme İlişkin Dağılım	59
31. Amaçların Acıkça Belirtilmesine İlişkin Yanıtların Dağılımı	59
32. Amaçların Bilinmesinin Yararlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı	60
33. Bölümün Kazandırdığı Davranışlara İlişkin Dağılım	61
34. Bölümün Temel Amacı Hakkında Görüşlerin Dağılımı	62
35. Okutulan Derslerin İçeriği Hakkında Genel Görüşler. Dağılım	63
36. İçeriğin Yeterliliğine İlişkin Dağılım	64
37. Programdaki Derslerin Yeterli Oluşunun Nedenine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	65
38. İçeriğin Çağdaş Gelişmeye Uygunluk Durumuna İlişkin Dağılım	66
39. İçeriğin Bilimsel Gelişmeleri Yansıtma Durumuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı	66
40. Derslerin Yetersizliği Nedenine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	67
41. Derslerin Birbiri ile Uyumuna İlişkin Dağılım	68
42. Seçimlik Derslerin Yeterlik Durumuna İlişkin Dağ.	69
43. Anabilim Dallarının Ayrılmasına İlişkin Dağ.	70
44. Anabilim Dallarının Oluşlarının Yararlarına İlişkin Dağılım	71
45. İçeriğin önceden belirlenmesinin Sağlayacağı Yararlara İlişkin Görüşlerin Dağılımı	71
46. Alan Derslerinin Yetersizliğine İlişkin Dağılımı	72
47. Genel Kültür ve Alan Bilgisi Derslerinin Dağılımı	73
48. Yabancı Dil Eğitiminin Yetersizliği ile İlgili Görüşlerin Dağılımı	73

49. Öğretim Yöntemlerine İlişkin Dağılım	74
50. Geleneksel Yöntemlerin Kullanılmasına İlişkin Dağ.	75
51. Geleneksel Anlatım Yöntemlerinin Kullanılmasına İlişkin Nedenlerin Dağı.	75
52. Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesine İlişkin Dağı.	76
53. Derslerin İşlenişine Öğrenci Katılımınının Yeterlek Dağ.	77
54. Öğrenci Katılımlarınının Yetersizlik Nedenleri	78
55. Ders Kitabı Dışında Yapılan Etkinliklerin Dağı.	79
56. Derslerde Kullanılan Kaynakların Dağılımı	79
57. Derslerde Kullanılan araç-gereç Dağılımı	80
58. Araç-gereç kullanılmama Nedenine İlişkin Dağılım	81
59. Sınıf Mevcutlarına İlişkin Dağılım	82
60. Sınıf Mevcutlarınının Etkin Bir Öğretim için Yeterlik Durumuna İlişkin Dağılım	83
61. Sınıf Mevcuduna İlişkin Görüşlerin Dağı.	83
62. Uygulamanın Yapılış Şekli	84
63. Öğrencilerin Derslere Katılmasını Engellleyen Nedenlerin Dağılımı	85
64. Etkinliklerin Tartışma Durumu	86
65. Sınavların Yapılış Amaçlarınının Dağılımı	86
66. Sınavlarda Kullanılan Tekniklerin Dağılımı	87
67. Öğrencilerin Başarı Durumlarınının Dağılımı	88

BÖLÜM I

PROBLEM

GİRİŞ

Eğitim çabalarının genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin, topluma, sağlıklı ve verimli bir biçimde uyum yapmalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilmesi için bireylerin yetenekleri, eğitim yolu ile, en son sınıra kadar geliştirilir ve insan davranışları, belirlenmiş eğitim amaçları doğrultusunda değiştirilir (Varış, 1987, s.2).

İnsanoğlu doğumundan sonra başkalarının etkisiyle yeni davranışlar edinir. İnsan, davranışlarının çoğunluğunu başkalarının etkisiyle öğrendiğinden başkalarınca eğitiliyor demektir. Bu nedenle insan, yaşamboyu eğitim sürecinin içinde bulunmaktadır (Başaran, 1987, s.5).

Dinamik kültür değerlerinin içinde doğan çocuklar, zamanla, eğitim yolu ile, bu değerlere süreklilik ve esneklik kazandırarak çağ koşullarının isteklerine uygun ve geleceğe dönük yeni değerler üretir.

"Eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır; bu değerler öğrencilerin davranışları ve dilek seviyelerini yine eğitim yoluyla etkiler" (Varış, 1987, s.2).

Birikmiş bilgi içeriğinin öğrenilmesi küçümsenemez, ancak, soyut ve bir hayli karmaşık bilgiye dayanan toplumsal ve teknolojik süreçler, inceleme ve tartışma ile yönlendirilmektedir.

Eğitim alanının insanlık tarihi kadar eski bir geçmişi vardır. İnsan yaratıldığından beri, kendisinden kat kat güçlü doğal ve fiziki çevreyi kontrol etmek ve kendi gereksinimlerini, karşılamak amacı ile eğitimden yararlanmışlardır (Kısakürek, 1984, s.1).

Eğitim alanında, toplumun gelişme süreci içinde yavaş yavaş farklılıklar belirmiş ve ve eğitimin içeriği artmıştır. Bu bakımdan eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi zorunlu olmaktadır. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra, tüm dünya toplumlarını etkisine alan, bilimsel ve teknolojik gelişmenin başdöndürücü bir hızla sürdüğüne tanık olunmaktadır. Toplumsal elguların, oluşma ve toplumları etkileme süresinin gittikçe kısalmasının nedeni olan hızlı gelişmeler, her toplumun yaşamında değişmelere neden olmaktadır.

Toplumlar, çok sayıda insanın nitelikli olarak eğitilmesiyle gelişebilir. Bu nedenle, yığınları eğitebilecek sayı ve nitelikte eğitim kuruluşları gerekmiş ve bunlar oluşturulmuştur (Özankaya, 1980, s.269).

"Toplumsal kalkınmada en etkili araç, toplumun bütünlüğünü içeren ve geleceğe dönük olan eğitimidir" (Fesçioğlu,1973, s.1). Toplum bütünlüğünü kapsayan ve geleceğini de içeren bu düşünceden hareket ederek, birbiriyle ilişkili olan unsurların etkileşiminden bir sistem oluşmaktadır. Bu eğitim sistemi ilköğretim ortaöğretim ve yükseköğretim biçiminde bölünmektedir.

YÜKSEKÖĞRETİM

Yükseköğretim, ortaöğretimin üstünde eğitim ve öğretim veren, kişiyi belirli bir alanda biçimlendiren bir kuruluştur.

Sosyal, kültürel ve ekonomik yönlerden kısa zamanda kalkınmak gereksinimi olan toplumlarda, çeşitli mesleklerin yürütülmesini yetki ile başaracak elemanları yetiştiren yükseköğretim kuruluşlarının önemi büyüktür.

Türkiye'de yükseköğretim, ülkenin yaşam sorunlarına bilimsel yolda tanı keyarak ve bu sorunları en uygun yolla çözümlenecek yapıcı ve yaratıcı insan gücünü yetiştirmekle yükümlüdür. Yine araştırma ve yetiştirme sorumluluklarını etkinlikle yerine getirerek kalkınmaya büyük etki yapacaktır (Varış, 1987, s.122).

Ülkemizde yükseköğretimin amaçları, Milli Eğitimin amaçlarına koşut olarak ele alınmaktadır. Bu amaçlar şöyle belirtilebilir:

- a) Yükseköğretim düzeyinde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak,
- b) Bilgi ve teknoloji üretmek,
- c) Bilim verilerini yaymak,
- d) Ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak,
- e) Yurtiçi ve yurtdışı kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi durumuna gelmek,
- f) Evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.

Ekonomik, teknolojik ve sosyal gelişmeler bireylere bir yığın çözümlenecek sorunlar getirmektedir. Bu sorunların çözümü için eğitim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Gelişmenin sağlanması, sorunların çözümü, yeni ve değişik amaçlı programların ortaya çıkmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu nedenle yükseköğretim kuruluşları amaçlarını gerçekleştirecek biçimde örgütlenerek disiplinlere ayrılmış bulunmaktadır.

Yükseköğretim kuruluşlarının çeşitli yönlerden sorunlarını saptamak üzere bir envanter uygulaması yapılmaktadır. Buna karşın eğitimin kantitatif analizini yapan kaynaklardan ve kamudiyuna yansıyan kalitatif unsurlardan yararlanarak birkaç noktayı belirlemek mümkündür:

- a) Öğrenme anlayışı ve öğretim yöntemleri geleneksel-
dir.
- b) Çeşitli bilim alanlarında Türkçe literatür sınırlıdır.
- c) Öğrencilerin yaşama koşullarında yetersizlikler vardır; danışmanlık fonksiyonu yoktur.

d) Uygulamalı çalışma gerektiren alanlarda öğrencilerin bizzat çalışabilmeleri için gerekli koşullar sağlanamamıştır.

e) Mevcut yükseköğretim elemanları için tam potansiyelle çalışma önlemleri alınmamıştır.

Türk Eğitim Sistemi içinde yükseköğretim düzeyi için diğer düzeylerden ayrı bir örgütlenmeye gidilmiştir. Bu örgütlenme dayanağını 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun"dan almakta ve özel yöntemlerine göre biçimlenmektedir.

KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİ

"Kütüphane: Adı ne olursa olsun, basılı kitap ve süreli yayınların ya da başka her türden çizgisel, görsel-işitsel yayının düzenli dermeleri ile, okurların bilgi, araştırma, eğitim, dinlenme amaçları için bunların kullanılmasını sağlayan ve kolaylaştıran elemanlardır" (UNESCO Statistical Yearbook, 1977, s.1074).

Yukarıda tanımını verdiğimiz kütüphanelerin amacı, kütüphanecilik ilgilileri ve araştırmacıları tarafından genel olarak kültür değerlerine yönelme olarak belirtilmektedir. (Eigenart und Bedeutung, 1961, s.300).

Kütüphanelerin tarihçesi incelendiğinde, kütüphanelerin ilk büyük örneklerinin bugüne kadar iki temel amaca yöneldikleri görülmektedir.

1. Toplumsal uygulamalar, ekonomi, ticaret, eğitim, bilim, siyasal bilimler, genellikle her türden uygulama alanları için gerekli bilgi ve belgeleri toplayıp saklamak, uygulamalara yardımcı olmak.

2. Her türden düşün, sanat, bilgi ürünlerine toplayıp saklamak, bu ürünlerin insanlar, toplumlar, coğrafya bölgeleri ve çağlar arasında sürekli paylaşılmasını, aktarılmasını sağlamak ve böylece insanlığın ulaştığı en ileri bilgi düzeyini bütün bireyler ve toplumlar için ulaşılabılır kılmak.

Birinci amaca örnek olarak M.Ö. 7.nci yüzyıldan kalma, kil tabletlerden oluşan Asur Beni Pal Kütüphanesi gösterilebilir.

İkinci amaç için ise; Antik çağın bütün önemli yazmalarını kendi yazıcıları eliyle hazırlayıp gelecek yüzyıllara ulaşmasını sağlayan İskenderiye kütüphanesi verilebilir (Baysal, 1982, s.2).

A. KÜTÜPHANECİLİK MESLEĞİNİN TARİHÇESİ

Tarihsel kayıtlarla belgelenen en eski kütüphane II.Ramses'in M.Ö. 2500 yıllarında Teb'de kurduğu kütüphanedir. Buna dayanarak kütüphanecilik, dünyanın en eski mesleklerinden biridir. denilebilir (Baysal,1982, s.15). Çağımızda kütüphanelere olan ilginin artması sonucu uygar ülkelerde kütüphanelerin yaygınlaştığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak kütüphanecilik mesleğinin gelişmesi zorunlu hale gelmiştir.

Günümüzde kütüphanecilik, iki temel fonksiyonu yerine getirmektedir. Birincisi, yayınları sağlayıp, kataloglayıp okuyucuların yararlanmasına sunmaktır. İkincisi de her tür kütüphane sorunlarına olumlu çözüm yolları bulmak ve kütüphane uygulamalarının kuramını saptamaktır.

19.yüzyıldan sonra kütüphanelerin ve kütüphaneden yararlananların sayılarında büyük artış olmuştur. Bununla birlikte kütüphanelerin cevaplaması gereken sorunların artması ve çeşitlenmesi, temel görevi kütüphanecilik olan bir meslek sınıfının ortaya çıkmasına yolaçmıştır. Bunun sonucunda kurallara bağlanan bir öğretim ve sınav düzeni, bir kütüphanecilik mesleği doğmuştur.

B. KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

1821'de Pariste Arşiv okulu olarak kurulan "Ecoles de Chartes" ilk kütüphanecilik okulu sayılmaktadır. Bu okulda arşiv ve kütüphanecilik dersleri okutulmuş, 1932'de "Diplome technique de bibliothecaire" kütüphanecilik diploması vermeye başlamıştır (Klaiber, 1973, s.825).

1879 yılında Fransa'da Üniversite kütüphanecileri için bir sınav düzeni benimsenmiştir. 1950'den sonra Sorbonne Üniversitesi "Diplome Superieure de Bibliothecaire" denilen diploma vermeye başlamıştır.

Alman kütüphaneciliğinin başlangıcı 1899 yılında Kültür Bakanı Althof tarafından yayınlanan "Berlin Krallık Kütüphanesi ve Üniversite Kütüphaneciliği konusundaki Kararname"dir. Bugün Almanya'da kütüphanecilik okulları büyük kütüphanelere bağlıdır. Araştırma kütüphanecileri ile hizmetlerde çalışacak kütüphaneciler bu okullarda ayrı anabilim dalları programlarında yetiştirilirler. Ayrıca bir çok Üniversitede yan alan olarak kütüphanecilik dersleri verilmektedir. Bunların ilki, 1887'de Göttingen Üniversitesi Kütüphanesinde başlamıştır (Busse,1968,s.237).

İngiltere, kütüphanecilerini meslek içinde eğitme yolunu seçmiştir. Bu bakımdan İngiltere Kütüphanecilik okullarının en geç açıldığı ülke olmuştur. Kütüphanecilik mesleğinde çalışacakların seçilmesi ve daha sonra kütüphanecilik okullarını bitirenlerin mesleğe girişlerinin onaylanmasında İngiliz Kütüphaneciler Derneği (Library Association) etkin bir rol oynamaktadır. 1882'de kütüphanecilik mesleğine girecekler için bir sınav düzeni belirlenmiştir. 1902'de "London School of Economics" tarafından kütüphanecilik kursları başlatılmıştır. İlk kütüphanecilik okulu, 1909'da "London University College"da açılmıştır. 1941'de 9 teknik ve ekonomi kolejinde kütüphanecilik bölümleri açılmıştır. Günümüzde, çok azı üniversite, büyük bölümü yüksekokullara (politeknik) bağlı kütüphanecilik okullarında öğretim yapılmaktadır. Uluslararası düzeyde kütüphanecilik seminerleri ve benzer toplantılar düzenlenerek etkin bir kütüphanecilik eğitimi programı ortaya çıkmış bulunmaktadır (Bramley, 1969, s.117).

Amerika'da 1876 yılında kütüphanecilik alanında geniş bir rapor hazırlanmıştır. Yine aynı yıl Amerikalı kütüphaneciler arasında en eski haberleşme dergisi olan "Library Journal" yayın hayatına girmiştir (White, 1961, s.14).

Amerika'da ilk düzenli kütüphanecilik kursu 1884'de Columbia Kolejinde (daha sonra Columbia Üniversitesi oldu) Meluil Dewey tarafından başlatılmıştır. 1887 yılında yine Columbia'da onun yönetiminde bir kütüphanecilik okulu açılmıştır (White, 1962, s.15). Başlangıçtan bu okulun açılışına kadar kütüphanecilik bizzat çalışarak öğrenilmekteydi. Bu süre içerisinde çok kısa süreli bazı kurslar açılmış olduğu görülür. 1887'de ortaya çıkan Kütüphanecilik Okulu kısa zamanda sistemli yetiştirmenin üstünlüğünü de kanıtlamıştır. Ancak öğretim programının dayandırılacağı esasların saptanması kolay olmamıştır. Verilen derslerin, akademik standartlara göre mi? Yoksa daha önceki uygulamalı yetiştirmede izlenen yolu daha sistemli ve denetimli bir hale getirerek devam mı ettirmeli? konusu tartışılmaya başlanmış ve bu tartışmalar 25-30 yıl kadar sürmüştür.

Amerikalı kütüphaneciler, kütüphanecilik eğitiminin başladığı 1880 yılından buyana imkânlarını en yetenekli gençleri mesleğe çekmek ve yetiştirmek üzere kullanmışlardır. Amerikan kütüphaneciler Derneğinin ilk sürekli komitesi bu hususu desteklemek ve güçlendirmek üzere kurulmuştur.

Kütüphanecilik eğitimi veren kuruluşların üniversitelere bağlı olarak açılması çoğunlukta kabul edilmiştir. Ancak bunların üniversite içindeki yeri ve özellikle verilen eğitimin düzeyi ve kullanılan yöntemler bakımından, ülkeden ülkeye ve bazan da aynı ülkedeki çeşitli kurumlar arasında ayrılıklar bulunabilmektedir.

TÜRKİYE'DE KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİ VE TARİHÇESİ

Ülkemizde kütüphanecilik eğitiminin gelişmesi içiçe iki olgudan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi; kütüphanecilik kursları, ikincisi ise; bu temel üzerine kurulmaya çalışılmış olan üniversite düzeyinde kütüphanecilik eğitimidir.

Kütüphanecilik Kursları:

Türkiye'de kütüphanecilerin yetiştirilmesiyle ilgili soruna ilk kez, 1924'lerde Türk Eğitim Sistemini incelemek

Üzere ülkemize gelen John Dewey hazırlamış olduğu raporunda değinmiştir. Bu raporda Dewey; seçilecek bir kaç gencin kütüphanecilik eğitimi görmek üzere Amerika'ya gönderilmesini önermiştir. Ayrıca hiç olmazsa bir öğretmen okulunda kütüphanecilik bölümü açılarak burada kütüphanecilerin yetiştirilmesinin yerinde olacağına işaret etmiştir (Dewey, 1952, s.27).

Ülkemizde ilk kütüphanecilik kursu 13 Eylül 1925 tarihinde Fehmi Ethem (Karatay) ve Ahmet Tevhit beyler tarafından İstanbul'da başlatılmıştır. Yedi ay süren bu kurs 1923 yılının mayıs ayında sona ermiştir. 30 öğrenci katılmış ve başarı gösterenlere birer belge verilmiştir (Ötügen, 1957, s.1).

Fehmi Ethem Karatay ilk kütüphanecilik eğitimini gerçekleştirdiği gibi, ilk kez kütüphaneciliğe ait eseri de yazmıştır. Bu eser 1925-1926 yıllarında Dar-ül Fünun Matbaasında basılmış ve üç cilttir. Birinci cildi: Kütüphanecilik, ikinci cildi: Kitabiyat, üçüncü cildi: Tasnif-i Aşarı Kavaid adını taşımaktadır (Ötügen, 1957, s.5).

1936 yılında, Almanya'dan gelen Dr. Joseph Stummvoll Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü kütüphanesini kurmuş ve beş yıl yöneticiliğini yapmıştır. Bu arada haftada iki yarım gün olmak üzere üç ay süreli bir kurs açmıştır. Bu kursa 30 kişi devam etmiştir.

1941 yılında İstanbul Üniversitesi Rektörü'nün başkanlığında çalışan bir komisyon "Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi" ile ilgili bir proje hazırlamıştır. Bu projenin raporunda Aziz Berker şu görüşü dile getirmiştir.

"Fikrimce bu faaliyetlerin tanzimi ve bu işlerin başarılması için ilk iş olarak tercihen İstanbul Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi'ni bağlı olmak üzere muayyen kadrolu bir Kütüphanecilik Enstitüsü'nün kurulmasına ihtiyaç vardır (Ersoy, 1966, s.21).

Bu gelişmelerin kaydedildiği yıllarda, Adnan Ötüken Almanya'da gördüğü kütüphanecilik eğitiminden sonra yurda dönünce İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne asistan olarak göreve başlamıştır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı Neşriyat Müdürlüğü'ne atanmıştır. Bu görevi sırasında Adnan Ötüken Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı'na başvurarak kütüphanecilik öğretimi yapmak ve kütüphaneci yetiştirmek ve böyle bir kursun yönetimini ücretsiz yapmak istediğini bildirmiştir. Bu teklif, gerekli makamlardan da onay alınarak uygun görülmüştür.

Böylece Türk Kütüphanecilik Eğitimi Tarihi'nde ilk kez uzun bir süre devam edecek ve ileride üniversite içinde kütüphanecilik eğitimi verecek olan bir kütüphanecilik enstitüsünün açılmasına ortam hazırlayacak olan kurslar başlamış oldu.

İki sömestri devam eden kurs 1943 yılı şubat ayında sona ermiş ve sınav sonunda 20 kişiye belge verilmiştir. İkinci kurs, gerekli onay alındıktan sonra 27 nisan 1943'de açılmıştır. İkinci yılda kursun verilmiş şekline bazı değişiklikler yapılmıştır. Kurs "A" ve "B" kurlarından oluşturulmuştur. 1944 yılında kurs yönetmeliği geliştirilmiş, kursta bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu yönetmeliğe göre okutulan dersler şöyledir.

Nazari Kütüphanecilik Bilgisi	2
Ameli ve Nazari Arşiv Bilgisi	1
Genel Bibliyografya	1
Özel Bibliyografya(Kurs süresince 27 saat)	
Kütüphanecilik Tatbikatı !.....	2
Osmanlı Paleografya	1
Eski Metinler Üzerinde Tatbikat !.....	2

"B" bölümü öğrencileri bu derslerden "Ameli ve Nazari Arşiv Bilgisi", "Osmanlı Paleografya" ve "Özel Bibliyografya" derslerine girmeye mecbur tutulmuşlardır. "A" bölümü öğrencilerinden eski metinleri okuyup anlayabilecek durumda olanlar "Osmanlı Paleografyası" dersine devamda serbest bırakılmıştır.

Kursun te hocası olan Adnan Ötüken'in bildirdiğine göre kurslar, bu yönetmelik esasları doğrultusunda 1952 yılına kadar düzenli devam etmiş; ilk yıllarda 20-30 olan öğrenci sayısı bir ara 160'a kadar çıkmış ve her yıl çok sayıda öğrenci kursu başarı ile bitirmiştir ve sertifika almıştır (Ötüken, 1957, s.23).

Kurs programları incelendiğinde; modern kütüphaneciliğin organizasyonu, yönetilmesi, çeşitli kütüphanelerin sorunlarının incelenmesi gibi konulara yer verilmediği dikkati çekmektedir.

1952 yılında kütüphanecilik öğretiminin önemine inanan bir kaç öğretim üyesinin girişimi ve çabaları ile Fakülte Profesörler Kurulu, kütüphanecilik derslerinin Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüsü'ne bağlı seçmeli bir ders olarak yeniden başlatılmasına karar vermiş ve buna ait yönetmelik kısa zamanda Fakülte Genel Kurulu'nda kabul edilerek Ankara Üniversitesi Senatosu'nun onayı ile yürürlüğe girmiştir (Ötüken, 1957, s.24).

Adnan Ötüken tarafından verilen kurslar devam ederken 1951 yılı Aralık ayında Amerika'nın Kentucky Üniversitesi Kütüphanesi Müdürü Dr. Lawrence S. Thompson Milli Eğitim Bakanlığı'nın daveti üzerine Türkiye'ye gelmiş ve dört ay süreyle kütüphanelerimiz üzerine araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmalarının sonunda, Türkiye'de kütüphanecilik mesleğinin kalkınmasında yararlanılabilecek kıymetli ve gerçekçi önerileri içeren bir rapor hazırlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'na sunmuştur.

Türkiye Kütüphanelerinde yapmış olduğu incelemeler yanında İstanbul ve Ankara'daki kütüphaneciler için kurslar düzenlemiş olan Dr. Thompson raporunda "iki büyük üniversitenin birinde veya her ikisinde birer kütüphanecilik bölümü kurulmasını" önermiştir (Thompson, 1952, s.625).

Daha sonra Chicago Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde verdiği bir tebliğde Dr. Thompson, Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi ile ilgili görüşlerini şöyle açıklamıştır;

"Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi konusunda canlı bir ilgi vardır. Bu ilginin yakında kütüphanecilik eğitimi veren bir kurum olarak belireceğine inanmak için bir çok neden bulunmaktadır. Adnan Ötügen tarafından on yılı geçen bir süre içinde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde iki yıllık bir genel kütüphanecilik kursu verilmekte olup, Ankara ve İstanbul'da çalışmakta olan kütüphanecilerin büyük bir çoğunluğu bu kurstan yararlanmaktadır. Meslek eğitiminin üniversiteye sızmasına yol açacağı endişesi ile fakülte yöneticileri bir kütüphanecilik bölümü açılmasını kabul etmekte tereddütleri vardır. Amerika'da geçirilen tecrübenin incelenmesinde bu tereddütü kısmen destekleyecek hususlara rastlanabilir. Bu engeli aşabilmek ve bir sosyal bilimler fakültesinde sağlam akademik temel üzerine oturtulmuş bir kütüphanecilik eğitimi programı kurabilmek girişimi halen devam etmektedir. Eğer üniversite içinde böyle bir okul çalışmazsa mutlaka Milli Kütüphane'ye bağlı olarak kurulacaktır. Türk Kütüphaneciliğinin öncüleri ve Milli Eğitim Bakanlığı bir kütüphanecilik okuluna sahip olmakta kararlaştırılacak güçlülük onları bu isteklerinden vazgeçiremeyecektir (Thompson, 1952, s.86).

Ülkemizde Yükseköğretim kapsamında üç kütüphanecilik bölümünde eğitim verilmektedir. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, 1954-55 ders yılı başında, Amerikan Ford Vakfının öğretim elemanı ve para yardımlarıyla desteklenerek kurulmuştur. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, Köln Üniversite Kütüphanesindeki Kütüphanecilik Okulu'nun yöneticisi Prof.Dr. Juckhoff'un başkanlığında 1964-65 ders yılı başında öğretime başlamıştır. Her iki bölüm de Lisans Yüksek Lisans ve doktora diploması vermektedir.

Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü, doğrudan yüksek lisans (bilim uzmanlığı) eğitimi verme amacıyla ekim 1972'de açılmıştır. Başlangıcında Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesine bağlıdır. 1974'de lisans düzeyinde eğitim programını başlatmıştır. Bugün Edebiyat Fakültesi içerisinde Kütüphanecilik Bölümü olarak Lisans ve Lisans üstü programları bulunmaktadır (H.Ü.Bülteni, 1987, s.191).

Üniversite düzeyinde öğretim yapan bu kuruluşlardan önce, çağdaş kütüphanecilik tekniklerini öğretmek üzere Türkiye'de bir çok kurs düzenlenmiştir (Ersoy, 1966, s.49). Bunların ilki 1925 Eylül'ünde İstanbul Üniversitesi kütüphanesinde Fehmi Ethem Karatay tarafından yönetilen ve dört ay süren kurstur. İkincisi 1936 yılı başlarında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Kütüphanesinin kurucusu Dr. J.Stummvoll tarafından yapılmıştır. En uzun süreli kursları 1942-1952 yılları arasında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Adnan Ötüken yönetmiştir. Sonuncu kurslar, A ve B sınıflarına ayrılmış, Üniversite ya da Yüksekokul bitirmiş olanlar A sınıfı derslerine 4 yarıyıl katıldıktan sonra "Uzman Kütüphaneci" belgesi almaya hak kazanmışlardır. B sınıflarına Üniversite, yüksekokul ve lise bitirenler sınavsız, Ortaokulu bitirenler sınavla girebiliyor; iki yarıyıllık bir öğretim sonunda kütüphane memuru oluyorlardı.

Bugün kütüphanecilik eğitimi yapılan üç bölümde de genellikle kütüphanelerimizdeki uygulamalardan daha ileri bilgiler öğretilmektedir. Bölümü bitirenlerin önemli bir kısmı kütüphane otomasyonunun ve bilgi teknolojisinin henüz giremediği kütüphanelerde görev yapmaktadır.

Ancak, ülkemizdeki kütüphanecilik eğitiminin sorunlardan uzak olduğu da düşünülmemelidir. Başka ülkeler için belirtilen teknolojik ve ekonomik gelişme ve değişimler ülkemiz kütüphanelerini ve kütüphanecilik eğitimini de etkilemekte ve yakından ilgilendirmektedir.

Soysal (1982, s.61), Türkiye'de yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik eğitiminin temel sorunlarını üç grupta toplamaktadır.

a. Ülkemizde bilgi ögesinin örgütleniş ve akış biçimine ilişkin bir temel anlayış ve politika oluşturulmamıştır. Bu nedenle kütüphanecilik bölümleri de meslek eğitiminde uzmanlaşmaya gidememiştir.

b. Sosyal değerlendirmedeki yetersizlik üniversiteler yapıdan kaynaklanmaktadır. Kütüphane hizmetlerinin eksiklik ve yetersizliğinin hissedilmemesi

ve üniversite seçme ve yerleştirme sınavlarının meslek seçiminde öğrencilerin ilgi, eğilim ve yeteneklerini gereğince değerlendirmede yetersiz kalması bu hususla ilgilidir.

c. Kütüphanecilik bölümlerinin iç ortak sorunları arasında, kütüphanecilik bölümlerinin daha etkin ve daha güncel bir öğretim için gerekli teknolojiyle donatılması ve eğitim programlarını yeniden biçimlendirmesine olan ihtiyaç sayılabilir.

Bahşişoğlu'nun 1986 yılında üç kütüphanecilik bölümü öğrencilerinin kütüphanecilik mesleğine yaklaşımları konusunda yaptığı tez çalışması ilginçtir. Kütüphanecilik bölümlerini kazandıktan sonra isteyerek öğrenime devam edenlerin oranı %36.8'dir. Son sınıf öğrencilerinin % 40.9'u bölüm değiştirmek için girdikleri Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sınavında başarılı olamayarak kütüphanecilik bölümlerinde öğrenimlerine devam etmektedir. Toplam öğrencilerin yaklaşık üçte biri, kütüphaneciliği tercih etmediklerini söylemiştir. Kütüphaneciliği tercih etmeyenlerin % 42.9'unun dördüncü sınıf öğrencileri olması, öğrencilerin aldıkları dört yıllık mesleki eğitime karşın bu mesleği benimsemediklerini göstermektedir (Bahşişoğlu,1986,s.57).

BİLGİNİN DENETİMİ SORUNU

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler büyük bir hız kazanmıştır. Bu gelişmeleri izlemek özel bir çaba, zaman ve kaynak gerektirmektedir. Gelişmelerin sonucu dünya öylesine hızla değişiyor ki çok ilginç buluş ve ürünler çok kısa bir süre sonra eskiyor ve güncelliğini yitiriyor. Bu gelişmeler aynı zamanda, çözülmesi gerekli yeni sorunlar getiriyor.

20.yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan yeni teknolojiler, tüm dünyadaki sosyal ve ekonomik koşulları değiştirebilecek güce ulaşmıştır. İlköğretim aşamasında bulunan kuşakların, bir süre sonra son derece farklı bir çevrede yaşamaları kaçınılmazdır. Bu nedenle günümüzde bilimsel ve teknolojik açıdan oluşan gelişmeleri bilmek gerekmektedir.

Bilginin önemi giderek artmaktadır. Literatürde sık sık "bilgi çağı", "bilgi toplumu" terimlerine rastlanmakta ve çağımızda kişilerin bilinçli birer "bilgi tüketicisi" olmaları gerektiğine değinilmektedir. Toplumların tarımdan endüstriye geçiş süreçleri içerisinde bilimsel ve teknik bilgi üretimi ve kullanımı da artmaktadır. Bilginin "kalkınma ve kişibaşına düşen milli gelirin artışı için enerji kadar önemli ve değerli bir kaynak" olduğu belirtilmektedir (Türkiye'de Kütüphanecilik Alanında Bilgisayar Uygulamaları 1.Sempozyumu Sonuç Raporu,1987, s.3).

Bilginin değerli bir kaynak olduğunun en önemli göstergelerinden birisi de gelişmiş toplumlarda "bilgi sektörü'nde çalışan nüfusun giderek artmasıdır. Bir yüzyıl önce ABD'de toplam işgücünün % 10'u bilgi sektöründe çalışırken, günümüzde bu oran % 50'nin üzerine çıkmış bulunmaktadır (Tonta, 1987, s.3).

Yaratıcı bir çaba olan araştırma yoluyla yeni buluşlar yapmak ve bunları teknolojiye dönüştürerek toplumun yararına sunmak ülkelerin en önemli amaçlarından biri durumuna gelmiştir. Bunun önemini kavramış ülkeler mali ve insangücü kaynaklarını bilim yoluna seferber etmekte, elde ettikleri sonuçları kullanarak tüm insanlığın kaderine hakim olmaktadırlar. Bilim ve teknolojinin gerçek gücünü kullanmaya yönelen ülkeler, en yetenekli beyinlerini bilime yönlendirerek, düşünölmeyecek alanlara girmişler, insanlık için yeni ufuklar açmışlardır. Bilgi artışı öylesine hız kazanmıştır ki, her yedi yılda bir ikiye katlanmaktadır (Türk Bilim Politikası, 1983, s.1.). Yine bölge patlaması (Document explosion) konusunda uzmanlar hızın % 10 ile % 20 arasında olduğunu belirtmektedirler.

Hızla artan sözkonusu bilgi ve belgeleri denetleyebilmek ve istendiğinde yararlanıcıların kullanımına sunmak için bilgi işleme sistemlerinin de güçlendirilmesi gerekmektedir.

Bilginin en temel özelliklerinden birisi başka kaynakların kullanım sonucu tükenmelerine karşılık, bilgi kaynaklarının kullanıldıkça değerinin artmasıdır. Bu nedenle varolan bilgi kaynaklarını olabildiğince fazla sayıda kişi ve kuruluşla paylaşmak bilginin etkinliğini ve yeni bilgi üretimini daha çok arttırmaktadır.

Bilgi patlamasının yarattığı yapısal değişikliklere ayak uydurabilmek için kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin de yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi halde yaratılan sistemler yetersiz kalacak, karar almak için gerekli güncel ve doğru bilgilere kısa sürede erişim gerçekleşmeyecektir.

Kütüphanecilerin ve bilgi merkezlerinin işlemlerini ve hizmetlerini daha etkin, hızlı ve doğru bir biçimde gerçekleştirmek amacıyla söz konusu işlem ve hizmetlerde bilgisayar ve uzak iletişim teknolojisi başta olmak üzere bilgi teknolojisinin tüm ürünlerinden yararlanılması kütüphane otomasyonunu oluşturmaktadır.

Güncel ve doğru bilginin karar alma sürecindeki rolü bilinmektedir. Gelişmiş ülkeler, kütüphanelerine ve bilgi merkezlerine modern teknolojinin ürünlerini zaman geçirmeden sokarak, işe yarar bilgiye en kısa sürede erişmeyi hedeflemektedirler.

DEĞİŞEN TOPLUM, DEĞİŞEN KÜTÜPHANECİLİK VE KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİ PROGRAMLARI

Kütüphaneler kendilerini oluşturan toplumu yansıtırlar (Lauer, 1984, s.213). Çağımızda durmaksızın gelişen teknoloji ve giderek artan bilgi gereksinimi doğal olarak kütüphane kuruluşlarını da etkilemektedir. Değişen toplumla birlikte her açıdan değişiklik gösteren bir kütüphane kavramıyla karşı karşıya gelinmektedir (Sağlamtuğ, 1987, S.62). Bilim ve teknolojinin gelişmesi sonucu geleneksel kütüphane materyalinin de çehresi değişmektedir. Bu nedenle hizmeti gerçekleştiren kütüphaneci tipinde de değişiklikler gerekmektedir. Yeni kütüphaneci tipi

mesleki eğitim görmüş aktif bir lider ve yaratıcı niteliğiyle sorunlara çözümler getirebilecek bir kişi görünümündedir.

Konuya girmeden önce sistem yaklaşımı açısından "değişme" konusunu incelemek yararlı olacaktır.

İkel olsun, gelişmiş olsun hiçbir toplum durgun, hareketsiz, statik olarak nitelendirilemez. Her toplumda sürekli bir dinamizm, bir değişme görülür. İkel toplumlar bile yavaş da olsa değişme sürecine bağlıdır. Toplumsal yapılar, toplumsal davranış örnekleri, toplumsal sistemler, toplumsal kurallar sürekli olarak değişen öğelerdir (Tezcan, 1984, s.1).

Çağımız, hızlı bir değişim çağıdır. Dünya sürekli olarak değişmeye uğramaktadır. İletişim alanındaki teknolojik gelişmeler ve bilgi patlaması her alanda olduğu gibi kütüphanecilik alanında da köklü değişikliklere gidilmesine neden olmaktadır. Çağımızın en önemli kavramlarından biri durumuna gelen "değişme" kavramı, son 25-30 yıl içinde kütüphanecilik alanında da etkindir. Bu nedenle kütüphanecilik eğitimi veren bölümlerin sorumluları "değişimi de yönetmek" göreviyle karşı karşıya gelmişlerdir (Tonta, 1987, s.85).

1960'tan günümüze kütüphanecilikte meydana gelen değişmeler: ihtiyaçlar, işlevler, amaçlar ve politikalar olarak sıralanabilir.

a. İhtiyaçlar: Örgütlerin, bireylerin ve öğrencilerin bilgi gereksinimleri değişmektedir.

b. İşlevler : Kütüphanelerin ve bilgi sistemlerinin işlevleri değişiyor. Kütüphaneler artık yalnızca toplayıcı kuruluşlar değildir. Bu nedenle yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik bölümleri yeni işlevlere uygun bilgiler öğretmek durumundadır.

c. Yöntemler : Öğretim yöntemleri değişmektedir.

d. Teknoloji : Kütüphanelerin hizmet sunmak için yararlandığı teknoloji gelişiyor, değişiyor. Teknolojinin kullanılması verilen hizmetin etkinliğini artırmaktadır. Dolayısıyla bu teknolojinin öğretim programlarına yansması sözkonusudur.

e. Amaçlar: Kütüphanelerin amaçları değişmektedir. Nerede, ne zaman ve hangi kaynaklarla olursa olsun bilgiye erişim amaçlanmaktadır.

f. Politikalar: Kütüphanelerin izlediği politikalar değişmektedir. Ekonomik zorluklar nedeniyle "sahip olmak" yerine "paylaşmak" düşüncesi önem kazanmakta, bu nedenle de işbirliği olanakları artmaktadır.

g. Yapı: Kütüphanelerin yapısı değişmektedir. Kütüphaneler artık veri ve bilgi işleyen kuruluşlardır. Görsel-İşitsel teknikler gündemdedir. Basılı kaynaklardan daha değişik kaynaklara (Makinaca okunabilir kaynaklar, CD-Rom'lar v.b.) yöneliş vardır. Ancak kütüphaneler kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılayan "tek" kurulu olmaktan da giderek uzaklaşmaktadır.

Kütüphanecilik eğitiminin tüm bu değişmelere duyarsız kalması düşünülemez. Bu değişmelerin kütüphanecilik eğitime etkilerini incelemekte yarar vardır.

1985 yılında İngiltere'de 11 kişiden oluşan bir araştırma grubu 17 kütüphanecilik okulunda verilen eğitimi her yönüyle inceleyerek mevcut durumu ve gelecekteki gereksinimleri saptamaya çalışmaktadır. Bu araştırma grubunun 1986 yılında yayınlanan raporunda dört genel yönelim saptamıştır (Transbinary Group, 1986, s.71).

a) Bilgi araştırmalarının ve buna bağlı olarak kütüphaneciliğin önemi giderek artmaktadır. Bilgi, endüstriyel kuruluşlar için bir "kaynak" durumuna gelmiştir. Bu yüzden "bilgi sektörü"nde çok daha fazla insangücüne ihtiyaç duyulmaktadır. "Bilgi Çağı" nı yaşamakta olduklarından sözedilen gelişmiş toplumlarda çalışan nüfusun önemli bir kısmının (Örneğin ABD'de % 50'si) bilgi sektöründe çalışması rastlantı değildir.

b. Bilgi teknolojisinin kütüphanecilik eğitimi üzerinde çok yönlü etkileri olmaktadır. Kütüphanelerin çalışma biçimleri üzerinde önemli değişiklikler olmuştur. Sağlama, kataloglama, ödünç verme gibi kütüphane işlemlerinin otomasyonu kütüphane materyallerini de değiştirmektedir.

Bir çok meslekte olduğu gibi, kütüphanecilikte de teknolojinin gelişmesi yetişmiş elemanları da etkilemektedir. Daha önceleri dört yıllık eğitim kariyer için yeterliyken bu durum giderek geçerliliğini yitirmektedir. Gurnsey, "eğer teknik bir meslek olduğumuzu savunuyorsak ve ciddiye alınmak istiyorsak kütüphanecilik okullarının programlarıyla birlikte, sürekli yeni gelişmeleri öğrenmek için sürekli eğitim temel koşul olmaktadır" (Gurnsey, 1985, S.73) demektedir.

c. Artık kütüphanecilik alanında bilginin değerine inanmış ve başkalarını da inandırabilecek öncelikleri saptayabilecek tartışmaya girebilecek elemanlar aranmaktadır.

d. Günümüzde hiçbir kütüphane ya da bilgi merkezi kendi kendine yeterli değildir. Bu nedenle işbirliği çalışmaları önem kazanmıştır. Kütüphanelerarası işbirliği çalışmalarında bilgi teknolojisinin rolü önemlidir. Bu işbirliği, toplu katalog ve bibliyografyalarla sınırlı olmayıp, çevrim içi kataloglar, kütüphanelerarası makinaca okunabilir bibliyografik veri değişimi, elektronik belge ve bilgi iletimi olanaklarını kapsamaktadır.

İngiltere'deki bu gelişmeye koşut, daha 1960'ların ortasında, Amerikan Kongre Kütüphanesi MARC (Machine Readable Cataloging) deneyimini başlatmıştır. 1973'de ABD'de CLSI (Computer Library Systems Inc.) değişik işlemler için hazır sistemler üretmiştir. Aynı yıllarda kütüphanelerarasında kooperatif hizmetlerin geliştirilmesinde ve kaynak paylaşımında büyük artışlar olmuştur. Bunlara ABD'de OCLC (Online Computer Library Center), İngiltere'de BLCMP (Birmingham Libraries Co. Operativ Mechanisation Project) ve SWALCAP (South Western Academic Libraries Co. Operative Automation Project) örnek olarak gösterilebilir (Tonta, 1987, S.18).

Bu gelişmelerin ışığında kütüphanecilik eğitim ve programlarının yeni gelişmelere göre geliştirilmesi gerekmektedir. Bu alandaki eğitim, yeni koşullara uygun işgücünü yetiştirmelidir.

KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ DERS PROGRAMLARI:

Kütüphanecilik bölümlerinde eğitim 4 yıldır. Bölümün temel dersleri ile birlikte öğrenciler, Fakültenin diğer bölümlerinden seçilmiş dersler alabilmektedirler. Öğrencilere dört yıllık öğrenim sonunda "Kütüphanecilik Lisans Diploması" verilir. Meslekten yetişmiş kütüphaneci sayılan mezunlar, kütüphane, arşiv, dökümantasyon ve enformasyon merkezlerinde değişik ünvanlarla görev yaparlar.

A.Ü.D.T.C.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMLARI:

1981-1982, 1984-1985, 1987-1988 öğretim yılı ders programları karşılaştırılmış ve mevcut durum gösterilmeye çalışılmıştır (TABLO: 1,2).

Bu programlarda, bazı derslerin kaldırıldığı, bazı derslerin isimlerinin değiştirildiği, haftalık ders yükünün azaltıldığı ya da arttırıldığı, okutulduğu sınıfların değiştirildiği gözlenmiştir. Ancak önemli olan, çağdaş gelişmelere yönelik hangi derslerin programa alındığıdır. Yeni işlevler kazanan kütüphanelerde görev alacak kütüphanecilerin yeni gelişmeleri bilmeleri gerekir. Programlara gelişmelerin yansıyor yansımadağı incelenmiştir.

1981-1982 öğretim yılında "Uygulamalı Temel İstatistik" dersi yoktur. Bu ders 1984-1985 öğretim yılı programına konmuş bulunmaktadır. Bununla birlikte programda uygulamaya ağırlık verildiği gözlenmektedir.

Uygulamaya ağırlık verildiği 1987-1988 öğretim yılı ikinci sınıfında uygulanacak ders programında daha açık biçimde görülmektedir. Başlangıçta uygulama, belirli bir süre kütüphanelerde yapılan stajlar şeklindeydi. Oysa bu programda derslere bağlı olarak uygulama yapma zorunluluğu getirilmiştir.

1987-1988 Öğretim yılında uygulanan ders programında verilen bazı derslerin sınıflara göre değiştiği görülmektedir. Önce 4.sınıfta okutulan bazı dersler 3. sınıfa alınmıştır. Daha önce 2.sınıfta okutulan "Yönetim" dersi 4.sınıfa alınmıştır. 4.sınıfta okutulan bazı derslerin programdan çıkarıldığı, bazı derslerin de içeriğinde bir değişiklik yapılmayıp, sadece ders isminde değişiklik yapıldığı saptanmıştır.

1987-1988 yılında uygulanan ders programında 2, 3, 4. sınıflara ait derslerin yer değiştirmesi program açısından gelişme sayılmaz. Ancak 1987-1988 yılında uygulamaya ağırlık verildiği görülmektedir. Kütüphane hizmetlerindeki çağdaş gelişmelere ayak uydurmayı sağlamak için " Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayar", "Programlanmaya Giriş", "Danışma Kaynakları Uygulaması" gibi dersler programa konulmuştur.

TABLO 2

A.Ü.D.T.C.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMLARI

A.Ü. D.T.C.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	1981-1982		1984-1985		1987-1988	
	1.y.y	2.y.y	1.y.y.	2.y.y	1.y.y	2.y.y.
D E R S L E R - 3.YIL						
Çocuk Edebiyatı	2	2	2	2		
Belge ve Bilgi Bilim	2	2	2	2	2	2
Müracaat ve Bibliyografya	3	3	3	3		
Yazmaların Kat. ve Sın.	2	2	2	2		
Kataloglama ve Sınıflama	3	3	3	3	2	2
Araştırma Metotları	2	2	2	2		
Arşiv						
Kütüphane Mevzuatı	2	2	2	2		
Danışma Kaynakları					2	2
Halk ve Çocuk Kütüphaneleri					2	2
Okul Kütüphaneleri					2	2
Araştırma Kütüphaneleri					2	2
Uygulama (Fak.Kütüphanesi)					3	3
Danışma Kay. Uygulaması					1	1
Kat. ve Sın. Uygulaması					1	1

A.Ü. D.T.C.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	1981-1982		1984-1985		1987-1988	
	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
D E R S L E R - 4.YIL						
Halk Kütüphaneleri	2	2	2	2		
Okul Kütüphaneleri	2	2	2	2		
Univer. ve Araştırma Küt.	2	2	2	2		
Kataloglama ve Sınıflama	3	3	3	3	2	2
Kitap Dışı Materyaller	2	2	2	2		
Bibliyometrik	2	2	2	2		
Bilgi Sistemleri	2	2	2	2		
Kütüphane ve Bilgi Ağları	2	2	2	2		
Kataloglama ve Sın. Sorunları	3	3	3	3		
Kitap Dışı Bel. ve Süreli Yayınlar					2	2
Danışma Kaynakları					2	2
Programlamaya Giriş					2	2
Arşiv					2	2
Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayar					2	2
Yönetim					2	2
Uygulama (Kütüphanelerde)					5	5
Danışma Kaynakları Uygulaması					1	1
Kat. ve Sın. Uygulaması					1	1

İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMLARI:

İ.Ü.E.F. Kütüphanecilik Bölümünün 1969-1970, 1986-1987 ve 1987-1988 Öğretim yılı ders programları incelendiğinde programlar arasında değişimler olduğu görülmektedir (Tablo: 3-4). Derslerin büyük bir kısmı değişmiştir. Ancak programlardaki değişimler konusunda bir araştırmada Üzdemirçi, "Derslerin isim olarak değişmesi içerik olarak da hemen değişmesini sağlamamıştır. İçerik olarak değişme daha uzun sürede gerçekleşmiştir" bulgusuna ulaşmıştır.

Ancak 1986-1987 yılı ders programı ile 1987-1988 yılı ders programı arasında hemen hemen hiç farklılık yoktur. Bir yenilenmeye gidilmemiştir.

H.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMLARI :

1978-1979, 1984-1985, 1987-1988 Yılı ders programları Tablo 5-6'da bir arada gösterilmiştir.

Durum incelendiğinde bu yıllar arasında büyük bir farklılık bulunmamaktadır. Dersler isim olarak değiştirilmiş, haftalık ders saati olarak azaltma-çoğaltma, çok sınırlı bir şekilde de kaldırma ve yeni ders koyma şeklinde olmuştur.

Bu bölümün programlarında gözlenen, derslerin kapsamı içinde olan uygulamalar daha fazladır. Bu nedenle de programlar arasında fazla bir değişiklik yoluna gidilmemiştir.

İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMLARI

İ.Ü. E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	1969-1970		1986-1987		1987-1988	
	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
D.E.R.S.L.E.R - 3.YIL						
Dokümantasyon ve Bilimsel Dan.	x					
Dok. ve Bil. Çal. Uygulama	x					
Türk Yayın Hayatı Tarihi	x					
Sistematik Tasnif		x				
Türk İslam Kütüphaneciliği		x				
Türk İslam küt. May. Es.		x				
Yazı Cevitleri Ve Yazmalar		x				
Yazmalar Üzerine Çalışmalar		x				
Halk Kütüphaneleri			2	2	2	2
Çocuk Ed. ve Kütüphaneleri			1	1	1	1
Belge-Bilgi Bilim			2	2	2	2
Kataloglama ve Sınıflama			3	3	5	5
Araştırma Kütüphaneleri			2	2	2	2
Danışma Kaynakları			2	2	2	2
Okul Kütüphaneleri			1	1	1	1
Kütüphane Uygulamaları			2	2	2	2

İ.Ü. E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	1969-1970		1986-1987		1987-1988	
	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
D.E.R.S.L.E.R - 4.YIL						
Üniversite Kütüphaneleri	x	x				
Doküman.ve Bilimsel Dan.		x				
Dok. ve Bil. Danış. Uygulama		x				
Türk Yayın Hayatı Tarihi		x				
Kataloglama ve Sınıflama			2	2	3	3
Danışma Kaynakları			1	1	1	1
Yönetim ve Mevzuat			2	2	2	2
Kitaplığı Belgeler			2	2	2	2
Sürekli Yayınlar			1	1	1	1
Arşiv					2	2
Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayar			2	2	2	2
Özel Öğretim Yöntemleri				3		3
Kütüphane Uygulamaları			2	2	2	2

Üç Kütüphanecilik Bölümünün 1986-1987 Yılı Lisans Programı İle 1987-1988 Yılı Lisans Programlarının Karşılaştırılması

Her üç bölümün ders programlarında bazı değişiklikler olmuştur. Özellikle A.Ü.D.T.C.F., Kütüphanecilik Bölümü ders programındaki değişme 1987-1988 yılı programında kendini göstermektedir. Ancak bu değişmeyi diğer iki bölümün daha önceden gerçekleştirdiği görülmektedir.

Tablo: 7,8'de görüldüğü gibi, her üç bölümde okutulan ortak dersler bulunduğu gibi, bulunmayan dersler de vardır. Ayrıca birtakım derslerin her üç bölümde bulunmasına rağmen başka başka sınıflarda yer aldığı görülmektedir.

1986-1987 yılı ders programlarında, her üç bölümde de birinci ve ikinci sınıfa ait ders programlarının birbirine çok yakın olduğu, üçüncü ve dördüncü sınıf ders programlarının ise farklılaştıkları, ortak ders sayısının azaldığı gözlenmektedir.

TABLO 7

KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ 1986-1987 ÖĞRETİM YILI DERS
PROGRAMLARI - LİSANS

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F.- İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.		
		1-2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl
D E R S L E R - 1.YIL.						
Kütüphaneciliğe Giriş	3		3	3	3	3
Kitap ve Kütüphane Tarihi	3		3	3	2	2
Uygulamalı Temel İstatistik	3		2	2	3	3
Osmanlıca	3		3	3	3	3
Uygulama	3					
Sosyal Antropolojiye Giriş			3			
Psikolojiye Giriş			3			
Bilim Tarihi				3		
Çağdaş Psikoloji Akımları					2	2
Bibliyografyaya Giriş					2	2
S E Ç M E L L İ						
Kültür ve Kütüphane	2					
	15		17	14	15	15

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F.- İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.		
		1-2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl
D E R S L E R - 2.YIL.						
Araştırma Yöntemleri	3		3		3	3
Danışma Hizmeti ve Kaynakları	3		3	3	3	3
Kataloglama-Sınıflama	3		3	3	3	3
Osmanlıca	3		3	3	3	3
Kütüphane İşlemleri	2			1	2	2
Uygulama	3				2	2
Kataloglama ve Sınıflama Uygulama				2		
S E Ç M E L L İ						
Arapça			3			
Farsça				3		
	17		12	12	16	16

KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ 1986-1987 ÖĞRETİM YILI DERS
PROGRAMLARI - LİSANS -

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F. -İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.		
		1.y.yıl	2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl	
D E R S L E R - 3.YIL		1-2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl	1.y.yıl	2.y.yıl
Çocuk Edebiyatı ve Kütüphaneleri	1				1	1
Belge ve Bilgi Bilim	2				2	2
Danışma Kaynakları	2				2	2
Kataloglama ve Sınıflama	3				3	3
Halk Kütüphaneleri	2	2			2	2
Okul Kütüphaneleri	2	1			1	1
Araştırma Kütüphaneleri	2	2	2		2	2
Çocuk Kütüphaneleri			1			
kataloglama ve Sınıflama Uygulama		2-1				
Müracaat ve Bibliyografya Uygula.		-2-1				
Kütüphane İşlemleri		1				
Süreli Yayınlar			3			
Nadir Es.ve Nadir Es.Kütüphaneciliği		3	3			
Uygulama(Staj)	X	X			X	X
Yazma ve Nadir eserler	3				2	2
Programlamaya Giriş	3		3			
Sibernetik	2					
Arapça		3				
Farsça			3			
Fransızca		1				
Almanca			1			
	17	11	9		15	15

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F. -İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.		
		1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.	
D E R S L E R -4.YIL		1-2.y.y	1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
Halk Kütüphaneleri	2					
Okul Kütüphaneleri	2					
Üniversite ve Araştırma Kütüphanesi	2					
Kataloglama ve sınıflama	3		1		2	2
Kütüphane ve Bilgi Ağları	2					
Kitap dışı Materyaller	2	3			2	2
Sibernetik	2					
Enformasyon Sistemleri	2					
Kataloglama ve Sın.Sorunları	3					
Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı		3	3		2	2
Müracaat ve Bibliyografya Uygul.			-2-1			
Kütüphanecilikte Otomasyon			3			
Danışma Kaynakları					1	1
Süreli Yayınlar					1	1
Özel Öğretim Yöntemleri						3
Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayar					2	2
Staj-Uygulama		X			X	X
Nadir Es.ve Nadir Es.Kütüphaneciliği		X	X		2	2
Dokümantasyon / Arşiv		3	3			
Almanca / Fransızca		1	1			
	20	6	8		12	15

TABLO 10
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ 1987-1988 ÖĞRETİM YILI
UYGULANACAK DERS PROGRAMLARI (LİSANS)

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F. - İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.	
		1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
D E R S L E R - 3.YIL	1-2.y.y.				
Belge ve Bilgi bilim	2			2	2
Danışma Kaynakları	2			2	2
Kataloglama ve Sınıflama	2			5	5
Halk ve Çocuk Kütüphaneleri	2				
Okul kütüphaneleri	2	1		1	1
Araştırma Kütüphaneleri	2	2	2	2	2
Uygulama(staj) Fakülte kütüphanesi	3	X-4		2	2
Kataloglama ve Sınıf. Uygulaması	1	2			
Miracat ve Bibliyografya Uygul.	1	2			
Halk Kütüphaneleri		2		2	2
Çocuk Kütüphaneleri ve Edebiyatı			1	1	1
Kütüphane İşlemleri		1			
Nadir Eserler ve Nadir Es.Küt.		3	3		
Sürelî Yayınlar			3		
Kütüphanecilikte Programlamaya Giriş			3		
S E Ç M E L İ					
Nadir Eserler				2	2
Arapça/Farsça		3	3		
Fransızca/Almanca		1	1		
	17	13	12	17	17

A.Ü.D.T.C.F.-H.Ü.E.F. - İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ	A.Ü. DTCF	H.Ü. E.F.		İ.Ü. E.F.	
		1.y.y.	2.y.y.	1.y.y.	2.y.y.
D E R S L E R - 4.YIL	1-2.y.y.				
Kataloglama ve Sınıflama	2		1	3	3
Kitap dışı Belgeler ve Sürelî Yay.	2				
Danışma Kaynakları	2			1	1
Programlamaya Giriş	2				
Arşiv	2			2	2
Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayar	2		3	2	2
Yönetim	2	3	3		
Uygulama(staj)Kütüphanelerde	5	X-4		2	2
Danışma kaynakları Uygulaması	1		2		
Kataloglama ve Sınıflama Uygulaması	1				
Yönetim ve Mevzuat				2	2
Kitap dışı Belgeler		3		2	2
Sürelî Yayınlar				1	1
Özel Öğretim Yöntemleri					3
S E Ç M E L İ					
Almanca/ Fransızca		1	1		
Nadir Eserler		x	x	2	2
Dokümantasyon/ Arşiv		3	3		
	21			15	18

KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ ARASI KURUL TARAFINDAN HAZIRLANAN
ORTAK LİSANS PROGRAMI

Çağdaş gelişmelere göre kütüphaneci yetiştirmeyi sağlamak amacıyla Kasım 1985 yılında Bölümlerarası Kurul tarafından bir program hazırlanmıştır.

Bu programda ilk iki yıl verilecek temel derslerden ve ortak programdan sonra "Ana Bilim Dalları'nın açılması öngörülmektedir. Tablo: 11, 12'de görüldüğü gibi, bölümün adı; "Belge ve Bilgi Erişim Bölümü" dür. İki yıllık programdan sonra; "Kütüphanecilik Ana Bilim Dalı", "Enformasyon Ana Bilim Dalı", "Arşiv Ana Bilim Dalı" olarak insangücü yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Program değişen teknolojiye ve bilgi hizmetlerindeki gelişmeye cevap verecek şekilde düşünülmüştür. Programda bilgisayarlı kütüphane kullanımı ve yabancı dil öğretimine ağırlık verildiği görülmektedir. Ancak bu program uygulanma şansı henüz bulamamıştır.

KASIM-1985'te BÖLÜMLER ARASI KURULDA HAZIRLANAN
PROGRAM

BELGE VE BİLGİ ERİŞİM BÖLÜMÜ ORTAK PROGRAM			
D E R S L E R - 1. Y I L		1.y.y.	2.y.y.
Belge ve Bilgi Erşimine Giriş I-II		3	3
Kültür ve Kütüphane I-II		3	3
Bilgi Kaynakları		3	
Osmanlıca I (Secmeli) I-II		2	2
Bilgisayara Giriş		3	
İngilizce (Mesleki) I-II		2	2
Bilginin Organizasyonu I			3
Programlama I			3
D E R S L E R - 2. Y I L			
Araştırma Yöntemleri I-II		3	3
İstatistik I-II		3	3
Programlama II-III		3	3
Bilginin Organizasyonu II		3	
Osmanlıca III-IV		3	3
İngilizce (Mesleki) III-IV		2	2
Danışma Hizmetleri I			3
D E R S L E R - 3. Y I L			
Kataloglama ve Sınıflama I-II		3	2
Danışma Kaynakları I-II		3	2
Sistem Analizi		3	
Kütüphane İşlemleri		3	
Yabancı Dil I (Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca)		3	3
İngilizce (Mesleki)		2	2
Kütüphane Otomasyonu			3
Staj I			3
D E R S L E R - 4. Y I L			
Materyal Seçimi		3	
Kütüphane Türleri I-II		3	3
Yönetim I-II		3	3
Kataloglama ve Sınıflama III		1	
Staj II		3	
Yabancı Dil III-IV (Arap., Pars., Fr., Alm.)		3	3
İngilizce III-IV (Meslek)		2	2
Veri Tabanları			3
Nadir Eserler Kütüphaneciliği			3
Danışma Kaynakları III			1

TABLO 12
KASIM-1985'te BÖLÜMLER ARASI KURULDA HAZIRLANAN
PROGRAM

KÜTÜPHANECİLİK ARŞİV-ENFORMASYON BÖLÜMÜ ENFORMASYON ANABİLİM DALI			
D E R S L E R - 3. Y I L		1.y.y.	2.y.y.
Sistem Analizi		3	
İndeksleme I-II		3	3
Veri Tabanları		3	
UDC I-II		3	3
Yabancı Dil I (Arp., Fars., Fr., Alm.) I-II		3	3
İngilizce V-VI (Mesleki)		2	2
Bilgi Ağları			3
Staj I			3
D E R S L E R - 4. Y I L			
Enformasyon Teknolojisi I-II		3	3
Yönetim I-II		3	3
Konu Uzmanlığı I-II		3	3
Staj II		3	
Yabancı Dil III-IV (Arp., Fars., Fr., Alm.)		3	3
İngilizce VII-VIII (Mesleki)		2	2
Öz Hazırlama			3

KÜTÜPHANE, ARŞİV, ENFORMASYON BÖLÜMÜ ARŞİV ANABİLİM DALI			
D E R S L E R - 3. Y I L			
Arşivcilik		3	
Osmanlı Tarihi I-II		3	3
Diplomatik I-II		3	3
Belge Yönetimi I-II		3	3
Yabancı Dil I-II (Arp., Fars., Fr., Alm.)		3	3
İngilizce V-VI		2	2
Restorasyon I			3
D E R S L E R - 4. Y I L			
(Osmanlı) Müesseseler Tarihi I		3	
Restorasyon II		3	
Arşiv Yönetimi II-III		3	3
Staj I-II		3	3
Yabancı Dil III-IV		3	3
İngilizce VII-VIII		2	2
Müesseseler Tarihi II (Türkiye Cumhuriyeti)			3
Arşiv Mevzuatı			3

KÜTÜPHANECİLİK OKULLARINDA "DEĞİŞME" YE KARŞI TEPKİLER

Kütüphanecilik alanındaki değişme ve gelişmeler kütüphaneci yetiştiren okulları etkilemiştir. Kütüphanecilik okullarında yeni teknolojilerle ilgili derslerin önemi kısa sürede anlaşılmış ve kütüphanecilik eğitimi son 20-25 yıl içerisinde biçim değiştirmiştir.

İngiltere'de 1970'lerde hızlı okullaşma ile birlikte gelişen teknoloji dikkate alınarak programların düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. İngiliz Kütüphanecilere Derneği (LA) tarafından 1982 yılında yaptırılan bir araştırmada "Yeni teknolojilerin ve bu teknolojilerin uygulamalarının her kütüphanecilik okulunda temel (core) konular olarak öğretilmesi" önerilmiştir (Transbi-nary Group, 1986, s.71).

Kütüphanecilik eğitiminde değişmeler ilk olarak eğitim programlarında görülür. Bilgi teknolojisi ile ilgili dersler, yavaş yavaş kütüphanecilik okullarında öğretilmeye başlanmıştır. Bilgisayar uygulamaları, görsel-işitsel teknikleri, bilgi erişim yöntemleri, sistem çözümlene, yönetim v.b. disiplinlerin kütüphanecilik eğitimi açısından önemi kavranmıştır.

1985'de ABD'de yapılan bir araştırmada dersler 5 ana kategoride toplanmıştır (Changes in Library Education, 1986, s.217):

1 - Kütüphane Otomasyonu: Genelde bilgi teknolojisinin, özelde bilgisayarların geleneksel kütüphane işlemlerinin ve otomasyonunda kullanılması.

2 - Bilgi Depolama ve Erişim: Kuramsal ve uygulamalı düzeyde Bilgi Erişim, Bilgibilim, Dizinleme ve özetleme (Abstracting), Denetimli Sözcükçümleri (Vocabulary), Arama Yöntemleri v.b. gibi dersler bu grupta yer almaktadır.

3 - Sistem Çözümlene: Bu grup derslerde de kütüphane işlemleri ve hizmetlerinin modern sistem mühendisliği, matematiksel ölçme ve değerlendirme teknikleri ile istatistiksel araştırma yöntemleri kullanarak nasıl inceleneceği öğretilmektedir.

4 - Etkileşimli Bilgisayar Sistemleri: Bu tür sistemlerin bilgi depolama ve erişim kapasiteleriyle ilgili olan bu derslerde çevrimiçi tarama mantığı ve çeşitli sistemlerde (DIALOG, SDC, BRS, vb.) kullanılan sorgu dilleri üzerinde durulmaktadır.

5 - Programlama Bilgisayar Uygulamaları aracılığıyla kütüphane sorunlarının çözümü için çeşitli programlama dilleri (BASIC, COBOL, PLI, vb.) öğretilmektedir.

Bugün ABD'de kütüphanecilik okulları genellikle kendi mikrobilgisayar laboratuvarlarını kurmuş bulunmaktadır. Öğrencilerin kolayca programlama dillerini öğrenmeleri sağlanmaktadır. Hatta öğrencilerin bir mikrobilgisayara sahip olmaları şart koşulmaktadır.

Öte yandan, kütüphanecilik okullarında çalışan öğretim üyeleri de sürekli eğitim ve özel kurslarla, ilgili konularda yetiştirilmektedir. Ayrıca kütüphanecilik okulları ve dernekleri meslekte çalışanlar için ilgili alanlarda sürekli eğitim kursları düzenlemeye başlamışlardır. Böylece meslekteki değişimler aktarılabilir. Eğitim programlarında sürekli eğitim ve yetiştirme kursları önemli bir yer tutmaktadır.

Gelişmelerin sonucu kütüphanecilik eğitiminde rekabet başlamış bulunmaktadır. Bilgisayara dayalı çevrimiçi veri tabanı endüstrisi kütüphaneciliğe rakip duruma gelmiştir.

Kütüphanecilik eğitiminde meydana gelen gelişmelerin neler olduğu konusunda ABD'de yapılan bir araştırmanın sonuçları özetle şöyledir (Changes in Library education, 1986, s.217-225).

- Meslek, emeğe bağımlı olmaktan çıkıp teknolojiye bağımlı duruma gelmiştir.

- Basılı olmayan materyal ve bilgisayarlar ortaya çıkmıştır.

- Önceleri kütüphanecilik okulu öğrencilerinin laboratuvarları kütüphane iken, bunun yerini mikrobilgisayar laboratuvarları almıştır.

- Bilgi teknolojisindeki gelişmeler kütüphanelerde bilgisayar uygulamalarını başlatmıştır.

Kütüphanecilik bölümlerinin "bilgi çağı"nın istekleri doğrultusunda elemanlar yetiştirebilmesi için bu çağın gerektirdiği teknoloji ile donatılması gerekmektedir. Ders programlarında bilgisayar, bilgi erişim sistemleri konusunda kuramsal bazı dersler yer almakta, ancak bu dersler uygulama yönünden yeterince desteklenmemektedir.

Günümüzde eğitim harcamaları çok yüksek değerlere ulaşmıştır. Bu nedenle eldeki bilimsel potansiyelden en verimli bir şekilde yararlanması, karşılıklı işbirliği, eşgüdüm, örgütlenme, yatırım ve planlama gibi temel konularda önemli aşamalar gerçekleştirilmektedir.

Bilimsel araştırma merkezleri arasında en evrensel, vazgeçilmez ve ekonomik olarak kabul edilenleri kütüphanelerdir. Bu nedenle gereksinim duyulan insangücünün bilgi ve becerilerle yörgularak eğitilip yetiştirilmesi gerçekleştirilmelidir. Bunu sağlamak için, kütüphanecilik programlarının incelenmesi, çağdaş anlayışla gerekli insangücünü yetiştirecek biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Gelişmiş ülkelerde, kurumların çağın gelişme ve ilerlemelerine uyum yapabilmesi için gerektiğinde yapı ve işlevlerinde değişiklikler yapılmaktadır. Aynı şekilde bu kütüphanelerin kütüphaneleri de, çağın koşullarına göre kendilerine yenileyip birer "Enformasyon Merkezi" biçimine dönüşmektedirler. Bunun için de kütüphanecilik eğitimi yapan kuruluşlar hem programlarını yeni durumlara uydurma, hatta adlarını "Kütüphanecilik ve Enformasyon Bilimi"ne dönüştürme gayreti içine girmişlerdir (Seferci-oğlu, 1987, s.49).

Kütüphanecilik eğitimin toplum gereksinimleri ve kütüphane hizmetlerinin amacına ulaştırabilmesi için yapılması önem taşır. Bundan dolayı ALA (Amerikan Kütüphaneciler Derneği), kişileri geniş bilgi yayımı mesleğine hazırlamak için gerekli nitelik alanına ve kullanırlılığa yönelik yüksek nitelikte kütüphanecilik eğitim bilimi, eğitim programlarının geliştirilmesini ve sürdürülmesini desteklemektedir (Lowrie, 1983, s.164).

ABD'de 1979 yılında toplanan bir konferansta kütüphanecilik eğitimi üzerine çalışnlardan oluşan bir komisyon, önerileri değerlendirmiş ve kütüphanecilik eğitimiyle ilgili önemli kararlar almıştır.

Bu kararlar, (1) Genel rehberlik, (2) Kullanıcının yönlendirdiği kütüphane hizmetleri, (3) Kaynak paylaşımı/bilgisayar ağı sistemi, (4)Güçlendiren mekanizmalar (yasalar vb.), (5) Araştırma gereksinimidir. Bunları dikkate alarak; kütüphanecilik okullarının yürürlükteki programı, bu alandaki kararların ışığı altında da incelenerek, toplumun gelecekteki bilgi istek, gereksinim ve beklentilerine karşılık vermesi için gerekli entellektüel ve kişisel nitelikleri, yeterlilikleri, ustalıkları tanımak üzere aktif bir biçimde desteklenmesi istenmiştir (Lowrie, 1983, s.51).

Her eğitim kuruluşunun kendi alanında, değişme ya da gelişmeye hazır oluşuna göre bunu yapması gereklidir. Çünkü, duruma göre değişiklik yapıldığında kuruluş güçlenecektir. Temel ilke, toplumun bilgi gereksinimlerine bağlı olarak hizmet verilmesi olmalıdır. Kütüphanecilik eğitimi bu hizmetin verilmesi için gereksinim duyulan değişikliklerin planlanmasında ve gerçekleşmesinde de gerekeni yerine getirmelidir.

Bilimsel çalışmaların genişlemesine paralel olarak, insanların yararlandığı bilgiler de artmaktadır. Bu nedenle, yükseköğretimde öğrencilere verilmesi gereken bilgi içeriği de artmaktadır. Artan bilgi içeriğinin tümünü öğrencilere verme olanağı olmadığına göre, yapılması gereken iş programların gelişme ve yeniliklere göre yeniden düzenlenmesi olma-

lıdır. Buna paralel olarak, İkinci Dünya Savaşından sonra yükseköğretim kurumlarında köklü değişiklikler olmuştur. Bu değişikliklerin büyük bir çoğunluğu kurumların öğretim programlarına, öğretim yöntemlerine ve niteliğine yansımıştır (Kısakürek, 1974, s. 6).

UNESCO tarafından 1966 yılında yapılan bir araştırmada Yükseköğretim gelişmesine etki eden faktörler belirtilirken bilginin gittikçe ve hızla artışından sözedilmektedir.

Dünyadaki gelişmelere uyum sağlayabilmek için kütüphanecilik eğitim programlarının da buna uygun olması önem taşımaktadır. Artık kütüphanelerimizin rastlantıların yarattığı kütüphane görevlilerinin eline bırakılması düşünülemez. Sorumlu, kültür-eğitim sorunlarını üstlenecek, yaratıcı, girişken, öncü kütüphanecilere gerek duyulmaktadır.

Değişen koşullara göre, kütüphanelerin yeni işlevler kazanması, Türkiye'de yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik eğitim programlarının değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Söz konusu programların geliştirilmesi zorunludur. Mevcut programların amaçları nasıl oluşmaktadır? İçeriği çağdaş mıdır? Öğretim ilke ve yöntemleri nelerdir? Ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir? bunlar değerlendirilmelidir.

Bu araştırmanın genel olarak çözümleneceği problem Türkiye'de yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik bölümlerinde uygulanan programların durumunu bir sistem bütünlüğü içinde, program sürecine uygun olarak saptamak ve bilimsel değerlendirmesini yapmaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik eğitim programlarının inceleyerek, öğretim elemanları ve öğrencilerin bilgilerine başvurarak, amaç, içerik, öğretim süreçleri, ölçme ve değerlendirme sorunlarını saptamak ve çözümü için önerilerde bulunmaktır.

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- a) Kütüphanecilik bölümlerine devam eden öğrencilerin durumları, bölümü seçme nedenleri, nelerdir? Öğretim elemanlarının durumları nedir?
- b) Kütüphanecilik eğitim programlarının amaçları nasıl oluşmaktadır ve nelerdir?
- c) İçeriği çağdaş bilgileri yansıtmakta mıdır?
- d) Öğretim ilke ve yöntemleri nelerdir?
- e) Kullanılan araç ve gereçler nelerdir?
- f) Ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Eğitim felsefesinin ışığında eğitimle ilgili genel politika ve amaçlar belirlenmektedir. Amaçlardaki ilkelerin mesleki eğitimi de içermesi ve hiyerarşik bir düzen içinde okul, bölüm ve dersle uyumlu olması gerekir. Mesleğe yönelik eğitimin işlevi, bireyi hem üretken olmaya, hem de psikolojik, toplumsal, ekonomik ve kültürel gereksinimini karşılamaya yönlendirmektir.

Kütüphanecilik mesleği için gerekli insan gücünü yetiştirmeye yönelik eğitim, mesleki işlevlerin akılcı biçimde yerine getirilmesi ve insan unsurunun en verimli biçimde kullanılması için gerekli davranışları kazandırmayı amaçlamalıdır.

Bugün kütüphaneciliğin ulaştığı aşama nedeniyle kütüphanecilik bölümlerinde verilen eğitimle, uygulama arasında kopukluk gözlenmektedir. Gelişmenin ışığında eğitim programı değişiklikleri bir temel ya da uygulamalı program araştırmalarına dayanmamaktadır. Ders saatleri değiştirilmekte, derslere eklemeler ve çıkarmalar yapılmakta ve geleneksel yargılarla yetinilmektedir.

Variş'a (1978,s. 7) göre: Eğitim programlarında son yılların en önemli gelişmesi, geleneksel subjektif yargılara dayanan bir toplumdaki, bilimsel araştırma anlayışı ile insan davranışlarının nedenlerinin araştırılması ve programların bu davranışların gelişmesinde katkıda bulunacak şekilde ele alınması olmuştur. Çeşitli alanların öğretiminde yapılan araştırmalar, yeni tekniklerin gelişmesine yol açmıştır. Eğitim amaçlarının analizi yapılmış, kısa zamanda en üstün verimin alınması yoluna gidilmiştir.

Bugüne değin ^{ülkümüzde} kütüphanecilik eğitim programları bilimsel anlayışla değil, geleneksel yöntemle düzenlenmiştir. Bölümlerin programlarında bir sistem bütünlüğü yoktur. Birbiriyle uygun biçimde düzenlenmemiştir. Eğitim programları üzerine araştırmalar yapılması ve buna bağlı olarak programların geliştirilmesi gereklidir. Ancak bu alanda bilimsel, yeterli bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırmanın bu konuyu aydınlatmada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma, hem bu boşluğu doldurması, hem de ilgililerin düşüncelerini de yansıtması bakımından önemli bulunmaktadır.

SAYILTILAR

(I) - Bilgi toplama aracı olarak geliştirilen anketin ve yapılan görüşmelerin geçerli ve güvenilir olduğu, amaçlara ilişkin bilgileri toplamada yeterli olduğu kabul edilmiştir.

(II) - Denekler anketi yanıtlarken kişisel durumlarıyla programa ilişkin görüş ve eğilimlerini içtenlikle yansıtmışlardır.

SINIRLILIKLAR

I - Bu araştırma, yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik eğitim programlarını kapsamaktadır. Bu nedenle yükseköğretim kapsamında kütüphanecilik eğitimi veren A.Ü.Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, H.Ü.Edebiyat Fakültesi, İ.Ü. Edebiyat

Fakültesi Kütüphanecilik bölümlerindeki öğretim elemanları ve aynı bölümlerde okuyan son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2 - Görüşlerine baş vurulan öğretim elemanı ve öğrencilerin yanıtları ile sınırlıdır.

3 - Konuyla ilgili taranan kaynaklarda sınırlıdır.

TANIMLAR

Bu araştırmada kullanılan terim ve kavramların anlamı aşağıda belirtilmektedir.

Yükseköğretim: Milli Eğitim Sistemi içinde ortaöğretime dayalı ve en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür (Yükseköğretim Rehberi, 1985, s.11)

Fakülte : Üniversiteye bağlı olarak yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan, kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kuruluşudur. Araştırmamızda İ.Ü.Edebiyat Fakültesi, A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İ.Ü. Edebiyat Fakültesinden sözedilmektedir (Kuzgun, 1985, s.31).

Bölüm : Amaç, kapsam ve nitelik yönünden bir bütün oluşturan, birbirini tamamlayan veya birbirine yakın anabilim ve anasanat dallarından oluşan fakültelerin ve yüksekokulların eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama birimidir (Kuzgun ,1985, s.32). Bu araştırmada, bölüm sözcüğü, kütüphanecilik bölümlerini belirtmektedir.

Öğretim elemanı : Ders vermek ve uygulama yaptırmakla görevli Profesör, Doçent, Yardımcı Doçent, öğretim görevlisi, araştırma görevlisi ve uzmanları kapsamaktadır.

KISALTMALAR

- A.Ü.D.T.C.F. : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih
Coğrafya Fakültesi
- H.Ü.E.F. : Hacettepe Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi
- İ.Ü.E.F. : İstanbul Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi
- E.P. : Eğitim Programı

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, evren ve örneklem, verilerin toplanması, işlenmesi ve çözümünde kullanılan yöntem, araştırmanın süresi ve olanaklar yer almaktadır.

Evren ve Örneklem :

Ülkemizde Yükseköğretim düzeyinde üç "Kütüphanecilik Bölümü" bulunmaktadır. Bunlar, A.Ü.D.T.C.F., H.Ü.E.F., İ.Ü.E.F. kütüphanecilik bölümleridir. Araştırma her üç bölümde görevli öğretim elemanlarının ve son sınıf öğrencilerinin tamamını içermektedir. Bu nedenle evren ve örnekleme aynı grupları oluşturmaktadır.

Üç bölümdeki öğretim elemanları ve son sınıf öğrencilerinin sayısal dağılımı Tablo: 13'de görülmektedir.

TABLO 13

a) ÖRNEKLEM GRUBUNDAKİ ÖĞRETİM ELEMANLARI ve ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERE GÖRE DAĞILIMI

BÖLÜMÜN ADI	ÖĞRETİM ELEMANI	ÖĞRENCİ	TOPLAM
A.Ü.D.T.C.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	11	50	61
H.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	9	50	59
İ.Ü.E.F. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ	8	50	58
TOPLAM	28	156	184

b) ÜRETİM ELEMANLARININ ÜNVANI VE CİNSİYETE
GÖRE DAĞILIMI

BÖLÜM	PROF.	DOÇ.	YRD.DOÇ.	ÖĞR.GÖR.	UZMAN	AB.GÖR.	TOPLAM
3.BÖLÜM	K: 1	4	3	-	3	3	14
	Ö: 1	3	3	-	1	6	14
	T: 2	7	6	-	4	9	28

c) KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİNDEKİ ÖĞRENCİ
SAYISI

Kütüphanecilik Bölümleri	YENİ KAYIT			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI			MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI		
	TOPLAM	KIZ	ERKEK	TOPLAM	KIZ	ERKEK	TOPLAM	KIZ	ERKEK
	181	106	75	777	468	309	162	109	53

Verilerin Toplanması

1. Üç kütüphanecilik bölümündeki öğrenci sayıları ve öğretim üyeleri sayıları, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Dokümantasyon Birimi tarafından hazırlanan "1986-1987 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri"nden toplam sayılar çıkarıldı. 1988 yılı içindeki durum bizzat bölümler ziyaret edilerek bölüm başkanlarından sağlandı.
2. Araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Soruların yazılı olarak sorulması ve verilerin yanıtlarının tekrar kontrol edilmesi ve bu nedenle bilgilerin doğruluğunun kanıtlanabilmesi, soruların isim yazılmadan yanıtlanması, aracın objektifliğini arttırmaktadır. Diğer yandan para, zaman ve emek bakımından da diğer tekniklere göre daha avantajlı olması nedeniyle anketle veri toplama yolu benimsenmiştir (Kaptan, 1977, s.175).

Anketin hazırlanmasında prdfram unsurları gözönüne alınarak, daha önce yapılmış benzer anketlerden de yararlanılmıştır.

Anketler kişisel bilgilere, programın amaçlarına, içeriğine, öğretim süreçlerine ve değerlendirmeye ilişkin bilgileri toplamak üzere öğretim elemanları için form A, öğrenciler için form B, olarak düzenlenmiştir (Ek:1,2)

Bu anketlerle, kütüphanecilik bölümlerinde uygulanan eğitim programları ile ilgili öğretim elemanları ve son sınıf öğrencilerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Anket öneri ile birlikte hazırlanmış olup, ön uygulaması A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik bölümünde yapılmıştır. Deneme sonuçlarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak anketlere son şekilleri verilmiştir.

Anket uygulaması A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, H.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik bölümlerinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik bölümüne posta ile gönderilmiştir. Burada uygulamayı araştırmacı adına bölümde görevli bir öğretim elemanı yerine getirmiştir.

Öğretim elemanları anketini yanıtlayanlar % 85.7, öğrenci anketini yanıtlayanlar % 70.5 olmuştur (TABLO:14). Anket dönüş oranı % 70'in altına düşmediği için yorum yapılmasına engel bir durum yoktur (Karasar, 1984; S.190).

TABLO: 14

VERİLEN-ALINAN ANKETLERLE KULLANILABİLİR
ANKETLERİN ÖĞRETİM ELEMANI VE
ÖĞRENCİLERE GÖRE DAĞILIMI

VERİLEN ÖĞRETİM ELEMANI ANKETİ	:	ALINAN ÖĞRETİM ELEMANI ANKETİ	:	%	:	VERİLEN ÖĞRENCİ ANKETİ	:	ALINAN ÖĞRENCİ ANKETİ	:	%	:
28	:	24	:	85.7	:	156	:	110	:	70.5	:

TOPLANAN VERİLERİN ANALİZİ

Anketlerle elde edilen veriler ODTÜ Bilgisayar Merkezi tarafından geliştirilen "Veri Kodlama Formu" örnek alınarak, öğretim üyesi ve öğrenci anketleri ayrı ayrı işlenerek, bilgisayarda değerlendirmeye hazır duruma getirilmiştir. Bilgilerin analizinde büyük ölçüde bilgisayardan yararlanılmıştır. Analizler Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Bilgi İşlem Merkezinde (ÇÜRBİM) yapılmıştır.

Bilgi toplama aracındaki her soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri alınmıştır.

Her iki anket formunda da "başka" seçeneğine yer verilerek anketi yanıtlayanların başka düşüncesi olup olmadığı öğrenilmeye çalışılmış, başka seçeneğini özellikle öğretim elemanları yanıtlamışlardır.

ÇÜRBİM ve araştırmacı tarafından yapılan işlemler sonunda oluşturulan tablolar yoruma hazır duruma getirilmiştir.

SÜRE VE OLANAKLAR

Araştırma alanı ile ilgili bilgilerin sağlanması amacıyla 1987 yılı başında çalışmaya başlanılmıştır. Tez önerisi Ekim 1987'de Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünce kabul edilmiştir.

Anketler ocak ayında hazırlanmış mart ayında denendikten sonra Mayıs ayında uygulanmıştır.

Haziran ayı başında anketlerin kodlama işlemi tamamlanarak Çukurova Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezine verilmiştir. Verilerin analizi çok kısa sürede alınmıştır.

Araştırma için, herhangi bir kuruluştan maddi talepte bulunulmamış, tüm harcamalar araştırmacı tarafından yapılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde kütüphanecilik eğitim programlarında, amaçlar, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme ile ilgili toplanan veriler incelenmiştir.

Önce ankete katılan öğrenciler ve öğretim elemanları ile ilgili kişisel bulgular ayrı ayrı ele alınmıştır. Öğretim elemanı ve öğrencilerden programa ilişkin elde edilen bulgular birlikte verilerek yorumlanmıştır.

KİŞİSEL BİLGULAR

A - ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL DURUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

TABLO : 15

ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET :	KIZ		:	ERKEK		:	TOPLAM		:
	S	%		S	%		S	%	
ÖĞRENCİ	54	49.1		56	50.9		110	100.0	

CİNSİYET DURUMU :

Tablo 15'de görüldüğü gibi, ankete katılan öğrencilerin cinsiyet durumu hemen hemen birbirine eşit bulunmuştur (% 49.1 - % 50.9).

Bu verileri kütüphanecilik mesleğini her iki cinsin de eşite yakın miktarda tercih ettiklerini göstermektedir.

ÖĞRENCİLERİN BİTİRDİKLERİ LİSEYE GÖRE DAĞILIMI

Tablo 16'da öğrencilerin en son bitirdikleri okula ilişkin soruya verdikleri yanıtların sayısal dağılımı ve yüzde-leri görülmektedir.

TABLO : 16

ÖĞRENCİLERİN BİTİRDİKLERİ LİSEYE GÖRE
DAĞILIMI

OKUL TÜRÜ	S	%
GENEL LİSE	79	71.8
ÖĞRETMEN LİSESİ	1	0.9
İMAM-HATİP LİSESİ	9	8.2
ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ	12	10.9
KIZ MESLEK LİSESİ	3	2.7
TİCARET LİSESİ	5	4.5
DİĞER	1	0.9
TOPLAM	110	100.0

Buna göre kütüphanecilik eğitimi gören öğrencilerin % 72'sinin genel liselerden, % 11'inin Endüstri Meslek Liselerinden, % 8'inin İmam-Hatip Liselerinden geldikleri görülmektedir. Öğretmen Lisesi çıkışlı yalnız 1 öğrenci bulunmaktadır.

Genel Liselerin Ünivertiseye öğrenci yetiştiren okullar olduğu burada da kanıtlanmaktadır.

TABLO : 17

ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM İÇİN KÜTÜPHANECİLİK
BÖLÜMÜNÜ SEÇME NEDENLERİNE İLİŞKİN DAĞILIM

NEDENLER	S	%
İstediğim meslek olduğu için	25	22.7
İstemeyerek ÜSYS tercih yanlışı	47	42.7
Ailem istediği için	3	2.7
Üniversite Diploması için	20	18.2
Başka	8	7.3
Yanıtsız	7	6.4
TOPLAM	110	100.0

Öğrenim için Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedeni

Tablo 17, öğrencilerin öğrenim için kütüphanecilik bölümünü seçme nedenlerini göstermektedir. İstediği meslek olduğu için bölümü isteyerek seçen öğrencilerin miktarı % 22.7'dir. Ancak öğrencilerin % 42.7 istemiyerek, tercih yanlışı sonucunda, % 18.2'i üniversite diplomasına sahip olmak için bölümü seçmişlerdir. Öğrencilerden % 2.7'si de ailesi istediği için bu bölümü seçmiştir. Başka neden bildiren % 7.3 öğrencinin büyük çoğunluğu açıkta kalmamak için bu bölümü seçtiklerini bildirmişlerdir.

Bu durum kütüphanecilik eğitimi ve mesleğinin öğrenciler için fazla çekici olmadığını ortaya koymaktadır.

TABLO 18

ÖĞRENCİLERİN KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNÜ TERCİH
SIRALAMASININ DAĞILIMI

TERCİH SIRASI	İLK 5 TERCİH İÇİNDE		6-10 ARASI		11-15 ARASI		16 VE SONRASI		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEK												
ÖĞRENCİ	13	11.8	33	30.0	38	34.5	25	22.7	1	.9	110	100.0

Öğrencilerin tercih sıralaması Tablo-18'de görülmektedir. İlk 5 tercih içinde bulunanlar % 11.8'dir. % 87.2'ye ulaşan kısım ise ilk 5 tercihin dışındadır.

Bu durum öğrencilerin açıkta kalmamak ve yükseköğretim diplomasına sahip olmak için kütüphanecilik bölümlerini seçtiklerini ortaya koymaktadır.

TABLO : 19

AİLESİNDE KÜTÜPHANECİ BULUNAN ÖĞRENCİLERİN
DAĞILIMI

DENEK	AİLESİNDE KÜTÜPHANECİ VAR		AİLESİNDE KÜTÜPHANECİ YOK		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
ÖĞRENCİ	19	17.3	88	80.0	3	2.7	110	100.0

b)

AKRABALIK DERESESİ DAĞILIMI

	S	%
Kardeş	2	1.8
Yakın akraba	3	2.7
Cevapsız	105	85.5

Akraba arasında kütüphaneci bulunup bulunmadığı konusu ile ilgili soruyu % 17.3 öğrenci var diye yanıtlamıştır. Ancak bir sonraki soruda yakınlık derecesi belirlenmek istenmiştir. Öğrencilerin çok az bir kısmı (% 1.8+ % 2.7) akrabalık durumunu belirtmiştir.

Bu durum kütüphanecilik mesleğinde çalışanların yakınlarını kütüphaneci olmaya yönlendiremediklerini ortaya koymaktadır.

TABLO : 20

ÖĞRENCİLERİN YARIYIL KAYBINA İLİŞKİN
DAĞILIM

DENEK	YARIYIL KAYBI OLAN		YARIYIL KAYBI OLMAYAN		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
ÖĞRENCİ	19	17.3	88	80.0	3	2.7	110	100.0

Tablo: 20'de öğrencilerin yarı yıl kayıpları gösterilmektedir. Öğrencilerin % 80'ninin kaybı yoktur. Bu durum kütüphanecilik eğitiminin 4/5 oranında öğrenci tarafından başarılabildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum kütüphanecilik eğitiminin genellikle başarılabilir olduğunu ortaya koymaktadır.

B. ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KİŞİSEL DURUMLARI HAKKINDA
BULGULAR

TABLO: 21

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%
Öğretim üyesi	14	58.3	10	41.7	24	100.0

Tablo 21'de, cinsiyet durumuna göre, % 58.3'ünün kadın, % 41.7'sinin erkek olduğu görülmektedir.

Bu veriler, kadınların kütüphanecilik mesleğine karşı daha istekli olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum kütüphanecilik mesleğinin daha çok kadınlara uygun bir meslek olduğu düşüncesini doğrular.

TABLO: 22

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN YAŞ DAĞILIMI

YAŞ DAĞILIMI: DENEK	20-29		30-39		40-49		50-59		60-		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
ÖĞRETİM ELEMANI	8	33.3	5	20.8	5	20.8	3	12.5	3	12.5	24	100.0

Tablo 22'de öğretim elemanlarının yaş dağılımı görülmektedir.

Buna göre; % 33.3'ü 20-29 yaşında, % 20.8'i 30-39 yaşında, % 20.8'i 40-49 yaşında, % 12.5'i 50-59 yaşında, % 12.5'i 60 yaşın üzerindedir.

TABLO: 23

ÖĞRETİM ELEMANLARININ KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIMI

BÖLÜM DENEK	AÜ.DTCF		HÜ.EF		İÜ.EF		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%
ÖĞR. ELEMANI	11	45.8	8	33.3	5	20.8	24	100.0

Öğretim elemanlarının üç bölüme göre dağılımı Tablo-23'de görülmektedir.

Buna göre % 45,8'i AÜ.DTCF Kütüphanecilik bölümünde % 33,3'ü HÜEF. kütüphanecilik bölümünde % 20,8'i de İÜEF kütüphanecilik bölümündedir.

TABLO: 24

ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÜNVANLARINA GÖRE DAĞILIMI

DENEK	PROFESÖR		DOÇENT		YRD. DOÇENT		AR. GÖR.		ÖĞR. GÖR.		UZMAN		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğr. eleman	2	8.3	6	25.0	-	-	11	45.8	3	12.5	2	8.3	24	100.0

Öğretim elemanlarının % 45,8'i araştırma görevlisi, % 25,8'i doçent, % 12,5'i öğretim görevlisi, % 8,3'ü profesör, % 8,3'ü uzmandır.

TABLO: 25

ÖĞRETİM ELEMANLARININ KIDEMLERİNE GÖRE DAĞILIMI

DENEK	:1 yıld. Az		:1-5 Yıl		:6-10 Yıl		:11-15 Yıl		:16-20 Yıl		:21-25 Yıl		:26 Yıl: Fazla		:Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrt. Elem	1	4.2	8	33.3	4	16.7	1	4.2	1	4.2	4	16.7	5	20.8	24	100.

Tablo 25'de öğretim elemanlarının kıdem durumu incelendiğinde; % 37,3'ü 21 yıl ve fazlası kıdeme sahiptir. Bunlar kütüphanecilik bölümünün ilk öğretim elemanlarıdır. % 54,2'side ilk 10 yıl gurubundadır.

TABLO : 26
ÖĞRETİM ELEMANLARININ LİSANS BİTİRME YERİNE
GÖRE DAĞILIMI

LİSANS BİTİRME	A.Ü. D.T.C.F. KÜT		H.Ü.E.F. KÜT		İ.Ü.E.F. KÜT		Başka Bölüm		Yurtdışı Küt.		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEK												
ÖĞR.ELEM.	14	58.3	4	16.7	3	12.5	2	8.3	1	4.2	24	100.0

Tablo 26 incelendiğinde, öğretim elemanlarının yarısından fazlası % 58,3 A.Ü.D.T.C.F. Kütüphanecilik bölümü mezunudur. Bu bölümün öğretim elemanı yetiştirmesinde önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

C. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ELEMANI ve ÖĞRENCİLERİN
EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

TABLO : 27
EĞİTİMLE İLGİLİ BİR PROGRAMIN BULUNUP
BULUNMADIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN
DAĞILIMI

Eğt. Prog. var mıdır?	Evet		Kısmen		Hayır		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Denek										
Öğretim Elemanı	14	58.3	10	41.7	-	-	-	-	24	100.0
Öğrenci	25	22.7	52	47.3	32	29.1	1	.9	110	100.0
TOPLAM	39	29.1	62	46.2	32	23.8	1	0.7	134	100.0

Eğitim programının olup olmadığına ilişkin soruya öğretim elemanlarının % 58'i öğrencilerin % 23'ü evet, yanıtını vermişlerdir. Öğretim elemanlarının % 42'si öğrencilerin ise % 47'si eğitim programının "kısmen" bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 29'u bir ders programının "bulunmadığını" belirtirken, öğretim elemanlarının tamamı "kısmen" de olsa bir programın bulunduğunu belirtmişlerdir (Tablo 27).

TABLO : 28
EĞİTİM PROGRAMINDA BULUNAN ÖĞELERİN
DAĞILIMI

Prog. öge.	AMAÇ.		İÇERİK		ÖĞRETİM YÖNTEM		DEĞER. LEND.		HEPSİ		DİĞER YANTZ.		TOPLAM			
	S	%	S	%	S	%	%	%	S	%	S	%	S	%		
DENEK																
Öğret. Elemanı	1	4.2	7	29.2	-	-	1	4.2	8	33.3	7	29.2	-	24	100.0	
Öğrenc.	8	7.3	12	10.9	4	3.6	2	1.8	10	9.1	1	.9	73	55.4	110	100
TOPLAM	9	6.7	19	14.1	4	2.9	3	2.2	18	13.4	8	5.9	73	66.3	110	100

Tablo 28'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 66.4'ü yanıt vermemiştir. Bu durum, öğrencilerin program konusunda yeterli bilgiye sahip bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretim elemanlarından hiç biri öğretim yöntemlerine, program içerisinde yer verilmediğini belirtmektedir.

TABLO : 29
BİR EĞİTİM PROGRAMININ BULUNMASI GEREĞİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

Cevap.	Evet		Hayır		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Denek								
Öğretim Elemanı	15	62.5	1	4.2	8	33.3	24	100.0
Öğrenci	79	71.8	4	3.6	27	24.5	110	100.0
TOPLAM	94	70.1	5	3.7	35	26.1	134	100.0

Tablo 29'da öğretim elemanları ve öğrencilerin eğitim programının bulunması gereğine ilişkin verileri yer almaktadır. Bu duruma göre, öğretim elemanlarının % 62.5'i, öğrencilerin % 71.8'i bir eğitim programının bulunması gereğini vurgulamaktadır.

TABLO: 30

EĞİTİM PROGRAMININ HAZIRLANMASINDA İZLENMESİ
GEREKEN YÖNTEME İLİŞKİN DAĞILIM

DENEK	: HER BÖLÜM KENDİ PROGRAMINI HAZIRLAMALI		: BÖLÜMLER İŞBİRLİĞİ YAPARAK HAZIRLAMALI		: YÖK MERKEZİ OLARAK HAZIR- LAMALI		: BAŞKA		: YANITSIZ		: TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim Elemanı	4	16.7	14	58.3	6	25.0	-	-	-	-	24	100.0
Öğrenci	9	8.2	73	66.4	2	1.8	1	.9	25	22.7	120	100.0
TOPLAM	13	9.7	87	64.9	8	5.9	1	.7	25	18.6	134	100.0

Tablo-30'dan da görülebileceği gibi, öğretim elemanlarının yarısından fazlası (% 58.3) programın bölümlerarası işbirliği yapılarak hazırlanması gerektiği görüşündedirler. Aynı şekilde öğrencilerde (% 64.9) bu görüşe büyük bir çoğunlukla katılmaktadırlar.

"Başka" seçeneğinde görüş bildiren 1 öğrenci "program hazırlanırken diğer ülkelerdeki kütüphanecilik eğitimi programlarının da göz önüne alınması gerektiğini" belirtmektedir.

I.E.P. AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGULAR

TABLO: 31

EĞİTİM PROGRAMINDA AMAÇLARIN AÇIKÇA BELİRTİLMESİNE
İLİŞKİN YANITLARIN DAĞILIMI

DENEK	: EVET		: HAYIR		: TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	24	100.0	-	-	24	100.0
Öğrenci	108	98.2	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	132	95.5	2	1.4	134	100.0

Tablo 13'de görüldüğü gibi öğretim elemanının tamamı (% 100.0), öğrencilerin tamamına yakını (% 98.2) programda amaçların açıkça belirtilmesi gerektiği konusunda birleşmektedirler.

TABLO: 32

AMAÇLARIN BİLİNMESİNİN YARARLARINA İLİŞKİN YANITLARIN DAĞILIMI

DENEK	YANITLAR : Dersin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde yol göstericidir.		: Ders konularının belirlenmesinde rehberlik eder		: Öğrencinin hangi hedefe ulaşacağına belirler.		: Amaç birliği sağlar		: Başka		: Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim Elemanı	10	41.7	1	4.2	5	20.8	6	25.0	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	19	17.3	1	.9	75	68.2	11	10.0	4	3.6	110	100.0
TOPLAM	29	21.6	2	1.4	80	59.7	17	12.6	5	3.7	134	100.0

Amaçların açık bir şekilde belirtilmesi konusunda, öğretim elemanlarının % 41.7'si dersin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde yol gösterici yararlar sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise % 68.2'si amaçların bilinmesi, öğrencinin dersin işlenmesinden sonra hangi hedeflere ulaşacağını belirtmesi ve öğrenmeye isteklendirmesinin yararlı olduğunu belirtmişlerdir. (Tablo:32).

TABLO 33
BÖLÜMÜN KAZANDIĞI DAVRANIŞLARA İLİŞKİN
DAĞILIMI

Kazanılacak davranışlar	Kütüphanecilik sorunlarını iyi bilir		Genel bilgiler alır, çalıştığı kütüphane ile uyum yapmayı öğrenir		Kütüphanecilik formasyonu kazanır		Başka	Yanıtsız	Toplam			
	S	%	S	%	S	%			S	%		
Öğretim elemanı	1	4.2	6	25.0	14	58.3	2	8.3	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	52	47.3	26	23.6	27	24.5	3	2.7	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	53	39.5	32	23.8	41	30.6	5	3.7	3	2.2	134	100.0

Tablo 33'den de görülebileceği gibi, öğretim elemanlarının yarısından fazlası (% 58.3) programdaki derslerin, kütüphanecilik için gerekli formasyonu kazandırdığı görüşündedirler. Öğrencilerin ise yarısına yakın bir kısmı (% 47.3) "kütüphanelerin sorunlarını bilir ve gelişmesine yardımcı olur" düşüncesinde birleşmişlerdir.

Bu bölümün kazandırdığı davranış konusunda bir öğretim elemanı "istenen anket sorusu içerisinde sıralanmalar olmakla birlikte öğrencilerin ne kazandığını bilemiyor, ben de merak ediyorum" şeklinde görüş bildirmektedir.

TABLO 34

BÖLÜMÜN TEMEL AMACI HAKKINDA GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

AMACA İLİŞKİN GÖRÜŞ.	Mesleğe Eleman Hazırlamak		Bilgi Üretmek ortak kültür stan. geliş.		Araştırma. Yapmak		Sorun. danış- ma hiz- meti görmek		Başka		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	12	50.0	3	12.5	6	25.0	-	-	1	4.2	2	8.3	24	100.0
Öğrenci	42	38.2	36	32.7	21	19.1	2	1.8	5	4.5	4	3.6	110	100.0
TOPLAM	54	40.3	39	29.1	27	20.1	2	1.4	6	4.4	6	4.4	134	100.0

Tablo 34'de bölümün temel amacına ilişkin öğretim üyeleri ve öğrencilerin görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretim elemanlarının % 50'si öğrencilerin % 38.2'si bölümün temel amacı konusunda mesleğe eleman hazırlamaktır" görüşünde birleşmektedirler..

Başka seçeneğe görüş belirten 5 öğrenciden 3'ü "Kütüphanecilik mesleğine eleman hazırlamak ve mesleki sorunları çözüm yolları bulmak üzere araştırmalar yapmak" şeklinde düşüncelerini belirtmektedirler.

Bir öğrenci de temel amacın üniversitenin özelliklerine ve amaçlarına göre belirtilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Başka seçeneğinde 1 öğretim elemanı bölümün temel amacı hususunda "Çağdaş gelişmelerin gereği; Enformasyon toplumunun a) oluşmasına yardımcı olmak (b) böyle bir toplumun gereksinimlerini karşılayabilmek" şeklinde belirtmektedir.

II. İÇERİĞE İLİŞKİN BULGULAR

TABLO 35
OKUTULAN DERSLERİN İÇERİĞİ HAKKINDA
GENEL GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

İÇERİKLE İLGİLİ Görüş	Genel kül. tür ve mesleki davranış değişikliği kazandırır		Araştır. ve kendi kendine öğrenme-yektir		Alan bil. gisi geliştirme-yektir		Başka	Yanıtsız	Toplam			
	S	%	S	%	S	%			S	%	S	%
DENEK												
Öğretim elemanı	8	33.3	5	20.8	10	41.7	-	-	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	57	51.8	15	13.6	32	29.1	1	.9	5	4.5	110	100.0
TOPLAM	65	48.5	20	14.9	42	31.3	1	.7	6	4.4	134	100.0

İçeriğin hangi gereksinimlere yanıt vermekte olduğu konusunda, öğretim üyelerinin % 41.7'si alan bilgisine ve geliştirilmeye yönelik olduğunu belirtirken, öğrencilerin yarısı (% 51.8) genel kültür ve mesleki davranış kazandırdığını belirtmişlerdir. (Tablo 35).

Başka seçeneğinde görüş bildiren 1 öğrenci (% 0.09), "Yabancı ülkelerdeki durumu öğretmeye yöneliktir" demektedir.

TABLO 36

DERSLERİN AMAÇLARINI GERÇEKLEŞTİRMEDE
İÇERİĞİN YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN
DAĞILIM

Yeterlik Durumu	Yeterli		Kısmen Yeterli		Yetersiz		Diğer Yanıtsız				Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	2	8.3	17	70.8	5	20.8	-	-	-	-	24	100.0
Öğrenci	11	10.0	64	58.2	31	28.2	3	2.7	1	.9	110	100.0
TOPLAM	13	9.7	81	60.4	36	26.8	3	2.2	1	0.7	134	100.0

Tablo 36'da amaçların gerçekleşmesinde içeriğin yeterliliğine ilişkin görüşler yer almaktadır. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin toplam % 60.4'ü (öğretim elemanı % 70.8, öğrenci : 58.2) kısmen yeterli görüşünü taşımaktadırlar.

Her iki grubun % 26.8'i 'yetersiz" bulmaktadır. "yeterli" bulanlar ise % 9.7'dir.

Buna göre içeriğin amaçların gerçekleştirilmesinde yeterli olduğu söylenebilir.

TABLO 37
E.P. DAKİ DERSLERİN YETERSİZ OLUŞUNUN NEDENİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

YETERSİZLİK NEDENİ	Gerekli bazı derslerin bulunmaması		Gereksiz derslerin bulunması		Derslerin birbirinden kopuk olması		Başka Yanıtsız		Toplam			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretim elemanı	4	16.7	1	4.2	2	8.3	3	12.5	14	58.3	24	100.0
Öğrenci	14	12.7	20	18.2	6	5.5	3	2.7	67	60.9	110	100.0
TOPLAM	18	13.4	21	15.6	8	5.9	6	4.4	81	60.4	134	100.0

Derslerin yetersizliğine ilişkin nedenler konusunda her iki grubun yarısından fazlası (% 58.3, % 60.9) cevap vermemiştir.

Öğretim elemanlarının % 16.7'si, öğrencilerin % 12.7'si gerekli bazı derslerin bulunmadığını, öğretim elemanlarının % 8.3'ü, öğrencilerin % 5.5'i derslerin birbiriyle ilişkisi olmadığını belirtmektedirler.

Başka seçeneğinde görüş bildiren üç öğrenci (% 2.7) derslerin çok genel olması, ayrıntı verilmemesi ve uygulama yetersizliğini birlikte belirtmişlerdir.

Aynı konuda görüş bildiren üç öğretim elemanı da;

• Çağdaş gereksinimlere uygun olarak zaman zaman program yenileme gereğinin duyulmaması,

• Uygulamaya az zaman ayrılması,

• Bölümde bir uygulama kütüphanesinin (Laboratuvar) olmaması, görüşlerini belirtmektedirler.

TABLO 38

İÇERİĞİN ÇAĞDAŞ GELİŞMEYE UYGUNLUK
DURUMUNA İLİŞKİN DAĞILIM

YETERLİK DURUMU	YETERLİ		KISMEN YETERLİ		YETERSİZ		BAŞKA		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEK												
ÖĞRETİM ELEMANI	7	29.2	14	58.3	-	-	-	-	3	12.5	24	100.0
ÖĞRENCİ	22	20.0	54	49.1	34	30.9	-	-	-	-	110	100.0
TOPLAM	29	21.6	68	50.7	34	25.3	-	-	3	2.2	134	100.0

Öğretim elemanlarının % 58.3'ü, öğrencilerin % 49.1'i içeriğin çağdaş gelişmelere cevap vermekte "kısmen yeterli" olduğu görüşündedirler.

İçeriği çağdaş gelişmeyi yansıtmakta "yetersiz" bulan öğrenci % 30.9 iken, öğretim elemanlarından "yetersiz" bulan yoktur (Tablo 38).

TABLO 39

İÇERİĞİN BİLİMSSEL GELİŞMELERİ YANSITMA
DURUMUNA İLİŞKİN DAĞILIM

FAKTÖRLER	Gelişmeyi yansıtan kaynakları bulamıyorum		Okutulan ders yeter-siz		Yeterli yayın yok		Ders yükü fazla		Başka		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	1	4.2	1	4.2	7	29.2	-	-	-	-	15	62.5	24	100.
Öğrenci	6	5.5	8	7.3	7	6.4	16	14.5	5	4.5	68	61.8	110	100.
TOPLAM	7	5.2	9	6.7	14	10.4	16	11.9	5	3.7	83	61.9	134	100.

Tablo 39'da içeriğin bilimsel gelişmeyi yansıtamama nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır. Öğretim elemanlarının % 29.2'si yeterle yayın bulunmayışını ileri sürmektedir.

Ancak bu soruyu Tablo: 20'de belirtildiği üzeri "kısmen yeterli" bulan öğretim elemanı ve öğrencilerin toplam % 61.9'u cevaplamış bulunmaktadır.

Başka seçeneğinde öğrenciler tarafından aşağıdaki görüşler belirtilmiştir.

- . Genelde sınavlarda ezber istenmekte,
- . Yeterli yabancı dil bilinmemekte ve bu nedenle yabancı dilde yazılmış yayınlar okunmamakta,
- . Öğretim elemanlarının kalıplaşmış düşünceye sahip olmaları nedeniyle derslere katılımın sağlanamadığını belirtmişlerdir.

TABLO 40
DERSLERİN YETERSİZLİĞİ NEDENİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

DENEK	Bazı Kütüphane-cilik ders-leri yok		Gereksiz dersler var		Dersler birbirin-den kopuk		Başka		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim Elemanı	5	20.8	3	12.5	3	12.5	5	20.8	8	33.3	24	100.0
Öğrenci	28	25.5	44	40.0	11	10.0	9	8.2	18	16.4	110	100.0
TOPLAM	33	24.6	47	35.0	14	10.4	14	10.4	26	19.4	134	100.0

Programda yer alan derslerin kütüphanecilik mesleği için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmada "yetersiz" oluşunun nedenlerine ilişkin dağılım Tablo 40'da verilmiş bulunmaktadır.

Buna göre öğrencilerin yarısına yakın kısmı (% 40) gereksiz derslerin bulunduğu görüşüne katılmaktadır. Öğretim elemanlarının ise % 20.8'i en çok kütüphanecilik mesleği ile ilgili "bazı derslerin programda bulunmaması"nı neden olarak göstermektedir.

Bununla ilgili başka seçeneğinde; Öğretim elemanlarının % 20.8'i;

. Eğitim süresi, uygulamalı dersler için gerekli kaynak eserler ve uygulama materyallerinin ve olanaklarının kısıtlı olması,

. Maddi sıkıntılar, eleman sorunu,

. Derslerin içeriğindeki yetersizlik şeklinde görüş belirtmektedirler.

Öğrencilerin başka seçeneğindeki görüşleri ise şu şekilde sıralanmaktadır;

. Uygulamaya gereken önem verilmemekte, yeterli zaman ayrılmamaktadır.

. Derslerde yeterli bilgi verilmemektedir.

. Ülkemizde kütüphanecilik mesleği tanınmamakta, sınıfta öğrencilere söz hakkı verilmemektedir.

TABLO 41
DERSLERİN BİRBİRİ İLE UYUMUNA İLİŞKİN
DAĞILIM

FAKTÖRLER	Dersler birbirini bütünlükte dir		Dersler arasında bütünlük yok		Kısmen		Diğer		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	7	29.2	3	12.5	12	50.0	1	4.2	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	27	24.5	29	26.4	51	46.4	3	2.7	-	-	110	100.0
TOPLAM	34	25.3	32	23.8	63	47.0	4	2.9	1	.7	134	100.0

Tablo-41'de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 50'si, öğrencilerin % 46.4'ü derslerin birbirini "kısmen bütünlendiği" konusunda görüş bildirmişlerdir.

Öğretim elemanlarının % 12.5'i derslerin birbirini bütünlemediğini belirtirken; öğrencilerin % 26.4'ü de bu görüşe katılmaktadırlar.

Öğretim elemanlarından 1'i,

• Uygulamaya yönelik derslerin yetersiz olduğuna,

Öğrencilerden de 3'ü,

• Derslerin yüzeysel olarak verildiğini,

• Bazı derslerde sürekli aynı konuların işlenerek zaman ve emek kaybına neden olduğunu belirtmişlerdir.

TABLO 42
SEÇİMLİK DERSLERİN YETERLİK DURUMUNA
İLİŞKİN DAĞILIM

YETERLİLİK DURUMU	Seçimlik dersler yeterli ve uygundur		Öğrenci isteği dikkate alınmadı		Yetersizdir		Başka		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	2	8.3	4	16.7	1	4.2	4	25.0	11	45.8	24	100.1
Öğrenci	9	8.2	37	33.6	54	49.1	3	2.7	7	6.4	110	100
TOPLAM	11	8.2	41	30.6	55	41.0	7	5.2	18	13.4	134	100

Tablo-42'de seçimlik derslerle ilgili görüşler yer almaktadır. Programdaki seçimlik derslerin programı desteklemede "yetersiz" olduğunu öğrencilerin % 49.1'i; öğretim elemanlarının % 42'si kabullenmektedir.

Seçimlik derslerde öğretim elemanlarının % 16.7'si ile öğrencilerin % 33.6'sı "öğrenci isteğine bırakılmamıştır" görüşündedir. Seçimlik derslerin programı desteklemede yeterli ve uygun olduğunu öğretim elemanlarının % 8.3'ü, öğrencilerin % 8.2'si belirtmişlerdir.

Başka seçeneğinde;

. Seçmeli dersler belirlenen amaçları gerçekleştirilmektedir.

. Seçmeli dersler, mesleğin gereksinimlerine yanıt verecek biçimde düzenlenmektedir.

. Seçmeli derslerden bir kısmı kütüphanecilik programına uygundur.

. Seçmeli dersler ilgi ve ihtiyaçları kapsamamaktadır.

. Zorunlu seçmeli yabancı dil dersleri gereksizdir.

. Zorunlu derslerin sayısı, seçmeli derslerin alınmasını fiilen olanaksız duruma getirmektedir.

. Öğrencilere bu konuda yeterli olanak sağlanmamaktadır.

. Seçmeli ders sayısı arttırılmalıdır,

derken buna karşılık 4 öğrenci 1 öğretim elemanı seçmeli dersin olmadığını belirtmektedir.

Bu durum seçimlik derslerin öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından açık bir şekilde anlaşılamadığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

TABLO : 43
ANABİLİM DALLARININ AYRILMASINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

GÖRÜŞLER	Anabilim Dallarının ayrılması yararlıdır		Yararlı değildir		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	23	95.8	-	-	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	101	91.8	8	7.3	1	.9	110	100.0
TOPLAM	124	92.5	8	5.9	2	1.4	134	100.0

Tablo-43'de kütüphanecilik bölümünün anabilim dallarına ayrılmasına ilişkin görüşler yer almaktadır. Bu konuda öğretim elemanı ve öğrencilerin tamamınayakın bir kısmının (% 92.5) anabilim dallarına ayrılmasına yararlı olduğu konusunda birleştikleri görülmektedir.

TABLO 44
ANABİLİM DALLARININ OLUŞMASININ SAĞLAYACAĞI
YARARLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

YARARLAR	Belirli konular çok iyi bilen insan-gücü yetişir		Kütüphane-cilikte ihtisaslaş-ma gerekir		Farklı Yöntem-ler uy-gulanır		Başka Yanıtsız		Başka Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEK:												
Öğretim elemanı	8	33.3	14	58.3	1	4.2	1	4.2	-	-	24	100.
Öğrenci	21	19.1	72	65.5	7	6.4	2	1.8	8	7.3	110	100.
TOPLAM	29	21.6	86	64.1	8	5.9	3	2.2	8	5.9	134	100.

Kütüphanecilik eğitiminin anabilim dallarına ayrılarak verilmesinin sağlayacağı yararlar konusunda öğretim elemanı ve öğrencilerin % 64.1'i çağımızda kütüphanecilik alanı genişlemiştir, ihtisaslaşmaya gerek vardır görüşünde birleşmektedirler.

Bu durumda kütüphanecilik eğitiminde uzmanlaşmanın sağlanması için "anabilim dalı"na ayrılma gereklidir (Tablo 44).

TABLO 45
İÇERİĞİN ÖNCE DEN BELİRLENMESİNİN SAĞLAYACAĞI
YARARLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

SAĞLANACAK	Derslerde nelerin işleneceği önceden belirlenir		Öğretim elemanı-nı sı-nırlar		Öğretim elemanı geliş-meleri veremez		Diğer		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEK												
Öğretim elemanı	11	45.8	3	12.5	6	25.0	1	4.2	3	12.5	24	100.0
Öğrenci	52	56.4	8	7.3	28	25.5	6	5.5	6	5.5	110	100.0
TOPLAM	63	47.0	11	8.2	34	25.3	7	5.2	9	6.7	134	100.0

Tablo-45'de içeriğin önceden belirlenmesinin sağlayacağı yararlarla ilişkin dağılım incelendiğinde öğretim elemanının yarısına yakını (% 45.8) ile öğrencilerden yarısından fazlası (% 56.4) "öğrenci derslerde hangi konuların işleneceğini bilir" görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının % 12.5'i, öğrencilerin % 7.3'ü içeriğin önceden belirlenmesi "öğretim elemanını sınırlar" düşüncesini belirtmektedir.

Başka seçeneğinde bildirilen görüşler aşağıdadır:

Öğretim elemanları;

- . Derslerin içeriğini kimin belirleyeceğine göre değişir.
- . Belirlenen ana konuları zenginleştirmek öğretim elemanının izleyeceği yonteme bağlıdır .

Öğrenciler;

- . Öğrenciler de derse hazırlanır, derse katılır, daha iyi bir öğrenme gerçekleşir.
- . Dersler arasında uyum sağlanır, gereksiz tekrarlar önlenir.

TABLO 46

ALAN DERSLERİNİN YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

DENEK	YETERLİ		KİSMEN YETERLİ		YETERLİ DEĞİL		CEVAPSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	4	16.7	15	62.5	8	16.7	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	12	10.9	53	48.2	40	36.4	5	4.5	110	100.0
TOPLAM	16	11.9	68	50.7	44	32.8	6	4.4	134	100.0

Tablo-46'da görüldüğü gibi, derslerin yeterliliği konusunda öğretim elemanlarının % 62.5'i, öğrencilerin % 48.2'si "kısmen yeterli" görüşünde birleşmektedirler.

Yeterli bulan öğretim elemanı % 16.7, öğrenci % 10.9 olurken; % 16.7 öğretim elemanı ile % 36.4 öğrenci yetersiz demektedir.

TABLO 47
GENEL KÜLTÜR VE ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN
DAĞILIMI

Derslerin ağırlık durumu	Genel kül- tür ders- leri ağır- lıklı		Alan bil- gisi ders- leri ağır- lıklı		Denktir Başka		Yanıt-		TOPLAM			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretim elemanı	1	4.2	21	87.5	1	4.2	1	4.2	-	-	24	100.0
Öğrenci	13	11.8	69	62.7	19	17.3	1	.9	8	7.3	110	100.0
TOPLAM	14	10.4	90	67.1	20	14.9	2	1.4	8	5.9	134	100.0

Genel kültür ve alan bilgisi derslerinin dağılımı Tablo 47'de gösterilmektedir.

Tablo'dan da görüleceği gibi; Kütüphanecilik eğitim programlarında alan bilgisi dersleri ağırlıktadır. Öğretim elemanlarının % 87.5'i, öğrencilerin % 62.7'si bu görüşü paylaşmaktadır.

TABLO 48
YABANCI DİL EĞİTİMİN YETERLİLİĞİ İLE İLGİLİ
GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

YETERLİK Durumu	Dil Eğitimi yeterlidir		Kısmen Ye- terli		Yetersiz- dir		Diğer		Yanıt-		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	1	4.2	2	8.3	20	83.3	-	-	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	8	7.3	8	7.4	92	83.6	-	-	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	9	6.7	10	7.4	112	83.5	-	-	3	2.2	134	100.0

Tablo-48'de yabancı dil eğitiminin yeterlik durumuna ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır.

Bu konuda öğretim elemanı ve öğrenciler büyük çoğunlukla (% 83.3 ve % 83.6) yabancı dil eğitimini "yetersiz" bulmaktadır. Aynı konuda dil eğitimini "yeterli" bulanlar ise öğretim elemanı, % 4.2, öğrenciler % 7.3'dür.

Bu durumda kütüphanecilik eğitiminde yabancı dil sorunu bulunmaktadır, denilebilir.

III. ÖĞRETİM SÜREÇLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

TABLO 49
DERSLERDE YER VERİLEN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE
İLİŞKİN DAĞILIM

YÖNTEMLER	Anlatım		Soru-ce- vap		Deney göz- lem		Grup Çal.		Diğer		Yanıt-		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	12	50.0	2	8.3	5	20.8	-	-	3	12.5	2	8.3	24	100.0
Öğrenci	93	84.5	4	3.6	4	3.6	2	1.8	3	2.7	4	3.6	110	100.0
TOPLAM	105	78.3	6	4.4	9	6.7	2	1.4	6	4.4	6	4.4	134	100.0

Tablo-49'da öğretim elemanları ve öğrencilerin, derslerde uyguladıkları öğretim yöntemlerine ilişkin elde edilen verilerin dağılımı verilmiştir.

Bu verilere göre öğretim elemanlarının % 50'si, öğrencilerin % 84.5'i derslerde "anlatım" yönteminin en fazla kullanıldığını belirtmektedirler.

Deney-gözlem yöntemini % 20.8 öğretim elemanı işaretlerken, bu hususa öğrencilerin ancak % 3.6'sı katılmaktadırlar.

TABLO 50
ANLATIM, SORU-CEVAP GİBİ GELENEKSEL YÖNTEMLERİN
DAHA FAZLA KULLANILDIĞINA İLİŞKİN DAĞILIM

Daha fazla kullanılıyor mu?	EVET		KISMEN		HAYIR		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	15	62.5	6	25.0	2	8.3	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	71	64.5	15	13.6	24	21.8	-	-	110	100.0
TOPLAM	86	64.1	21	15.6	26	19.4	1	.7	134	100.0

Anlatım, soru-cevap gibi geleneksel yöntemlerin en çok izlendiği görüşüne katılanlar yarısından fazladır (öğretim elemanı % 62.5, öğrenciler % 64.5).

Bu görüşe katılmayanlar ise öğretim elemanlarında % 8.3 iken öğrencilerde % 21.8'dir (Tablo-50).

TABLO 51
GELENEKSEL ANLATIM YÖNTEMİ KULLANILMASINA
İLİŞKİN NEDENLERİN DAĞILIMI

YÖNTEM	Alışkanlık		Yetişilen yöntem		Çağdaş yönt. bilinmemesi		Fiziki Dersin Olanağı		Başka Yanıt-İlişki		Toplam					
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%				
Öğretim elemanı	4	16.7	3	12.5	1	4.2	2	8.3	2	8.3	3	12.5	9	37.5	24	100.0
Öğrenci	15	13.6	18	16.4	20	14.5	16	14.5	-	-	5	4.5	36	32.7	110	100.0
TOPLAM	19	14.1	21	15.6	21	15.6	18	13.4	2	1.4	8	5.9	45	33.5	134	100.0

Tablo-51'de geleneksel anlatım yöntemlerinin kullanılmasına ilişkin nedenlerin dağılımı görülmektedir.

Tablo incelendiğinden nedenlere öğretim elemanları ve öğrencilerin katılımlarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir.

Alışkanlık nedenine öğretim elemanlarının % 16.7'si, öğrencilerin % 13.6'sı katılırken; yetiştirilen yöntem nedenine öğretim elemanlarının % 12.5'i, öğrencilerin % 16.4'ü katılmaktadır.

Çağdaş yöntemlerin bilinmemesi nedenine öğretim elemanlarının % 4.2'si öğrencilerin % 14.5'i katılmaktadır.

Bu konuda başka seçeneğinde belirtilen görüşlerde şöyledir:

Öğretim elemanları:

- Yer, zaman ve araç-gereç imkansızlığı,
- Kaynak yetersizliği (Türkçe) öğrencilerin dil bilmesinin yabancı literatürden yararlanmasını engellemesi.
- Kütüphanecilik bölümlerinde öğretim için gerekli bilgi teknolojisi yoktur.

Öğrenciler:

- Uygulama için yeterli imkanın olmaması,
- Öğretim elemanlarının çağdaş yöntemleri bilmesine rağmen öğrencinin düzeyi, yetiştirilme yöntemi, ülkenin bu konuda hazır olmaması.
- Zamanın yetersizliği.

TABLO 52

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİNE
İLİŞKİN DAĞILIMI

FAKTÖRLER	Amaç- lar		Alışkan- lık		Öğrenci sayısı		Ders süre- si		Diğer		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	12	50.0	2	8.3	7	29.2	-	-	2	8.3	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	29	26.4	46	41.8	28	25.5	6	5.5	1	.9	-	-	110	100.0
TOPLAM	41	30.6	48	35.8	35	26.1	6	4.4	3	2.2	1	.7	134	100.0

Tablo-52'den de anlaşılacağı gibi öğretim yöntemlerinin belirlenmesinde, öğretim elemanlarına göre amaçlar % 50.0, öğrenci sayısı % 29.2, alışkanlık % 8.3'tür.

Öğrencilerin dağılımı; % 41.8 alışkanlık, % 24.6 amaçlar, % 25.5 öğrenci sayısı olarak belirlenmiştir.

TABLO : 53
DERSLERİN İŞLENİŞİNE ÖĞRENCİ KATILIMININ
YETERLİK DURUMUNA İLİŞKİN DAĞILIM

FAKTÖRLER	Öğrenci katılımı yeterli-yeterlidir		Kısmen yeterli		Yetersiz		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	4	16.7	7	29.2	11	45.8	2	8.3	24	100.0
Öğrenci	12	10.9	34	30.9	62	56.4	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	16	11.9	41	30.6	73	54.4	4	2.9	134	100.0

Tablo-53'de derslerin işlenişine öğrenci katılımının dağılımı verilmektedir.

Buna göre öğretim elemanlarının % 45.8'i, öğrencilerin % 56.4'ü, öğrencilerin dersin işlenişine katılımını yetersiz bulmaktadır.

Tablo-54'de de görüleceği gibi bunun en önemli nedeni öğretim elemanlarının % 41.7'si, öğrencilerin % 38.2'si tarafından derse katılma alışkanlığının kazanılmamış olmasına bağlanmaktadır.

TABLO 54
ÖĞRENCİ KATILIMLARININ YETERSİZLİK
NEDENİ

FAKTÖRLER	Konular		Öğrenci		Derse ka-		Diğer		Yanıtsız		Toplam	
	ilgi çe-	kici	sayısı	fazla	tilma a-	alışkan-	alışkan-	alışkan-	alışkan-	alışkan-	alışkan-	alışkan-
DENEKLER	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	-	-	8	33.3	10	41.7	1	4.2	5	20.8	24	100.0
Öğrenci	20	18.2	17	15.5	42	38.2	4	3.6	27	24.5	110	100.0
TOPLAM	20	14.9	25	18.6	52	38.8	5	3.7	32	23.8	134	100.0

Öğrenci katılımlarının yetersiz oluşu nedenlerinin başında "Derse Katılma Alışkanlığının Bulunmaması" gelmektedir (Öğretim elemanı % 41.7, Öğrenci % 38.2); (Tablo-54).

Başka olarak cevaplayanların görüşleri ise şöyledir:

Öğretim elemanı :

- Ortaöğretimden süregelen eğitim sistemi,
- Öğrencilerin ders için önhazırlık yapmadaki ilgisizliği.

Öğrenciler:

- Öğretim yöntemleri,
- Öğretim elemanı ders programını yetiştirmek için belirlenen süreyi kullanmakla yetinmesi, bunun dışında pek zaman ayırmaması,
- Daha önce konu hakkında bilgi sahibi olunmaması,
- Çekingenlik,
- Öğretim elemanlarının derse ilgiyi çekememeleri.

TABLO 55
DERS KİTABI VE DERS NOTLARI DIŞINDA YAPILAN
ETKİNLİKLER

ETKİNLİKLER	İnceleme		Kişisel araş.		Grup çalış.		Gezi gözlem		Uygulama		Başka Yanıt		Toplam			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretim elemanı	2	8.3	6	25.0	3	12.5	3	12.5	2	8.3	5	20.8	2	12.5	24	100
Öğrenci	13	11.8	43	39.1	8	7.3	4	3.6	17	15.5	16	14.5	9	8.2	110	100
TOPLAM	15	11.1	49	36.5	11	8.2	7	5.2	19	14.1	21	15.6	12	8.9	134	100

Tablo-55'de öğretim elemanları ve öğrencilerin, ders kitapları ve ders notlarını okuyup öğrenme dışında yaptırılan faaliyetlere ilişkin cevapların dağılımı görülmektedir. Verilen cevaplara göre öğretim elemanları ve öğrenciler arasında fazla farklılaşma bulunmamaktadır.

Öğretim elemanlarının % 25.0'i, öğrencilerin % 39.1'i kişisel araştırma yaptırıldığını belirtmektedirler. Öğretim elemanları ve öğrenciler birlikte ele alındığında yine % 36.5'inin kişisel araştırma, % 14.1 uygulama, % 11.1 inceleme konusunda birleştikleri görülmektedir. Grup çalışması ise % 8.2'dir.

Bu verilere göre, en çok yaptırılan faaliyetin kişisel araştırma olduğu görülmektedir. Bunun öğrencilere grup çalışması bilincinin verilmesini engelleyebileceği söylenebilir.

TABLO
DERSLERDE KULLANILAN KAYNAKLARIN DAĞILIMI

KAYNAKLAR	1		2		3		4		5		6		7	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	3	12.5	2	8.3	2	8.3	9	37.5	3	12.5	5	20.8	24	100.0
Öğrenci	2	1.8	55	50.0	17	15.5	25	22.7	7	6.4	4	3.6	110	100.0
TOPLAM	5	3.7	57	42.5	19	14.1	34	25.3	10	7.4	9	6.7	134	100.0

Derslerde kullanılan kaynakların dağılımına ilişkin Tablo-56 incelendiğinde; öğretim elemanlarının % 37.5'i derslerde not tutturup, belirli kaynak kitaplar önerdiklerini belirtmektedir. Öğrencilerin ise % 50.0'si derslerde not tuttuklarını ifade etmektedir.

Buradan kütüphanecilik eğitimi ile ilgili temel kitapların bulunmadığı söylenebilir.

Başka seçeneği ile ilgili olarak;

Öğretim elemanları:

- Temel bir kaynak kitap bulunmuyor. Makalelerle boşluk doldurulmaya çalışılıyor.
- Birkaç kaynaktan yararlanarak ders öğretim elemanınca hazırlanıyor.

Öğrenciler:

- Derslerde dinleyip, not tutan arkadaşından notları alıyor, genellikle fotokopi çektiriyor.

TABLO 57

DERSLERDE KULLANILAN ARAÇ/GEREÇLERE İLİŞKİN DAĞILIM

Araç/Gereç	Geleneksel ders araç-gereçleri		Gör-ışit araçları Çağdaş Araçlar		Diğer		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	16	66.7	1	4.2	3	12.5	4	16.7	24	100.0
Öğrenci	100	91.8	6	5.5	1	.9	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	116	86.5	7	5.2	4	2.9	6	4.4	134	100.0

Tablo-57'de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının yarıdan fazlası (% 66.7), öğrencilerin tamamına yakını (% 91.8) geleneksel ders araç-gereçlerinin kullanıldığını belirtmektedirler.

İki grup birlikte ele alındığında geleneksel ders araç-gerecinin kullanıldığı belirlenenler % 86.5'dir.

Öğretim elemanlarının % 4.2'si, öğrencilerin % 5.5'i çağdaş ders araçlarının kullanıldığını belirtmişlerdir.

TABLO : 58.
ARAÇ-GEREÇ KULLANILMAMA NEDENİNE İLİŞKİN
DAĞILIM

NEDENLER	Araç gereç		Bilgi eksikliği		Sınıf mevcudu.		Ders gerektiriyor		Başka		Yanıt-sız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	9	37.5	-	-	2	8.3	5	20.8	1	4.2	7	29.2	24	100.0
Öğrenci	50	45.4	14	12.7	20	18.2	15	13.6	-	-	11	10.0	110	100.0
TOPLAM	59	44.0	14	10.4	22	16.4	20	14.9	1	.7	18	13.4	134	100.0

Tablo-58'de araç-gereç kullanılmama nedenine ilişkin dağılım görülmektedir.

Bu duruma göre; Öğretim elemanlarının % 37.5'i, öğrencilerin % 45.5'i araç-gereç yok görüşündedir.

Yine öğretim elemanlarının % 20.8'i ile öğrencilerin % 13.6'sı derslerin araç-gereç gerektirmediği düşüncesinde birleşmektedirler.

Sınıf mevcudunun fazla olmasını neden gösterenlerin oranı öğretim elemanlarında: % 8.3 iken öğrencilerde % 18.2'dir.

Ayrıca hiçbir öğretim elemanı bilgi eksikliği görüşüne katılmazken öğrencilerden % 12.7'si bilgi eksikliğini bulunduğunu belirtmiştir.

TABLO 59
SINIF MEVCUTLARINA İLİŞKİN DAĞILIM

SINIF MEVCUDU	10 dan az	10 -19	20-29	30-39	40-49	50-59	Yanıt		TOPLAM		
							S	%	S	%	
DENEKLER							S	%	S	%	
Öğretim elemanı	-	-	-	-	5	18	20.8	75.0	14,2	24	100.0
Öğrenci	-	-	-	-	18	89	16.4	80.9	32,7	110	100.
TOPLAM	-	-	-	-	23	107	17.1	79.8	42,9	134	100.

Öğrenci Mevcudu :

Sınıflardaki öğrenci mevcudunu belirlemek üzere sorulan soruya verilen yanıtların dağılımında büyük benzerlik görülmektedir.

Öğretim elemanlarının % 75.0'i ve öğrencilerin % 80.9'u sınıf mevcutlarının 50'nin üstünde olduğunu belirtmektedirler. Öğretim elemanlarının % 20.8'i ve öğrencilerin % 16.4'ü sınıf mevcudunun 40-49 arasında olduğunu belirtmişlerdir. (Tablo-59).

Tablo 60'da da sınıf mevcutlarının etkin bir öğretime uygun olup olmadığına ilişkin öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerinde bir benzerlik bulunmaktadır.

Öğretim elemanlarının % 87.5'i, öğrencilerin % 72.7'si sınıf mevcutlarını etkin bir öğretim için yeterli bulmamaktadır. Ancak öğretim elemanlarının % 12.5'i öğrencilerin % 13.6'sı kısmen yeterli bulmaktadır.

TABLO 60
SINIF MEVCUDU ETKİN BİR ÖĞRETİM İÇİN YETERLİK
DURUMUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN DAĞILIMI

Yeterlilik Durumu	YETERLİDİR		KISMEN YETERLİ		YETERLİ DEĞİL		BAŞKA		YANITSIZ		TOPLAM	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	-	-	3	12.5	21	87.5	-	-	-	-	24	100.0
Öğrenci	12	10.9	15	13.6	80	72.7	-	-	3	2.7	110	100.0
TOPLAM	12	8.9	18	13.4	91	67.9	-	-	3	2.2	134	100.0

Öğretim elemanlarından hiçbiri sınıf mevcudunu etkin bir öğretim için yeterli bulamamıştır (Tablo:60). Öğrencilerin ise % 10.9'u sınıf mevcudunu yeterli bulmaktadır. Bu durum öğrencilerin bir kısmının kütüphanecilik eğitimini ciddiye olmadıkları anlamına gelebilir.

TABLO 61
SINIF MEVCUDUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN
DAĞILIMI

SINIF MEVCUDU	1		2		3		4		5		6		7		8	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	3	12.5	7	29.2	11	45.8	2	8.3	-	-	-	-	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	2	1.8	25	22.7	37	33.6	20	18.2	4	3.6	1	.9	21	19.1	110	100.0
TOPLAM	5	3.7	32		48	23.8	22	16.4	4	2.9	1	.7	24	17.9	134	100.0

Etkin bir öğretim için, sınıf mevcutlarının ne kadar olması gerektiğine ilişkin görüşlerde de bir bütünlük bulunmamaktadır.

Öğretim elemanlarının % 45.8'i, öğrencilerin % 33.6'si, etkin bir öğretim için sınıf mevcutlarının 20-29 kişi olması gerektiği görüşündedirler. Bu görüşlerin en fazla yoğunlaştığı sayı grubudur. Yine öğretim elemanlarının % 29.2'si ile öğrencilerin % 22.7 etkin bir öğretim için sınıf mevcutlarının 10-19 arasında bulunması gerektiği görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının % 12.5'i ile öğrencilerin çok düşük bir yüzdesi (% 1.8) etkin bir öğretim için sınıf mevcudunun 10'dan az olması gerektiğini önermişlerdir (Tablo-61).

TABLO : 62
UYGULAMANIN NASIL YAPILACAĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞ-
LERİN DAĞILIMI

UYGULAMANIN DENEKLER	Dersler uygula- malı		Her yarı- yıl sonun- da uygula- ma.		Yaz tati- linde staj		Başka		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	11	45.8	3	12.5	2	8.3	6	25.0	2	8.3	24	100.0
Öğrenci	85	77.3	14	12.7	8	7.3	2	1.8	1	.9	110	100.0
TOPLAM	96	71.6	17	12.6	10	7.4	8	5.9	3	2.2	134	100.0

Kütüphanecilik eğitiminde uygulamaların nasıl yapılması konusunda dağılım Tablo-62'de görülmektedir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi öğretim elemanlarının yarıya yakın bölümü (% 45.8) ile öğrencilerin % 77.3'ü derslerin uygulamaları ile birlikte yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının % 12.5'i, öğrencilerin % 12.7'si her yarı yılın sonunda bir kütüphanede uygulama yapılması gerektiği görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının % 8.3'ü, öğrencilerin % 7.3'ü ise her yaz tatilinde bir kütüphanede uygulama yapılması gerektiği görüşündedirler.

Bir konu ile ilgili başka seçeneğinde % 25.0 öğretim elemanı ve % 1.8 öğrenci görüş belirtmişlerdir.

Öğretim elemanları;

. 2 yaz 1 aylık stajlar yapılmalıdır.

. Uygulamalar derslerin özelliğine göre belirlenmelidir.

. Dersler uygulamalı olarak yapılmalı, üniversite kütüphanesi bir laboratuvar olarak kullanılmalı + belli kütüphanelerde staj yaptırılmalıdır.

. Dersler uygulamalı, her yarı yılın sonunda uygulama stajı yapılmalıdır.

Öğrenciler;

• Çok ve çeşitli kaynak kullanımını bizzat uygulamalı olarak öğretilmelidir.

• Aranılan bilginin nereden ve nasıl bulunacağı konusunda uygulamalar yapılmalıdır.

Bu durum uygulamaların eğitimin bir parçası olarak ele alınması zorunluğunu göstermektedir.

TABLO : 63

ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ ETKİNLİKLE KATILMASINA ENGEL OLAN NEDENLERİN DAĞILIMI

NEDENLER	Bilgilerin çağdaş olmaması		Sınıfların kalabalık olması		Öğrencilerin güdülenmemesi		Öğrencilerin ilgisizliği		Konuların seviyeden üstün olması		Ortaöğretimden eksik.		Başka nedenler		Yanlış		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	1	4.2	8	33.3	1	4.2	5	20.8	-	-	5	20.8	1	4.2	3	12.5	24	100.
Öğrenci	16	14.5	32	29.1	36	32.7	17	15.5	8	7.3	-	-	-	-	1	.9	110	100.0
TOPLAM	17	12.6	40	29.8	37	27.6	22	16.4	8	5.9	5	3.7	1	.7	4	2.9	134	100.

Derslere etkin olarak katılmama nedenleri:

Öğrencilerin derslere etkin olarak katılmama nedenlerine ilişkin olarak;

Öğretim elemanlarının % 33.3'ü sınıfların kalabalık olmasını, % 20.8'i öğrencilerin ilgisizliğini, % 20.8'i ortaöğretimden itibaren süregelen eğitimden kaynaklandığını belirtmektedirler.

Bu konuda öğrencilerin % 32.7'si güdülenmeme, % 29.1'i sınıfların kalabalık olmasını neden olarak göstermektedir.

Öğretim elemanlarının % 3.2'si bilgilerin çağdaş olmamasını neden olarak gösterirken bu oran öğrenci yanıtlarına göre % 14.5'tir (Table-63).

TABLO 64
ETKİNLİKLERİN SINIFTA TARTIŞILMA DURUMUNA
İLİŞKİN DAĞILIM

FAKTÖRLER	Sınıfta tartışılmaktadır		Kısmen tartışılır		Tartışma yok		Başka		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretim elemanı	12	50.0	6	25.0	4	16.7	1	4.2	1	4.2	24	100.0
Öğrenci	15	13.6	57	51.8	35	31.8	-	-	3	2.7	110	100.0
TOPLAM	27	20.6	63	47.0	39	29.1	1	.7	4	2.9	134	100.0

GEÇMİŞTE YAPILAN ETKİNLİKLERİN SINIFTA TARTIŞILMASI

Tablo-64'de daha önce yapılan etkinliklerin sınıfta olumlu ya da olumsuz yönleriyle tartışılması konusunda öğretmenleri ve öğrencilerin dağılımları görülmektedir.

Öğretim elemanlarının % 50.0'i sınıfta tartışmanın yapıldığını, % 25.0'i de kısmen tartışıldığını, % 16.7'i de tartışma yapılmadığını belirtmektedir. Öğrencilere gelince; % 13.6 sınıfta tartışma yapılmaktadır, % 51.8'i kısmen tartışılmaktadır. görüşünü belirtmektedirler.

TABLO 65
SINAVLARIN YAPILIŞ AMAÇLARININ
DAĞILIMI

DENEKLER	Amaçlar Dersin amaç- ulaşıldığını belirlemeye		Öğretim elemanı-kendini değerlendirmeye		Öğrenci-nin başarısını belirleme		Başka Yanıtsız		Toplam			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretim elemanı	17	70.8	-	-	6	25.0	1	4.2	-	-	24	100.0
Öğrenci	76	69.1	7	6.4	19	17.3	4	3.6	4	3.6	110	100.0
TOPLAM	93	69.4	7	5.2	25	18.6	5	3.7	4	2.9	134	100.0

IV. DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo-65'de sınavların yapılaş amacına ilişkin dağılımı görülmektedir.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşleri konusunda bir bütünlük bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının % 70.8'i, öğrencilerin % 69.1'i sınavların dersin amacına ulaşp ulaşmadığını belirlediği görüşünde birleşmektedir.

TABLO : 66
SINAVLARDA KULLANILAN TEKNİKLERE İLİŞKİN DAĞILIMI

SINAV TÜRÜ	Esse test		Objektif test		Esse + Objektif test karışım		Başka		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEKLER												
Öğretim elemanı	3	12.5	2	8.3	10	41.7	5	20.8	4	16.7	24	100.0
Öğrenci	92	83.6	3	2.7	12	10.9	1	.9	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	95	70.9	5	3.7	22	16.4	6	4.4	6	4.4	134	100.0

Sınavlarda Kullanılan Teknikler

Sınavlarda öğrenci başarısını en çok hangi teknikle değerlendirildiği sorusuna öğretim elemanlarının % 41.7'si yazılı sınav + objektif test olarak cevap vermişlerdir. Öğrencilerin ise büyük çoğunluğu (% 83.6) yazılı (esse) sınav yanıtını vermişlerdir (Tablo-66). Sınavların amaçlara ulaşp ulaşmadığını göstermesi ve hangi tekniklerin kullanıldığı konusunda pek açıklık görülmemektedir.

TABLO 67
ÖĞRENCİLERİN BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN
DAĞILIM

Başarı	Çok Başarılı		Başarılı		Kısmen başarılı		Başarısız		Yanıtsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
DENEKLER												
Öğretim elemanı	-	-	7	29.2	12	50.0	5	20.8	-	-	24	100.0
Öğrenci	10	9.1	54	49.1	42	38.2	2	1.8	2	1.8	110	100.0
TOPLAM	10	7.4	61	45.5	54	40.3	7	5.2	2	1.4	134	100.0

Öğrencilerin Başarı Durumları:

Araştırma kapsamına giren üç kütüphanecilik bölümündeki ankete katılan öğrencilerin başarılarına ilişkin veriler tablo 67'de yer almaktadır. Öğretim elemanlarının % 50.0'i öğrencileri kısmen başarılı % 20.8'i ise başarısız bulmuşlardır.

Öğrencilerin % 49.1'i kendilerini başarılı bulurken % 38.2'i kısmen başarılı ancak % 1.8'i başarısız bulmaktadır.

Bu duruma göre öğrenci başarıları öğretim elemanlarınca "kısmen", öğrenciler tarafından "başarılı" olarak belirlenmektedir.

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ ve ÖNERİLER

A - ÖZET

Bilim ve teknoloji alanında önemli gelişmeler olmaktadır. Ülkemizin gelişmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle sağlanacaktır.

Yetiştirilmiş insangücü kaynaklarımızın geliştirilmesi, araştırma-geliştirme çabalarının artırılması, bilim ve teknoloji de alt yapının güçlendirilmesi için eğitimin ileri teknolojinin istekleri doğrultusunda planlanması gerekmektedir.

Teknolojik gelişme paralelinde bilim ve teknoloji dallarında uzmanlaşma ve bilgi üretimi hacmindeki artış, 20.yüzyılın ikinci yarısından sonra hızla gelişen ve "Bilgi Patlaması" olarak adlandırılan bir düzeye ulaşmıştır.

Teknolojik gelişme ve genel olarak kalkınma ancak, üretim ne olursa olsun, bu üretimin yapıldığı alandaki mevcut bilgi birikimine ulaşılabilirdiği ölçüde başarılı olabilir. Günümüzde teknolojik üstünlük elde etme yarışındaki ülkeler, bilgiye zamanında sahip olmanın ve ona ulaşmanın çabası içindedir.

Bilgi patlaması ile birlikte görevi; istenen bilgiyi gereksinim duyulan noktaya zamanında ulaştırmak olan bir hizmet türü yapı değiştirmektedir. Başlangıçta arşivcilik ve kütüphanecilik hizmetleri gelişmeye yeterli iken, bilgi biriktirme ve iletişim ortamlarındaki gelişmelerle yeni bir düzenlemeyi zorunlu kılmaktadır.

Gelişmiş ülkeler, bilgi gereksinimini, her yıl katlanarak artan bilgi birikiminin denetimi sorununu, yıllarca önce duymuş ve bilgisayar teknolojisinin yardımıyla kütüphanelerine yeni bir biçim kazandırarak çözme yoluna gitmişlerdir.

Ülkemizde de bilgi birikimini denetleyen ve gerektiğinde kullanıcıların yararlanmasına sunan kuruluşlar kütüphanelerdir.

Ancak kütüphanecilerin eğitimi ülkemizde 1957'den sonra yükseköğretim düzeyinde ele alınmıştır. Bugün üç kütüphanecilik bölümünde eğitim verilmektedir.

Kütüphanecilik bölümlerinin "bilgi çağı'nın istekleri doğrultusunda elemanlar yetiştirebilmek için bu çağın gerektirdiği teknoloji ile donatılması gerekmektedir. Değişen koşullara göre, kütüphanelerin yeni işlevler kazanması, Türkiye'de yükseköğretim kapsamındaki kütüphanecilik eğitim programlarının değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Söz konusu programların geliştirilmesi zorunludur. Mevcut programların amaçları nasıl oluşmaktadır? İçeriği çağdaş mıdır? Öğretim ilke ve yöntemleri nelerdir? Ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir? Sorularına bu araştırma ile yanıt aranmağa çalışılmıştır.

Kütüphanecilik eğitim programlarının incelenmesi ve programlara ilişkin sorunların saptanması ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma, bazı sayılılara dayalı olarak A.Ü.D.T.C.F., H.Ü.E.F., İ.Ü.E.F. Kütüphanecilik bölümlerindeki öğretim elemanları ve son sınıfta okuyan öğrencilerle sınırlı tutulmuştur.

Araştırma da veriler anketle toplanmıştır.

Öğretim elemanları ve Öğrencilere;

- a. Kişisel ve mesleki durumlarına ilişkin,
- b. Genel olarak eğitim programlarına ilişkin,
- c. Eğitim programının amaçlarına ilişkin,
- d. Programın içeriğine ilişkin,
- e. Öğretim süreçlerine ilişkin,
- f. Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Anketle toplanan verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde Bilgi İşlem Merkezinden (ÇÜRBİM) yararlanılmıştır. Sorulara verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri alınmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar çıkarılarak önerilerde bulunulmuştur.

B - SONUÇLAR

Bu araştırmada önceden belirtilen sınırlılıklar içerisinde yükseköğretimde kütüphanecilik bölümü eğitim programlarının amaçlar, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme öğelerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. "Bulgular ve Yorumlar" bölümünde yer alan tablolar da sayısal değerleri gösterilen sonuçlar şunlardır.

1. Deneklerin durumu ile ilgili sonuçlar.

a) Öğrencilerin durumu ile ilgili sonuçlar.

Kütüphanecilik bölümünde eğitim gören son sınıf öğrencilerinin cinsiyet bakımından dağılımları birbirine çok yakındır (Kız: % 49.1, Erkek: 50.9).

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre dağılımında ise, genel lise mezunları büyük çoğunluktadır (% 71.8). Bu durum genel liselerin yükseköğretim için geçiş eğitimi verdiği de bir kanıttır. Bundan sonra sırası ile Endüstri Meslek Lisesi (% 10.9), İmam-Hatip Lisesi (% 8.2), Ticaret Lisesi (% 4.5), Kız Meslek Lisesi (% 2.7) gelmektedir. Ayrıca Öğretmen Lisesi çıkışlı 1 öğrenci bulunmaktadır.

Öğrencilerin % 22.7'si Kütüphanecilik Bölümünü kendi isteği ile seçmiştir. Bunun dışında kalanların % 77.3'ü üniversite diplomasına sahip olmak, açıkta kalmamak, ya da ÖSYM sınavlarında tercih yanlışı sonucu, istemeden seçmiş bulunmaktadırlar. Öğrencilerin % 11.8'i ÖSYS'da ilk beş arasında bölümü tercih etmişlerdir. Bu oran oldukça düşüktür.

Öğrencilerin ancak % 1.8'inin birinciden yakın akrabası, % 2.7'sinin de ikinciden akrabası kütüphanecidir. Bu durum akrabalığın kütüphanecilik mesleğini seçme

konusunda önemli bir rolü bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, öğrencilerin son sınıfa gelinceye kadar %17.3'ünün yarıyıl kaybı olduğu, % 80'inin kaybı olmadığı görülmektedir.

b) Öğretim Elemanlarının Durumları ile İlgili Sonuçlar:

Kütüphanecilik Bölümü Öğretim elemanlarını çoğunluğu kadındır (% 58.3).

Öğretim elemanlarının % 33.3'ü 20-29 yaşında, % 20.8'i 30-39 yaşında, % 20.8'i 40-49 yaşında, % 12.5'i de 60 yaş üstünde bulunmaktadır. Çoğunluğun 20-39 yaş arasında bulunması, Türkiye'de kütüphanecilik eğitimin çok eski olmadığını göstermektedir.

Öğretim elemanlarının statü itibarı ile dağılımına bakıldığında, 2 profesör, 6 doçent, 11 araştırma görevlisi, 3 öğretim görevlisi 2 uzman bulunduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarının yarısından fazlası (% 58.3), A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünü bitirmişlerdir. Bir bakıma bu durum bu bölümün diğer bölümlere göre kuruluşunun daha geriye gittiğini göstermektedir.

2. Eğitim Programlarına İlişkin Sonuçlar :

Kütüphanecilik eğitimi programlarının varlığı konusunda tereddütler bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının % 58.3'ü programın varlığını belirtirken, % 41.7'si "kısmen", programın varlığını belirtmektedir. Öğrencilerin ise % 29.1'i programdan habersiz görünmektedir.

Ancak, eğitim programının bulunmasının gerektiği konusunda öğretim elemanlarının % 62.5'i, öğrencilerin % 71.8'i, aynı görüştedirler.

Programların hazırlanmasında, Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin çoğunluğu (Toplam % 64.9'u), eğitim programlarını üç kütüphanecilik bölümünün işbirliği yaparak oluşturması düşüncesindedir.

a) Eğitim Programlarının Amaçlarına İlişkin Sonuçlar:

Kütüphanecilik Bölümü öğretim elemanları ve öğrencilerinin tamamına yakın bir kısmı (% 95.5), programda amaçların açık ve net bir şekilde belirtilmesinden yana bulunmaktadır.

Amaçların belirlenmesi öğretim elemanlarına göre dersin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından yol gösterici olacaktır. Öğrencilerin % 68.2'si "Öğrencinin hangi hedeflere ulaşacağına" bilinmesi bakımından önemli bulmaktadır.

Öğretim elemanlarının % 50'si, öğrencilerin % 38.2'si bölümün temel amacı konusunda "mesleğe eleman hazırlamaktır" görüşünde birleşmektedirler.

b) Eğitim Programının İçeriğine İlişkin Sonuçlar :

Programda yer alan derslerin içeriğinin, "genel kültür ve mesleki davranış değişikliği kazandırmaya yönelik" olduğunu belirtenler, öğretim elemanı % 33.3, öğrenci % 51.8'dir. Öğretim elemanlarının % 41.7'si öğrencilerin % 29.1'i "alan bilgisi geliştirmeye yönelik"tir düşüncesindedir. "Araştırma ve kendi kendine öğrenmeye yöneliktir" görüşüne katılan öğretim elemanı % 20.8, öğrenci ise % 13.6'dır.

Derslerin amaçlarını gerçekleştirmede, derslerin içeriğinin "yeterli" olduğu görüşünde birleşenler azınlıktadır (% 9.7). Öğretim elemanları ve öğrencilerin toplamının % 60.4'ü "kısmen yeterli" görüşünde birleşirken; % 26.8'i "yetersiz bulmaktadır. İçerik amaçları gerçekleştirmekten uzaktır denilebilir.

İçeriğin çağdaş gelişmeyi yansıtmada "kısmen yeterli" olduğu belirtilmektedir (Öğretim elemanı % 58.3, öğrenci % 49.1). Ancak, gelişmeyi yansıtamama nedenleri için; "programda gereksiz derslerin bulunduğu görüşü" öğrencilerin % 40'ı tarafından öne sürülmektedir.

Seçimlik dersler, programı desteklemede yetersizdir (Öğretim elemanları % 51.2, öğrenciler % 71.6). Yabancı dil eğitiminin de yetersiz olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır (öğretim elemanı % 83.3, öğrenci % 83.6).

İçeriğin önceden belirlenmesi istenmektedir. (Öğrenciler % 56.4, öğretim elemanları % 45.8) Öğrencilerin % 56.4'ü içeriğin önceden belirlenmesi öğrencilerin konuya hazırlanarak gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece derslere aktif katılımın sağlanabileceği görüşündedirler.

Kütüphanecilik eğitiminde anabilim dallarının ayrılması görüşü hakim bulunmaktadır (Öğretim elemanı % 95.8, öğrenci % 91.8). Bölümün anabilim dallarına ayrılmasına gerekçe olarak, öğretim elemanlarının % 58.3'ü, öğrencilerin % 65.5'i "kütüphanecilikte ihtisaslaşma gerekir" görüşünü belirtmektedirler.

c) E.P.'nin Öğretim Süreçlerine İlişkin Sonuçları

Derslerde en çok geleneksel öğretim yöntemlerine yer verilmektedir (% 78.3). Çağdaş öğretim yöntemlerinden çok az yararlanılmaktadır. Geleneksel anlatım yöntemlerinin fazla kullanılmasına ilişkin olarak, "alışkanlık", "çağdaş yöntemlerin bilinmemesi", "fiziki olanaksızlıklar" nedenleri öne sürülmektedir.

Derslerin işlenmesinde öğrenci katılımı yetersizdir (% 54.4). Bunun nedenlerinin başında da öğrencinin derse katılma alışkanlığını kazanmamış olması, sınıflardaki öğrenci sayılarının çok fazla olması ve öğrencinin ilgisizliği gelmektedir.

Derslerde kullanılan kaynaklar çok sınırlıdır. Genelde öğretim elemanı dersi hazırlamakta ve sınıfta dikte ettirmektedir. Öğretim faaliyetlerinin büyük bir kısmını "not tutma" olayı kapsamaktadır.

Derslerde geleneksel ders araçları büyük çoğunlukla kullanılmaktadır (% 86.5). Çağdaş ders araçları kullanıldığını belirtenler çok azdır (% 5.2). Çağdaş araç-gereç kullanılmama nedenlerinin başında bunların bulunmaması gelmektedir (% 44).

Sınıf mevcutları 50'nin üzerindedir, etkin bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi mümkün değildir. Sınıf mevcudunun 10-30 arasında olması ideal olarak görülmektedir.

Kütüphanecilik eğitiminde uygulama çok önemlidir. Ancak uygulama yetersizdir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin % 71.6'sı derslerin uygulamalı olarak yapılması gereğine inanmaktadırlar.

d) Programın Ölçme ve Değerlendirmesine İlişkin Sonuçlar:

Sınavlar dersin amacına ulaşip ulaşmadığını belirlemeye ve öğrencinin başarısını saptamaya dönük olarak yapılmaktadır.

Ölçme ve değerlendirme de daha çok yazılı (essay) sınavlar yapılmaktadır (% 70). Ancak, zaman zaman objektif testlere yer verilmektedir.

Öğretim Üyelerinin % 50'si tarafından öğrenciler "kısmen başarılı" bulunmaktadır. Öğrencilerin ise % 49.1'i, kendilerini başarılı bulmaktadırlar.

Öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen etmenler derslerin kuramsal olarak işlenmesi ve öğrencinin ezberlemeye çalışması, derslere karşı öğrencilerin ilgisizliğidir.

C - ÖNERİLER

• Teknolojik gelişmelerin ürünleri büyük ölçüde kütüphane ve arşivlerde kullanılmaya başlandığından, bölümlere alınacak öğrencilerin fen bilimleri alanında bilgi sahibi olmaları, yabancı dil bilmeleri ya da öğrenme yetenekleri bulunanlar arasından seçilmesi ilkeleri benimsenmelidir.

Ancak eğitim programı ne denli işlevsel olursa olsun esas unsur insandır. Bu nedenle mesleği tercih edenlerin sayısını arttırabilmek için mesleki çalışma ve ekonomik koşulların iyileştirilmesi düşünülebilir.

1. Öğretim elemanlarına ilişkin kadrolar yetersizdir. Yeteri kadar öğretim üye ve yardımcı kadroları gereklidir.

2. Kütüphanecilik mesleği, çağdaş teknolojik gelişmelerin ışığında teknik ağırlıklı duruma geldiği için "yerinde bireysel ve aktif çalışma + araştırma" ilkesi çerçevesinde belirlenmelidir. Kütüphanecilik eğitimi veren üç bölüm arasında "eğitimde standartlaşma" ya gidilmelidir. Çağdaş gelişmeyi yansıtacak ortak bir program oluşturulması için çalışmalara başlanmalıdır.

3. Hazırlanacak eğitim programının temel öğeler dikkate alınarak hazırlanması yararlı olacaktır. Buna bağlı olarak;

- 1 - Programda amaçlar açık ve net bir şekilde belirlenmelidir.
- 2 - Derslerin içeriği amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenmelidir.
- 3 - İçerik çağdaş gelişmeleri yansıtacak biçimde düzenlenmelidir. İçeriğin önceden belirlenmesi öğrencilerin hazırlanarak derslere daha aktif katılımını sağlayacaktır.

4. Kütüphanecilik bölümlerinde seçimsiz dersler yetersizdir. Çağdaş teknolojinin gerektiği kütüphane kullanımına girmiş bilgisayar'a dayalı bir eğitim göngürülmektedir. Bunun yanı sıra, kütüphane hizmetlerinin tür ve kapsam olarak daha iyi değerlendirilmesini sağlamak bakımından ders programlarına istatistik bilgisayar gibi konuların girmesi de gerekmektedir.

5. Kütüphanecilik eğitimi ihtisaslaşmayı sağlamak zordur. Bunun için de kütüphanecilik eğitimin anabilim dallarında yapılması gerekir. Oysa kütüphanecilik bölümlerinde anabilim dalları yoktur. Bu nedenle anabilim dalları saptanmalı ve açılmalıdır.

6. Kütüphanecilik mesleğinde yabancı dil bilmek oldukça önemlidir. Oysa programda yabancı dil eğitimine yeterince yer verilmemiştir. Bu nedenle, programda yabancı dil eğitimine yeteri kadar zaman ayrılmalıdır.

. Geleneksel anlatım yöntemlerine fazla yer verildiği görülmektedir. Oysa kütüphanecilik eğitiminde uygulama önemlidir. Uygulamaya geniş yer verilmesi gerekmektedir. Bunun içinde öncelikle, her bölümde bir laboratuvar kütüphaneye ihtiyaç vardır. Bu laboratuvarlarda çağdaş ders araçları bulundurulmalıdır. Bu yolla, öğrencilerin derslere katılımı da sağlanabilir.

. Öğrenciler için mesleği öğretecek temel ders kitaplarının ve yardımcı kaynak kitapların hazırlanması sağlanmalıdır.

. Öğretim ve araştırma standartları, öğrenci birikiminden olumsuz yönde etkilenmektedir. Öğrenci sayısının büyük ölçüde artması nedeniyle öğretimde etkinlik azalmakta, konuların işlenişinde kuramsal açıdan ve uygulama ile ilgili çeşitli sorunlar ortaya çıkmakta, bunların çözümlenmesi ise özellikle zaman açısından olanaksız görünmektedir. Standartların yükseltilmesinde önkoşul sınıflardaki öğrenci sayısını düşürerek, öğretim elemanının öğrenci için ayırabileceği süre artacaktır. Sınıf mevcutlarınının 10-30 arasında tutulması idealdir.

. Sınavlarda objektif testlere yer verilmelidir. Ayrıca öğrencileri araştırmaya yönelten, seminer ve grup çalışmalarını destekleyen, uygulamayı değerlendiren ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmalıdır. Öğretimi güçlendirmekten çok, işlemlerin çoğalmasına yol açan bugünkü sınav uygulamasının da olumsuz etkisini belirtmek gerekir. Zaman ve güç kaybına neden olan bu uygulama gerek öğretim gerekse araştırma standardını düşürücüdür.

K A Y N A K Ç A

- ALTUNDAG, Şinasi. "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Enstitüsü". Türk Kütüphanelerinin Gelişmesinde Üniversitedeki Kütüphanecilik Öğretiminin Rolü. Ankara: Güven Matbaası, 1960.
- ARMAĞAN, İbrahim. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1983.
- ARTUKOĞLU, Adil. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimiine Genel Bakış". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXVIII, (1-2,1979).
- _____. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi". Kütüphaneciliğin Sesi. 1 (3, 1962).
- AYBAŞ, O. Tekin. Ege Üniversitesinde Kütüphanelerin Durumu ve Türkiye'de Geleceğin Üniversite Kütüphanelerine Tutacağı Işık. Ankara: TÜRDOK Yayınları, 1976.
- BAŞŞİŞOĞLU, H. Kütüphanecilik Öğrencilerinin, Kütüphanecilik Bölümlerini Seçme Nedenleri ve Kütüphanecilik Mesleğine Yaklaşımları. (Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1986.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. Eğitime Giriş. Ankara: Gül Yayınevi, 1987.
- BAŞBAKANLIK DPT. Bilim-Araştırma-Teknoloji. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, 1983.
- BAYSAL, Jale. "Türkiye'de Kütüphanecilik Alanında Bazı Yeni Gelişmeler ve Sorunlar". Türk Kütüphaneciliği, 1, (1,1987).
- _____. Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar, Araçlar, Yöntemler. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1982.
- BRAMLEY, Gerald. A History of Libray Edication. London, Bingley, 1969.

- BUSSE, Gisela von - Horst Ernebtus. Das Bibliotheksweeen der Bundesrepublik Deutschland, Eine Einföhrung. Wiesbaden: Harrasowitz, 1968.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş. Eğitim Fakölteleeri Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar. (Basılmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, 1986.
- "CHANGES in Library Education : The Deans Reply, "Special Libraries 77". Fall: 1986.
- DEWEY, John. Türkiye Maarifi Hakkında Rapor. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1952.
- ERSOY, Osman. Kütüphaneciliğimizin Sorunları. Ankara: Anadolu Matbaası, 1966.
- ERTÜRK, Selahattin. Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Yelken-tepe Yayınları, 1975.
- FESÇİOĞLU, H. Rasim. Reform Doğrultusunda Eğitim Yönetimi. Ankara: Öğretmen Yayınları, 1973.
- GURNSEY, J. The Information Professions in the Electronic Age. London: La, 1985.
- KAEGBEİN, P. "Özel Bilgi Sistemi Olarak Kütüphane". Çev. Pınar Yamaç. Türk Kütüphaneciliği, 1, (1, 1987).
- KARASAR, Niyazi. Önlisans Eğitimi ve Teknik Eğitimde Uygulanabilirliği. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakölteesi Yayınları, 1981.
- KAVRAKOĞLU, İbrahim. Çağın Teknolojik Özellikleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakölteesi Yayınları, 1987.
- _____ . Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi "kavramlar, ilkeler, teknikler" Üçüncü Baskı. Ankara: Torunoğlu Ofset, 1981.
- _____ . Bilimsel Araştırma Yöntemi "Kavramlar, İlkeler, Teknikler", Ankara: Matbaş Matbaacılık, 1982.

- KISAKÜREK, Mehmet A., Yükseköğretimde Yenileşme Hareketlerinin Programlar ve Öğretime İlişkin Yanlıarı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1974.
- _____. İlkokul Programları ve Öğretim Yöntemleri. (Editör:Y.Doç.Dr. Ayhan Hakan). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları,1987.
- KLAİBER, Ludwig. "Die Französischen Bibliotheken seit der Renaissance". ergänzt von Albert Kolb. Handbuch der Bibliotheks Wissenschaft, 1957.
- LAUER, J. "Public Libraries and Social and Economic Characters.." Journal of Libray History. 19 (1984).
- LOWRE, Jean E. "Amerika Birleşik Devletlerinde Kütüphanecilik Eğitimi" Çev. Necmettin Sefercioğlu. Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, XXXII (4, 1983).
- OZANKAYA, Özer. Toplumbilime Giriş. Ankara: Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, 1980.
- ÖTÜKEN, Adnan. "Türkiye'de Kütüphanecilik Öğretimin Tarihçesi". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni. VII (1-2, 1957).
- ÖZSOY, Yahya. Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi. (Editör:Y.Doç. Dr. Ayhan Hakan). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1987.
- ÖZÇELİK, Durmuş Ali. Eğitim Programları ve Öğretim. (Genel Öğretim Yöntemi). Ankara:ÖSYM Eğitim Yay., 1987.
- PRINZHORN, Fritz. Eigenart und Bedeutung der Parlaments-und Behörden-Bibliotheken. Köln:Greven Verl., 1961.
- SAĞLAMTUNÇ, Tülin. "Halk Kütüphaneciğinde Gelişmeler ve Türkiye" Kütüphaneciliğimiz Üzerine Görüşler 1987. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1987.

- SOYSAL, Özer. "Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitiminin Temel Sorunları". Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni. XXXII, (4, 1983).
- SOYSAL, Özer. "Değişik Ülkelerde Kütüphanecilik Öğretimi". Seminer: 25 Şubat 1982 Hazırl. M. Alpay). İstanbul, 1983.
- TANER, Sönmez. Uluslararası Enformasyon Sistemleri. Ankara: TÜRDOK Yayınları, 1979.
- TEZCAN, Mahmut. Sosyal ve Kültürel Değişme. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1984.
- THOMPSON, Lawrence S. Türkiye'de Kütüphaneleri Geliştirme Programı. A Program for Library Development in Turkey. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1957.
- TONTA, A. Yaşar. Bilgisayar Ağları ve Kütüphaneler. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1987. (Teksir).
- _____. "Kütüphanecilik Eğitiminde Gelişmeler ve Türkiye". Kütüphanecilikimiz Üzerine Görüşler 1987. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1987.
- TRANSBINARY GROUP. "Report of the Transbinary Group on Librarianship and Information Studies, 1986.
- TÜBİTAK "Modern Dokümantasyon ve Enformasyon İşlemleri". Ankara: TÜRDOK Yayınları, 1972.
- TÜRK Bilim Politikası, 1983-2003. Ankara: Devlet Bakanlığı, 1983.
- UNESCO Statistical Yearbook 1976. Paris: UNESCO, 1977.
- VARIŞ, Fatma. Eğitim Bilimine Giriş. (Editör: Y. Doç. Dr. Ayhan Hakan). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1987.
- _____. Eğitimde Program Geliştirme. "Teori ve Teknikleri". Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yay., 1978.

WHITE, Carl M. "The Origins of the American Library School.
New York: Scarecrow Press, 1961.

_____. Modern Kütüphaneciliğinin Esasları. Ankara:
A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1961.

WILSON, Louis R. "Amerika Birleşik Devletlerinde Kütüphanecilik
Eğitiminin Tarihi Gelişmesi". Kütüphaneciliğin Sesi. 1,
(I, 1962).

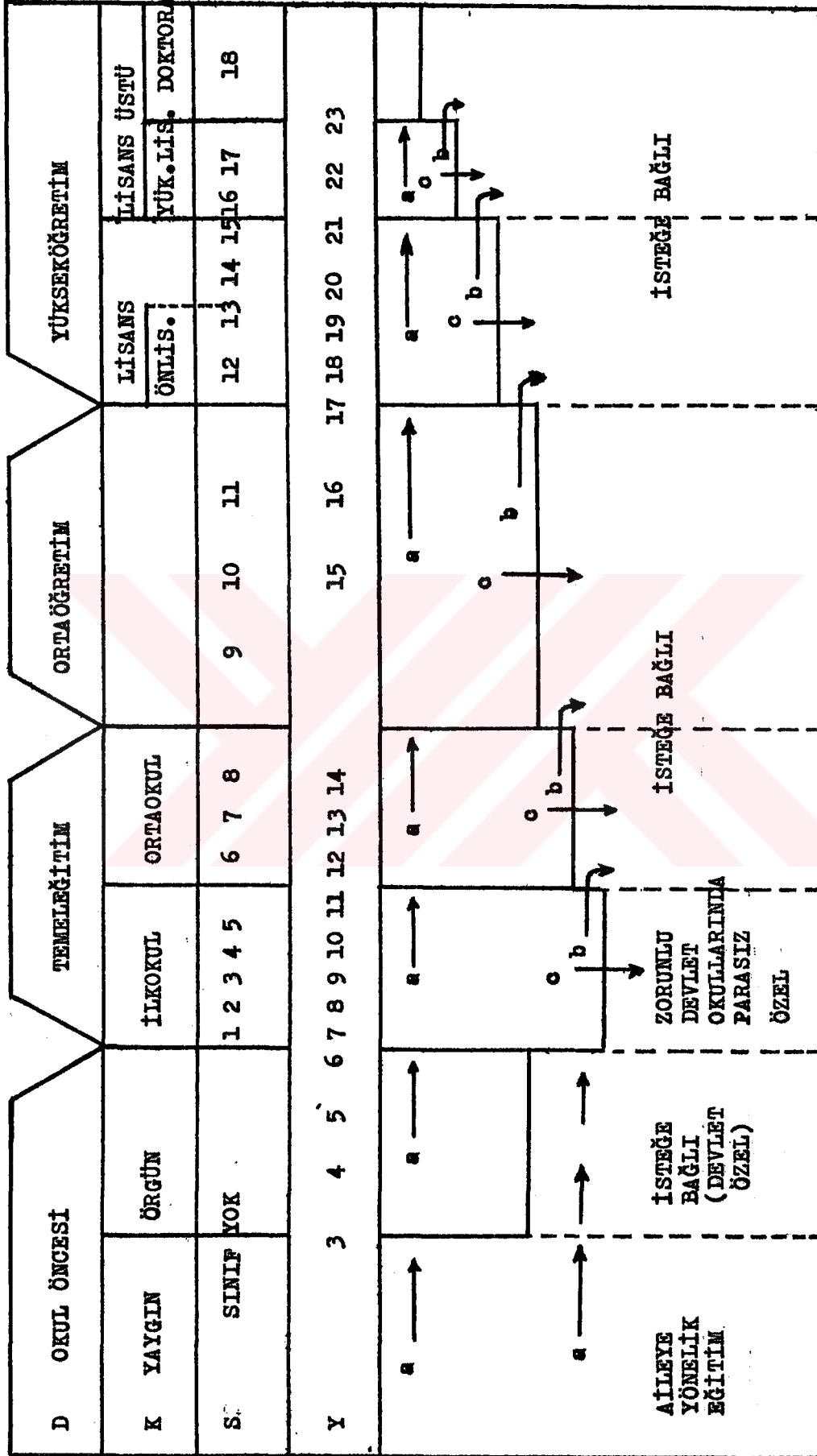
YILDIRIM, O Üstün. "Kütüphanecinin Eğitimi". Türk Kütüphaneciler
Derneği Bülteni. XXXIII, (1-2, 1979).

E K L E R

- 1 - Düzeylerine Göre Türk Eğitim Sistemi
- 2 - İzin Yazıları
- 3 - Anket Formu-A (Öğretim Elemanları için)
- 4 - Anket Formu-B (Öğrenciler için)

EK-1: DÜZEYLERİNE GÖRE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

a. Bir üst kurum, b. Mezuniyetten sonra hayata, c. Terk

T. C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 0723/458-88

Konu :

Adana, 30.5..../198..8.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA,

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrencilerinden Turhan YILMAZ "Türkiye'de Yükseköğretim Kapsamında Kütüphanecilik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi" konusunda hazırlayacağı tez çerçevesinde Fakültenizin bağlı bulunduğu Kütüphanecilik bölümünde ekte sunulan anket çalışmasını yapmak istemektedir.

Gerekli iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Eki: 2 adet anket formu

Doç. Dr. Nejat ERK
Müdür

T. C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 0723/458-88
Konu :

Adana, 30./...5/198...8

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA,

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrencilerinden Turhan YILMAZ "Türkiye'de Yükseköğretim Kapsamında Kütüphanecilik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi" konusunda hazırlayacağı tez çerçevesinde Fakültenizin bağlı bulunduğu Kütüphanecilik bölümünde ekte sunulan anket çalışmasını yapmak istemektedir.

Gerekli iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Eki: 2 adet anket formu

Doc. Dr. Nejat ERK
Müdür

T. C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 0723/458-88

Adana, ..30/...5/1988...

Konu :

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL TARİH VE COĞRAFYA FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA,

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrencilerinden Turhan YILMAZ "Türkiye'de Yükseköğretim Kapsamında Kütüphane-
cilik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi" konusunda hazır-
layacağı tez çerçevesinde Fakültenizin bağlı bulunduğu Kütüp-
hanecilik bölümünde ekte sunulan anket çalışmasını yapmak iste-
mektedir.

Gerekli iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Eki: 2 adet anket formu

Doç. Dr. Nejat ERK
Müdür

ANKET FORMU - A -
ÖĞRETİM ELEMANLARI İÇİN

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KAPSAMINDA KÜTÜPHANECİLİK
EĞİTİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

AÇIKLAMA :

Bu araştırma, Kütüphanecilik bölümlerini programlar açısından analizini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu araç, araştırma amacına uygun gerekli bilgileri toplamak üzere hazırlanmıştır.

Sorulara vereceğiniz yanıtlar, bilimsel amaçlarla değerlendirilecektir. Bu nedenle anketi dolduranın adının belirtilmesine gerek yoktur.

Anket 48 sorudan oluşmaktadır. İlk 6 soru kişisel bilgilerle ilgilidir. Diğer sorular Kütüphanecilik Eğitim Programlarının etkinliği ile ilgili olup, her soru için üç seçenekler verilmiştir. Bu seçeneklerden yalnız biri işaretlenerek ya da açık uçlu bırakılmış "başka" seçeneği doldurulacaktır.

Araştırmaya yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür eder, ilgi ve yardımlarınızı beklerim.

Turhan YILMAZ

KİŞİSEL BİLGİLER :

Aşağıdaki soruların yanıtlarını çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz:

- () 1. Kadın
() 2. Erkek

2. Yaşınız :

- () 1. 20-29
() 2. 30-39
() 3. 40-49
() 4. 50-59
() 5. 60 ve daha fazla

3. Görev Yeriniz :

- () 1. Ankara Üniversitesi D.T.C.F.
() 2. Hacettepe Üniv. Edebiyat Fakültesi
() 3. İstanbul Edebiyat Fakültesi

4. Görevde Statünüz:

- () 1. Profesör
() 2. Doçent
() 3. Yrd. Doçent
() 4. Araştırma Gör.
() 5. Öğretim Görevlisi
() 6. Uzman
() 7. Kütüphaneci

5. Kıdeminiz :

- () 1. 1.yıldan az
() 2. 1-5 yıl
() 3. 6-10 yıl
() 4. 11-15 yıl
() 5. 16-20 yıl
() 6. 21-25 yıl
() 7. 26 yıldan fazla

6. Lisans Bitirme Yeriniz:

- () 1. D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü
() 2. H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü
() 3. İ.Ü. Kütüphanecilik Bölümü
() 4. Başka bir bölümden
() 5. Yurt dışı kütüphanecilik bölümü
(X) 6. Yurt dışı kütüphanecilik dışı bir bölüm,

Okuduğunuz dersin, ya da derslerin amaçlarını, konularını, iş-
leniş yöntemlerini ve değerlendirme biçimlerini kapsayan bir ders
programınız var mıdır?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır

Yukarıdaki soruya yanıtınız "evet" ise bu programda aşağıdaki
öğelerin hangisi daha çok bulunmaktadır?

- () 1. Amaçlar () 4. Değerlendirme
() 2. İçerik () 5. Hepsi
() 3. Öğretim Yöntemleri () 6. Başka (belirtiniz)

Eğer ders programınız yoksa böyle bir programın olması gerekli
midir?

- () 1. Evet () 2. Hayır

3.soruya yanıtınız "evet" ise böyle bir programın hazırlanmasında
aşağıdaki yollardan hangisi daha uygundur.

- () 1. Her bölüm kendi ders programlarını hazırlamalıdır,
() 2. Diğer fakültelerdeki Kütüphanecilik Bölümleri arasında
işbirliği yapılarak ders programları hazırlanmalıdır?
() 3. YÜK Merkezi olarak Kütüphanecilik Bölümlerinin ders prog-
ramlarını hazırlamalıdır.
() 4. Başka (belirtiniz)

Dersin amaçlarının açık ve net bir şekilde belirtilmesi gereğine
inanıyorsunuz?

- () 1. Evet () 2. Hayır

5.soruya yanıtınız "evet" ise dersin amaçlarını açık ve net olarak
bilinmesinin sizce en önemli yararı nedir?

- () 1. Dersin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde
yol göstericidir.
() 2. Ders konularının belirlenmesinde rehberlik eder.
() 3. Öğrencinin dersin işlenmesinden sonra hangi hedefe ulaş-
acağını belirler ve öğrenmeye isteklendirir.
() 4. Kütüphanecilik Bölümlerinde Türkiye Geneline amaç birliği
sağlanır.
() 5. Başka (belirtiniz)

3. Kütüphanecilik Bölümünü bitiren bir öğrenci daha çok aşağıdaki davranışlardan hangisini kazanmaktadır?
- () 1. Kütüphanelerin sorunlarını iyi bilir ve gelişmelerine yardımcı olur.
- () 2. Genel bilgileri alır, çalıştığı kütüphaneye uyum yapmayı öğrenir.
- () 3. Kütüphanecilik formasyonu kazanır.
- () 4. Başka (belirtiniz)
4. Kütüphanecilik programlarında yer alan okuttuğunuz dersler sizce daha çok hangi özelliğe sahiptir?
- () 1. Genel kültür ve mesleki davranış değişikliği kazandırmaya yöneliktir.
- () 2. Araştırma ve kendi kendine öğrenmeye yöneliktir.
- () 3. Alan bilgisi geliştirmeye yöneliktir.
- () 4. Başka (belirtiniz)
5. Bölümün amacı sizce ne olmalıdır?
- () 1. Kütüphanecilik mesleğine eleman hazırlamaktır.
- () 2. Bilgi üretmek, bireylerde ortak kültür ve standartlar geliştirmektir.
- () 3. Bilimin gelişmesi ve meslek sorunlarına çözüm yolları bulmak üzere araştırmalar yapmaktır.
- () 4. Sorunlarda danışma hizmeti görmektir.
- () 5. Başka (belirtiniz)
16. Programda yer alan dersler sizce kütüphanecilik için gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak yeterlikte midir?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
- () 4. Başka (belirtiniz)
17. 10. soruya yanıtınız "Hayır" ise bunun en önemli nedeni aşağıdaki-lerden hangisidir?
- () 1. Kütüphanecilik mesleği için gerekli olan bazı derslerin programda bulunmaması
- () 2. Bölümün amaçlarına hizmet etmeyen bazı gereksiz derslerin olması
- () 3. Derslerin birbirinden kopuk olması
- () 4. Başka (belirtiniz)

18. Okutmakta olduğunuz ders alanında bilimsel gelişmeleri ders programlarınıza yansıtabiliyor musunuz?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
19. 12. soruya yanıtınız "hayır" ise, sizce bunun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?
- () 1. Gelişmelerle ilgili kaynakları sağlamada ekonomik yönden güçlük çekiyorum.
- () 2. Okuttuğum dersin programdaki haftalık ders saati çok az olduğundan gelişmeleri aktaracak zaman bulamıyorum?
- () 3. Konu ile ilgili yeterli yayın bulamıyorum.
- () 4. Ders yükü, vize, danışmanlık v.b. görevlerden dolayı kaynakları izleyecek çamanım yok.
- () 5. Başka (belirtiniz)
20. Programda yer alan dersler, Kütüphanecilik mesleği için gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak yeterlikte değilse bunun sebebi nedir?
- () 1. Kütüphanecilik mesleği ile ilgili bazı derslerin programda bulunmaması.
- () 2. Bölüm amaçlarına hizmet etmeyen bazı gereksiz derslerin olması.
- () 3. Derslerin birbirinden kopuk olması.
- () 4. Başka (belirtiniz)
21. Programda yer alan derslerin dağılımı konusunda aşağıdaki ifadelerden hangisine katılırsınız?
- () 1. Dersler birbirini bütünleyecek şekilde yarı yıllara dağıtılmıştır.
- () 2. Derslerin birbirini bütünleme özelliğine dikkat edilmiştir.
- () 3. Bir kısım derslerin dağılımında bütünlük olmasına karşın, tüm derslerin dağılımında bir bütünlük yoktur.
- () 4. Başka (belirtiniz)
22. Programda yer alan seçmeli derslerin sayısı bakımından aşağıdakilerden hangisine katılırsınız?
- () 1. Seçmeli dersler doğrudan kütüphanecilik programına uygun olarak iyi bir şekilde planlanmıştır.
- () 2. Öğrencinin isteğine bırakılmamıştır.
- () 3. Seçmeli dersler ilgi ve ihtiyaçları kapsamaktadır.
- () 4. Başka (belirtiniz)

3. Meslek eğitiminin daha sağlıklı olması için "anabilim" dallarının ayrılması yararlı mıdır?
 1. Evet 2. Hayır
4. 17.soruya yanıtınız "evet" ise, sizce bunun yararı nedir?
 1. Belirli konuları çok iyi bilen innaşngücünün yetiştirilmesi sağlanır.
 2. Çağımızda kütüphanecilik alanı genişlemiştir, ihtisaslaşmaya esas olmak üzere anabilim dalları yarar sağlar.
 3. Kütüphanecilik alanındaki çalışmalar farklı yöntemlerle ele alınırsa daha yararlı olur.
 4. Başka (belirtiniz)
5. Okuttuğunuz derslerin içeriği önceden belirlenirse bunun ortaya koyacağı en önemli sonuç sizce hangisidir?
 1. Öğretim elemanı derslerde neyi işleyeceğini önceden bilir.
 2. Öğretim elemanı önceden belirlenmiş konuların sınırlılıkları içinde kalır.
 3. Öğretim elemanı alanındaki gelişmeleri sınırlı bir ders programına yansıtmakta zorlanır, ek konuları işleyemez.
 4. Başka (belirtiniz)
6. Sizce Kütüphanecilik Formasyon dersleri yeterli midir?
 1. Evet 2. Kısmen 3. Hayır
7. Programlarda genel kültür ve alan bilgisi derslerinin dağılımı nasıldır?
 1. Genel kültür dersleri ağırlıktadır.
 2. Alan bilgisi dersleri ağırlıktadır.
 3. Genel kültür ve alan bilgisi derslerinin dağılımı dengedir.
 4. Başka (belirtiniz)
8. Kütüphanecilik eğitiminde yabancı dil eğitimi yeterli buluyor musunuz?
 1. Evet 2. Kısmen 3. Hayır
9. Derslerinizde daha çok hangi öğretim yöntemine yer verilmektedir? (Yalnız bir tanesini işaretleyiniz).
 1. Anlatım (Takrir)
 2. Soru-Cevap
 3. Deney, gözlem, gösteri gibi uygulamalı yöntemler
 4. Grup çalışması,
 5. Başka (belirtiniz)

1. Kütüphanecilik eğitiminde anlatım ve soru-cavah gibi yöntemlerin daha fazla işlendiği görüşüne katılır mısınız?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
2. Yanıtınız "evet" ise, sizce bunun en önemli nedeni nedir?
- () 1. Alışkanlık
 () 2. Yetiştirilen yöntemlere göre ders verme,
 () 3. Çağdaş yöntemler hakkında yeterli bilgi sahibi olunmaması,
 () 4. Araç-gereç kullanma bilgi, beceri ve alışkanlığının olmaması.
 () 5. Derslerin başka yöntemler izlemeyi gerektirmemesi,
 () 6. Başka (belirtiniz)
3. Öğretim yöntemlerinin belirlenmesinde hangi faktör daha etkili olmaktadır.
- () 1. Amaçlar
 () 2. Alışlagelen yöntemleri kullanma
 () 3. Öğrenci sayısı
 () 4. Dersin süresini dikkate alma,
 () 5. Başka (belirtiniz)
4. Derslerin işlenmesinde öğrenci katılımı yeterli midir?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
5. Öğrencilerin katılımı yeterli değil ise sizce bunun en önemli nedeni hangisidir?
- () 1. Derslerin konularının ilgi çekici olmaması,
 () 2. Öğrenci sayısının gereğinden fazla olması,
 () 3. Ortaöğretim kurumlarında derse katılma alışkanlığının kazanılmaması,
 () 4. Başka (belirtiniz)
6. Derslerinizin öğretiminde öğrencilere ders kitabını ve ders notunu okuyup öğrenme dışında ne tür faaliyetler yaptırırsınız?
- () 1. İnceleme
 () 2. Kişisel araştırma,
 () 3. Grup çalışması,
 () 4. Gezi-Gözlem,
 () 5. Uygulama,
 () 6. Başka (belirtiniz)

36. Derslerinizde kaynak konusunda genellikle hangi yolu izliyorsunuz?
- () 1. Temel bir kaynak kitap izliyor ve yardımcı kaynak kitaplar öneriyorum.
- () 2. Öğrencilere not tutturuyorum.
- () 3. Teksir veriyorum.
- () 4. Öğrencilere not tutturuyor ayrıca kaynak kitap öneriyorum.
- () 5. Başka (belirtiniz)
37. Dersinizin öğretiminde araç-gereçlerden hangisine daha fazla yer verilmektedir?
- () 1. Yazı tahtası, kitap-teksir
- () 2. Gör-ışit araçları (Tepegöz, projeksiyon, film şeridi,slayt)
- () 3. Başka (belirtiniz)
38. Derslerinizde araç-gereç kullanılmıyorsa bunun nedeni hangisidir?
- () 1. İhtiyaç duyulan araç-gereçlerin bulunmaması,
- () 2. Araç-gereç kullanma konusunda bilgi eksikliği ve alışkanlığın bulunmaması.
- () 3. Sınıf mevcudunun araç-gereç kullanmaya engel olması,
- () 4. Dersin araç-gereç kullanmaya gerektirmemesi,
- () 5. Başka (belirtiniz)
39. Bölümünüzde sınıf mevcutları ne kadardır?
- () 1. 10 dan az
- () 2. 10 - 19
- () 3. 20 - 29
- () 4. 30 - 39
- () 5. 40 - 49
- () 6. 50 den fazla
40. Sınıfların öğrenci mevcudu etkin bir öğretim için uygun mudur?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
41. Yanıtınız "Hayır" ise sınıf mevcutları ne olmalıdır?
- () 1. 10 dan az
- () 2. 10 - 19
- () 3. 20 - 29
- () 4. 30 - 39
- () 5. 40 - 49
- () 6. 50 den fazla

42. Derslerle ilgili uygulamalar nasıl yapılmalıdır?

- 1. Dersler uygulamalı olarak yapılmalıdır
- 2. Her yarı yıl sonunda öğrenciler bir kütüphanede uygulama stajı yapmalıdır.
- 3. Her yaz tatilinde öğrenciler bir kütüphanede staj yapmalıdır.
- 4. Başka (belirtiniz)

43. Öğrencilerin dersleri etkin bir biçimde katılmamalarının nedeni sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- 1. Verilen bilgilerin çağdaş olmaması,
- 2. Sınıfların çok kalabalık oluşu,
- 3. Öğrencilerin güdülenememesi,
- 4. Öğrencilerin ilgisizliği,
- 5. Konuların öğrenci düzeyinin üstünde olması,
- 6. Orta eğitimden yeterli bilgilerle gelmemeleri,
- 7. Başka (belirtiniz)

44. Geçmişte yapılan Kütüphanecilik uygulama etkinlikleri sınıfta olumlu ya da olumsuz yönleriyle tartışılmakta mıdır?

- 1. Evet
- 2. Kısmen
- 3. Hayır
- 4. Başka (belirtiniz) ...

45. Sınavlardaki daha çok hangi amaca yönelik olmalıdır?

- 1. Dersin amacına ne ölçüde ulaşılabileceğini belirlemeye
- 2. Öğretim elemanının kendini değerlendirmesine
- 3. Öğrencinin başarısını saptamaya,
- 4. Başka (belirtiniz)

46. Öğrencilerin başarıları en çok hangi teknikle değerlendirilmelidir?

- 1. Yazılı sınavlarda, (esse)
- 2. Testlerle (çoktan seçmeli, doğru-yanlış, doldurmalı)
- 3. Yazılı sınav ve testlerle (ikisi birden),
- 4. Başka (belirtiniz)

47. Öğrencilerinizin başarı durumu bizce nasıldır?

() 1. Çok iyi

() 2. İyi

() 3. Orta

() 4. Zayıf

48. Araştırmaya yönelik olarak belirtmek istediğiniz başka husus-
ları varsa lütfen belirtiniz

ANKET FORMU - B -
ÖĞRENCİLER İÇİN
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİNDEKİ EĞİTİM PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

AÇIKLAMA :

Bu araştırma, Kütüphanecilik bölümlerini programlar açısından analizini yaparak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu araç, araştırma amacına uygun olarak gerekli bilgileri toplamak üzere hazırlanmıştır.

Sorulara vereceğiniz yanıtlar, bilimsel amaçlarla değerlendirilecektir. Bu nedenle anketi dolduranın adının belirtilmesine gerek yoktur.

Anket 50 sorudan oluşmaktadır. İlk 8 soru kişisel bilgilerle ilgilidir. Diğer sorular Kütüphanecilik Eğitim Programlarının etkinliği ile ilgili olup, her soru için seçenekler verilmiştir. Bu seçeneklerden yalnız biri işaretlenecek ya da açık uçlu bırakılmış kısım doldurulacaktır.

Araştırmaya yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür eder, ilgi ve yardımlarınızı beklerim.

Turhan YILMAZ

KİŞİSEL BİLGİLER :

Aşağıdaki soruların yanıtlarını uygun yerlere yazarak ya da (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz :

- () 1. Kadın
() 2. Erkek

2. Öğrenci bulunduğunuz bölüm :

- () 1. A.Ü.D.T.C.F.Kütüphanecilik Bölümü
() 2. H.Ü.Edebiyat Fak. Kütüphanecilik Bölümü
() 3. İ.Ü.Edebiyat Fak.Kütüphanecilik Bölümü

3. En son bitirdiğiniz okul :

- () 1. Genel Lise
() 2. Öğretmen Lisesi
() 3. İmam-Hatip Lisesi
() 4. Endüstri Meslek Lisesi
() 5. Kız Meslek Lisesi
() 6. Ticaret Lisesi
() 7. Başka (belirtiniz)

4. Kütüphanecilik Bölümünü seçmenizdeki amaç nedir?

- () 1. İstediğim meslek için
() 2. İstemiyerek, ÖSYS deki tercih yanlışı sonucu,
() 3. Ailem istediği için,
() 4. Üniversite Diplomasına sahip olmak için,
() 5. Başka (belirtiniz)

5. Kütüphanecilik Bölümünü ÖSYS'den kaçınıcı sırada tercih ettiniz?

- () 1. İlk 5 içinde
() 2. 6-10 arasında
() 3. 11-15 arasında
() 4. 16. sıra ve yukarısı

6. Ailenizde Kütüphaneci var mı?

- () 1. Evet
() 2. Hayır

7. Yanıtınız "evet" ise yakınlık derecesi nedir?

- 1. Annem
- 2. Babam
- 3. Herikisi
- 4. Kardeşim
- 5. Başka (belirtiniz)

8. Kütüphanecilik öğrenimimiz süresince sömest kaybınız oldu mu?

- 1. Evet
- 2. Hayır

PROGRAMLA İLGİLİ SORULAR

9. Okuduğunuz derslerin amaçlarını, konularını, işleniş yöntemleri ve değerlendirme biçimlerini kapsayan bir ders programınız var mıdır?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır

10. Yukarıdaki soruya yanıtınız "evet" ise bu programda aşağıdaki öğelerin hangisi daha çok bulunmaktadır?

- () 1. Amaçlar
 () 2. İçerik
 () 3. Öğretim Yöntemleri
 () 4. Değerlendirme
 () 5. Hepsi
 () 6. Başka (belirtiniz)

11. Eğer ders Programınız yoksa böyle bir programın olması gerekmidir?

- () 1. Evet
 () 2. Hayır

12. Yanıtınız "evet" ise böyle bir programın hazırlanmasında aşağıdaki yollardan hangisi en uygundur?

- () 1. Her bölüm kendi ders programını hazırlamalıdır,
 () 2. Diğer fakültelerdeki Kütüphanecilik Bölümleri arasında iş birliği yaparak ders programları hazırlanmalıdır,
 () 3. YÖK Merkezi olarak Kütüphanecilik programlarını hazırlamalıdır.
 () 4. Başka (belirtiniz)

13. Okumakta olduğunuz derslerin amaçlarının açık ve net bir şekilde belirtilmesi gerekli midir?

- () 1. Evet () 2. Hayır

14. 5.soruya yanıtınız "evet" ise okuduğunuz derslerin amaçlarını açık ve net olarak bellemenin sizce en önemli yararı nedir?

- () 1. Dersin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde yol göstericidir.
 () 2. Ders konularının belirlenmesinde rehberlik eder,
 () 3. Öğrencinin dersin işlenmesinden sonra hangi hedefe ulaşacağını belirler ve öğrenmeyi isteklendirir,
 () 4. Kütüphanecilik Bölümlerinde Türkiye genelinde amaç birliği sağlanır,
 () 5. Başka (belirtiniz)

15. İsteddiğiniz Kütüphanecilik Eğitim Programı, fakülteyi bitirdiğinizde aşağıdaki davranışlardan hangisini daha çok kazandırmaktadır?
- () 1. Kütüphanelerin sorunlarını iyi bilir ve gelişmelerine yardımcı olur
- () 2. Genel bilgileri alır, çalıştığı kütüphaneye uyum yapmayı öğrenir.
- () 3. Kütüphanecilik formasyonu kazandırır,
- () 4. Başka (belirtiniz)
16. Kütüphanecilik Bölümü Programlarında yer alan okuduğunuz dersler sizce daha çok hangi özelliğe sahiptir?
- () 1. Genel kültür ve mesleki davranış değişikliği kazandırmaya yöneliktir.
- () 2. Araştırma ve kendi kendine öğrenmeye yöneliktir,
- () 3. Alan bilgisi geliştirmeye yöneliktir,
- () 4. Başka (belirtiniz)
17. Bölümün amacı sizce ne olmalıdır?
- () 1. Kütüphanecilik mesleğine eleman hazırlamaktır,
- () 2. Bilgi üretmek, bireylerde ortak kültür ve standartlar geliştirmektir,
- () 3. Mesleki sorunlara çözüm yolları bulmak üzere araştırmalar yapmaktır,
- () 4. Sorunlarda danışma hizmeti görmelidir,
- () 5. Başka (belirtiniz)
18. Programda yer alan dersler sizce Kütüphanecilik için gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak yeterlikte midir?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
- () 4. Başka
19. 10.Soruya yanıtınız "Hayır" ise bunun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?
- () 1. Kütüphanecilik (mesleği için gerekli olan bazı derslerin programda bulunmaması,
- () 2. Bölümün amaçlarına hizmet etmeyen bazı gereksiz derslerin bulunması,
- () 3. Derslerin birbirinden kopuk olması
- () 4. Başka (belirtiniz)

20. Okuduğunuz derslerle ilgili bilimsel gelişmelere derslerinizde yer veriliyor mu?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır

21. 12.soruya yanıtınız "hayır" ise sizce bunun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- () 1. Gelişmelerle ilgili kaynakların sağlanmasında ekonomik güçlükler olması,
 () 2. Derslerin süresi az olduğu için, gelişmeleri tartışacak zaman bulunamaması,
 () 3. Gelişmelerle ilgili yeterli yayınlar bulunamaması,
 () 4. Öğretim elemanlarının ders yükü, vize, danışmanlık çalışmalarının fazla olması,
 () 5. Başka (belirtiniz)

22. Programda yer alan dersler, Kütüphanecilik mesleği için gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak yeterlikte değilse bunun sebebi nedir?

- () 1. Kütüphanecilik mesleği ile ilgili bazı derslerin programda bulunmaması,
 () 2. Pölüm amaçlarına hizmet etmeyen bazı gereksiz derslerin olması,
 () 3. Derslerin birbirinden kopuk olması,
 () 4. Başka (belirtiniz)

23. Derslerin dağılımı konusunda aşağıda belirtilen düşüncelerden hangisine katılırsınız?

- () 1. Dersler birbirini bütünleyecek biçimde yarıyıllara dağıtılmıştır,
 () 2. Derslerin birbirini bütünleme özelliği dikkate alınmamıştır,
 () 3. Bir kısım derslerin dağılımında bütünlük vardır,
 () 4. Başka (belirtiniz)

23. Programda yer alan seçmeli derslerin sayısı bakımından aşağıdakilerden hangi düşünceye katılırsınız?

- () 1. Seçmeli dersler Kütüphanecilik Programına uygundur,
 () 2. Öğrencinin isteğine bırakılmamıştır,
 () 3. Seçmeli dersler ilgi ve ihtiyaçları kapsamamaktadır,
 () 4. Başka (belirtiniz)

24. Meslek eğitiminin daha sağlıklı olması için "anabilim" dallarının ayrılması yararlı mıdır?

- () 1. Evet () 2. Hayır

25. 17.soruya yanıtınız "evet" ise sizce bunun yararı nedir?

- () 1. Belirli konuları çok iyi bilen insan gücünün yetiştirilmesi sağlanır,
() 2. Çağımızda Kütüphanecilik alanı genişlemiştir, ihtisaslaşmayacağına üzere anabilim dalları yarar sağlar,
() 3. Kütüphanecilik alanındaki çalışmalar farklı yöntemlerle ele alınırsa daha yararlı olur,
() 4. Başka (belirtiniz)

26. Okuduğunuz derslerin içeriği önceden belirlenirse bunun sağlayacağı en önemli sonuç nedir?

- () 1. Öğrenci derslerde hangi konuların işleneceğini bilir,
() 2. Öğretim elemanı önceden belirlenmiş konuların sınırlılıkları içinde kalır,
() 3. Öğretim elemanı alanındaki gelişmeleri sınırlı bir ders programına yansıtmakta zorlanır, ek konular işleyemez,
() 4. Başka (belirtiniz)

27. Sizce Kütüphanecilik formasyon dersleri yeterli midir?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır

28. Programda genel kültür ve alan bilgisi derslerinin dağılımı nasılıdır?

- () 1. Genel kültür dersleri ağırlıktadır,
() 2. Alan bilgisi dersleri ağırlıktadır,
() 3. Genel kültür ve alan bilgisi derslerinin dağılımı dengedir,
() 4. Başka (belirtiniz)

29. Kütüphanecilik eğitiminde yabancı dil eğitimi yeterli midir?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır

30. Öğretim elemanları derslerini işlerken en çok hangi yöntemi kullanıyorlar? (Yalnız 1 tanesini işaretleyiniz)

- () 1. Anlatım (Takrir)
() 2. Soru - Cevap
() 3. Deney, gözlem, gösteri gibi uygulamalı yöntemler,
() 4. Grup çalışması,
() 5. Başka (belirtiniz)

31. Derslerde anlatım ve soru-cevap gibi yöntemleri daha fazla izlendiği görüşüne katılırmısınız?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
32. Yanıtınız "evet" ise, sizce bunun en önemli nedeni nedir?
- () 1. Alışkanlık
- () 2. Yetiştirilen yöntemlere göre ders verme,
- () 3. Çağdaş yöntemler hakkında yeterli bilgi sahibi olunmaması,
- () 4. Araç-gereç kullanım bilgi, beceri ve alışkanlığının olmaması,
- () 5. Başka (belirtiniz)
33. Derslerinizde izlenen yöntemlerin belirlenmesinde sizce hangi faktör daha etkili olmaktadır?
- () 1. Amaçlar
- () 2. Alışılacak yöntemleri kullanma
- () 3. Öğrenci sayısı
- () 4. Derslerin süresi
- () 5. Başka (belirtiniz)
34. Derslerin işlenmesinde katılımınız yeterli midir?
- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır
35. Katılımınız yeterli değil ise sizce bunun en önemli nedeni hangisidir?
- () 1. Derslerin konuları ilgi çekici değildir,
- () 2. Öğrenci sayısı gereğinden fazladır,
- () 3. Ortaöğretim kurumlarında derse katılma alışkanlığı kazanılmıyor,
- () 4. Başka (belirtiniz) ...
36. Derslerinizde ders kitabını ve ders notunu okuyup öğrenme dışında ne tür faaliyetler yaptırılıyor?
- () 1. İnceleme
- () 2. Kişisel araştırma
- () 3. Grup çalışması
- () 4. Gezi-gözlem
- () 5. Uygulama
- () 6. Başka (belirtiniz)

37. Derslerinizde kaynak konusunda hangi yol izleniyor?

- () 1. Temel bir kaynak kitap izleniyor yardımcı kaynak kitaplardan yararlanılıyor,
 () 2. Derslerde not tutuyorum,
 () 3. Teksir alıyorum,
 () 4. Derslerde not tutuyor, kaynak kitaplar alıyorum,
 () 5. Başka (açıklayınız)

38. Derslerinizde araç-gereçlerden hangisine daha fazla yer verilmektedir?

- () 1. Yazı tahtası, kitap-teksir
 () 2. Gör-ışit araçları (Tepegöz, projeksiyon, film, film şeridi, slayt v.b)
 () 3. Başka (belirtiniz)

39. Derslerinizde araç-gereç kullanılmıyorsa bunun nedeni hangisidir?

- () 1. İhtiyaç duyulan araç-gerecin bulunmaması,
 () 2. Araç-gereç kullanma konusunda bilgi eksikliği ve alışkanlığı bulunmaması,
 () 3. Sınıf mevcudunun araç-gereç kullanmaya engel olması,
 () 4. Dersin araç-gereç kullanmayı gerektirmemesi,
 () 5. Başka (belirtiniz)

40. Bölümünüzde sınıf mevcutları ne kadardır?

- () 1. 10 dan az
 () 2. 10 - 19
 () 3. 20 -29
 () 4. 30 - 39
 () 5. 40 - 49
 () 6. 50 den fazla

41. Sınıf mevcudunuz etkin bir öğretim için uygun mudur?

- () 1. Evet () 2. Kısmen () 3. Hayır.

42. Yanıtınız "hayır" ise sizce sınıf mevcudunuz ne kadar olmalıdır?

- () 1. 10 dan az
 () 2. 10-19
 () 3. 20-29
 () 4. 30-39
 () 5. 40-49
 () 6. 50 den fazla

43. Derslerle ilgili uygulamalar nasıl yapılmalıdır?
- () 1. Dersler uygulamalı olarak yapılmalıdır,
 () 2. Her yarı yıl sonunda öğrenciler bir kütüphanede uygulama stajı yapmalıdır,
 () 3. Her yaz tatilinde bir kütüphanede Staj yapılmalıdır,
 () 4. Başka (belirtiniz)
44. Öğrencilerin derslerle etkin bir biçimde katılmamasının nedeni sizce aşağıdakilerden hangisidir?
- () 1. Verilen bilgilerin Çağdaş olmaması,
 () 2. Sınıfların çok kalabalık oluşu,
 () 3. Öğrencilerin güdülenememesi,
 () 4. Öğrencilerin ilgisizliği,
 () 5. Başka (belirtiniz)
45. Geçmişte yapılan Kütüphanecilik uygulama etkinlikleri sınıfta olumlu ya da olumsuz yönleriyle tartışılmakta mıdır?
- () 1. Evet () 3. Hayır
 () 2. Kısmen () 4. Başka
46. Sınavlar daha çok hangi amaca yönelik olmalıdır?
- () 1. Dersin amacına ne ölçüde ulaşıldığını bilerlemeye,
 () 2. Öğretim elemanın kendini değerlendirmesine,
 () 3. Öğrencinin başarısını saptamaya,
 () 4. Başka (belirtiniz)
47. Derslerdeki başarınız en çok hangi teknikle değerlendirilmektedir?
- () 1. Yazılı sınavlarla
 () 2. Testlerle (çoktan seçmeli, doğru-yanlış, doldurmalı),
 () 3. Yazılı sınav ve testlerle (ikisi birlikte),
 () 4. Başka (belirtiniz)
48. Başarı durumunuz nasıldır?
- () 1. Çok iyi
 () 2. İyi
 () 3. Orta
 () 4. Zayıf
50. Araştırmaya yönelik olarak belirtmek istediğiniz başka hususlar varsa lütfen belirtiniz.